Agasthya Shakti Sutra Prakashika

Prakash Rao Sunchu

Chapter 1 (ప్రథమ అధ్యాయ:)

1. శక్తిజిజ్ఞాసా - The inquiry into Shakti (Energy/Power).
2. యత్కృతా - From which it is made.
3. యదజా చ - And from which it is unborn.
4. మనోయోనిత్వాత్ - Because its origin is the mind.
5. న అంతరయోత్ర - There is no intermediary here.
6. తత్సాన్నిధ్యాత్ - Due to its proximity.
7. తత్కల్పికత్వమౌనపాధికం - Its imaginative nature is a silent attribute.
8. సమానధర్మత్వాత్ - Due to having common properties.
9. తత్ చ ప్రతిభాసికం - And that is illusory/apparent.
10. యద్వందా - Like that which is bound.
11. యదారోపాధ్యాసాధ్యై - By that which is achievable through superimposition and false attribution.
12. యత్ చ అధిష్ఠానిలింగం - And that which is the sign of the substratum.
13. నానాత్వాత్ - Due to diversity/multiplicity.
14. తత్ చ కాలికం - And that is temporal/related to time.
15. అఖండోపాధ్యే - In the indivisible उपाधि (limiting adjunct).
16. యామేవ భూతాని విశాంతి - Into which the beings enter.
17. యదోత్తమం యతోప్రో క్తం - That which is supreme, that which has been said.
18. (No text for 18)
19. తద్విష్ణుత్వాత్ - Due to its nature as Vishnu.
20. తతో జానంతి క్రియాంతి తన్మూలత్వాత్ - From that, they know and act, because it is the root.
21. (No text for 21)
22. (No text for 22)
23. పరిణామో లబ్ధే నానాత్వేపి ఏకత్వమవిరుద్ధం విచారాత్ - Upon investigation, despite the multiplicity obtained from transformation, the oneness is not contradictory.
24. (No text for 24)
25. చక్షురీక్ష్యతే యస్మాదహస్యం హశ్యచ - From which the eye sees the invisible and the visible.
26. (No text for 26)
27. హష్ట్వయం వ్య పదేశాద్వా - Or this seer is by designation.
28. యతః తత్ చ లబ్ధం - From which that is also obtained.
29. అవినాభావిత్వాత్ భిన్నత్వే వా నియామత్వే - Due to its inseparability, whether in diversity or in being the controller.
30. ముక్తి బోధకారిణిని విద్యా - Vidya (Knowledge) is that which teaches liberation.

31. అతథావిద్యా - Avidya (Ignorance) is that which is not so.
32. యత్కృతి ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియా స్వరూపత్వాత్ - Because its action has the nature of will, knowledge, and action.
33. న సన్నాసత్ - It is neither existent nor non-existent.
34. (No text for 34)
35. సదసత్వాత్ తద్వాంతే యత్సత్ - Because it is both existent and non-existent, at its end is that which is real.
36. (No text for 36)
37. (No text for 37)
38. లీయతే తత్రైకదేశప్రవాదా యస్మాత్తారమ్యంజంతునాం - It dissolves therein; the argument of it being partial is because of the hierarchy among creatures.
39. (No text for 39)
40. (No text for 40)
41. సామ్యం జనన మరణాయో - Equality in birth and death.
42. పౌనఃపుణ్యాత్ - Due to repetition.
43. యదేవ సంసారా ఊర్ణనాభిరివ - The very cause of Samsara (the cycle of birth and death) is like a spider.
44. (No text for 44)
45. సాధ్యశ్యనన్యత్వం - The non-difference from the goal.
46. తత్ సిద్ధిరేవ సిద్ధ - Its attainment is itself the accomplishment.
47. తదైక్యాత్ - Due to its oneness.
48. తత్ చైతన్యభేద ప్రమాణం - That is the proof of the difference in consciousness.
49. తద్వృద్ధే - Upon its increase.
50. తన్నాశే తన్నాశా - In its destruction, there is destruction of that.
51. యస్యా సర్వపర్వాణి పర్వాణి - Whose every knot is a festival/joint.
52. భూతభౌతికా చ - And of the elements and physical matter.
53. అన్యథా జ్ఞేయత్వభావాత్ - Otherwise, from the absence of the state of being knowable.
54. తన్నిర్లేప పుష్కరపర్ణ తలవత్ - It is untouched, like the surface of a lotus leaf.
55. యద్రూపా - Whose form.
56. పుష్పగంధవత్ - Like the fragrance of a flower.
57. ముక్త సర్వో బద్ధ సర్వా - The liberated is all, the bound is all.
58. యద్విలాసాత్ - From whose divine play.
59. తత్స్రష్టృత్వానుమితే - From the inference of it being the creator of that.
60. లింగాంతరం వ్యభిచారితం - The other sign is transgressed.
61. నో దోష - No fault.

62. అవిముక్తి - Non-liberation.

63. యత తే యత్పురాణం - That which strives, that which is ancient.

64. ముక్తోపి తద్వహిత్ - Even the liberated one carries it.

65. యత్ప్రసాదాత్తదపి - Even that is by its grace.

66. యద్విరోధాత్ పతత్యందే తమసి - By opposing which, one falls into blinding darkness.

67. పానాద్యుపాధ్యోర్మిథ్యాత్వాత్ - Because the limiting adjuncts like drinking, etc., are false.

68. భ్రామ్యతే జంతు - The creature is deluded.

69. భ్రష్య తే స్వర్గాత్ - Falls from heaven.

70. అతో అస్య స్వాతంత్ర్యం - Therefore, its independence.

71. నిర్వికారో క్రియాభావాత్ - Unchanging, due to the absence of action.

72. బంధమోక్షయే శ్చ - And of bondage and liberation.

73. సర్వత్రాచింత్యం - Unthinkable everywhere.

74. తుశ్ఛత్వే వా నిగడవత్ - Or in its insignificance, it is like a chain.

75. గిలి తవిషవద్విరోదోపలబ్ధే - The contradiction is perceived like swallowed poison.

76. తద్యో గాత్ తద్యోగా - From its union, there is union.

77. సన్యస్తేపి తత్సిద్ధే - Even in renunciation, it is accomplished.

78. తద్యాగా తద్యోగాత్ - From its sacrifice, from its union.

79. తద్వేగాత్ తద్వేగో పి - From its speed, there is also speed.

80. న త్యాగా - Not by renunciation.

81. తద్వ్యాప్యత్వన్నిత్యత్వాశ్చేద్వందసైయత్యాపత్తి - If it were all-pervading and eternal, the duality would become a fixed rule.

82. నాస్తీతి భ్రమః - The delusion that "it is not".

83. అస్తిత్యతిరిక్తమపి - Even the "it is" is superfluous.

84. పశ్చాంతరాసిద్ధే - Because the subsequent other is not proven.

85. తద్భావాభావాత్ శృతే - Because of its existence and non-existence in the scriptures.

86. లింగమిలింగ తల్లింగం - The sign, the non-sign, that is its sign.

87. సలింగ మిలింగ యు స్యా ప్రాబల్యాత్ - The signed and the non-signed, due to its dominance.

88. వ శీ కృతేషత్వాత్ కామినీత్వాత్ మోహకత్వదా - Due to its power of attraction, its nature as a desirer, its power of delusion.

89. యన్మతాపితరౌ - Whose parents are opinionated.

90. బీజోత్పత్తేర్ ఐంద్రజాలికత్వాత్ - Because the origin of the seed is magical.

91. న తజ్జా తే - It is not born from that.

92. నిర్గుణత్వాత్ - Due to being without attributes (nirguna).

93. తత్కామిత్వాత్ వ్యాసా - Vyasa, because of his desire for it.

94. తత్పరే జైమిని - Jaimini is focused on it.
95. తత్స్వభిన్నో హయననతశ్చ - Hayagriva is not different from it and is endless.
96. ఉక్తవానగస్త్య - Agastya has spoken.
97. తద్వేదీ పిప్పలాయన - Pippalayana is the knower of it.
98. క ఠ కర్తృత్వమ్ - The authorship of the Katha [Upanishad].
99. పరాశర ప్రాబల్యం - The dominance of Parashara.
100. వశిష్టే మొహం - Delusion in Vashistha.
101. పరమేష్ట్యపి మొహం - Even in Parameshti (Brahma), there is delusion.
102. శుక్రా స్వాత్మానం - Shukra [realized] his own self.
103. మాతరం నారదా - Narada [saw it as] the mother.
104. మన్వానాస్తరంతి సంసారం - Those who believe, cross the Samsara.
105. ఉక్త లింగై సాధ్వి ప్రమాణై - By the aforementioned signs and valid proofs.
106. తతు తిత్తిరీ - That is [the view of] Tittiri.
107. ఛందోగాక్ష - The eye of the Chandogas (Samavedins).
108. మారీచస్థద్వాదీ - Maricha is the proponent of that.
109. యత్శివా - That which is Shiva.
110. హరిరంతః - Hari (Vishnu) is within.
111. గురూర్బాహి - The Guru is without.
112. కాలోభేదే దుర్బోధః - In the difference of time, it is difficult to understand.
113. తల్లేశా - A fraction of it.
114. దహరస్యాపిత్వాత్ - Because it is also in the Dahara (the subtle space in the heart).
115. బ్రహ్మాండాంతవ్యాపిత్వాత్ - Because it pervades the inside of the universe (Brahmanda).
116. తత్పరతాతద్వహి తత్పరాత్ తద్వహి - Beyond that, outside of it; beyond that, outside of it.
117. ఏవం బ్రహ్మవిదా - Thus, by the knower of Brahman.
118. అధర్మాద్వంద - From Adharma (unrighteousness) comes duality.
119. ధర్మో నివృత్తౌ - Dharma (righteousness) is in cessation.
120. న మోహో నా హింసా చ యస్యా - For which there is neither delusion nor violence.
121. అతశ్చిత్తప్రమాదా - Therefore, from the carelessness of the mind.
122. మౌద్గలాయనిమాటరాయనయో - Of Maudgalayana and Matarayana.
123. నహి వేదో నహి వేదౌ తద్విదా - Neither the Veda nor the two Vedas [are known] by its knower.
124. వింధతి వేదాత్ప్రకృతి - From the Veda, one finds Prakriti (Nature).
125. తరతి తాం తస్మాత్ - From that, one crosses it.

126. స వై బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే బ్రహ్మభూయాయ కల్పత ఇతి - He indeed becomes fit for becoming Brahman, becomes fit for becoming Brahman.

Chapter 2 (ద్వితీయ అధ్యాయ:)

1. **విదిత్వైవం తరతి** - Knowing this, one crosses over.
2. **య ఆత్మవిత్** - He who is a knower of the Self.
3. జైమినిరనాత్మేతి - Jaimini [says it is] not the Self.
4. గౌని చేన్న ప్రాచుర్యాత్ - If it is secondary, no, because of its abundance.
5. **తదభావేపి తస్మిన్నేషా ప్రళయే లీయతే ఇతి బ్రహ్మవిదా** - Even in its absence, she dissolves into it at the time of Pralaya (dissolution); thus say the knowers of Brahman.
6. **అవశేషాత్మ విశి ష్యతే ఇతి చేన్న విశేషాత్** - If it is said that the remaining self is distinguished, no, because of the distinction.
7. **అవిద్యాక్షయేత్ బ్రహ్మాభిధ్యేయం** - Upon the destruction of ignorance (avidya), Brahman is to be meditated upon.
8. **అప్యన్యత్ర** సిద్ధయే - Also for accomplishment elsewhere.
9. **ఆకాశ శరీరత్వాత్** - Because its body is Akasha (space/ether).
10. **ఆకాశ** ఏవ **చేన్నానంద స్యాత్** - If it were only Akasha, there would be no bliss.
11. **తస్యా** ఏవం **విభూతేస్తక్తవాత్** - Because her glory has been spoken of thus.
12. నైవంవిత్తు **తూలవదగ్నే** - Not so; the knower is like cotton in the fire.
13. **భిన్నలింగత్వాద్భేదవ్యపదేశ** - Because of having a different sign, there is a mention of difference.
14. **అనవగమ్యత్వాత్** - Because of its incomprehensibility.
15. **ప్రగాహార్య ప్రాకల్ప్యప్రాకర్మ్యప్రాకట్యాదిభి వ్యంజితాభివ్యక్తం** - It is revealed and manifested through deep grasp, special imagination, specific action, clear appearance, and so on.
16. **అపి చ స్మర్యతే** - And it is also remembered (in the Smritis).
17. **ఆనందాయాంతర్దృష్టి** - For bliss, the inner vision.
18. **బహిర్లక్ష్యం** - The external is the target.
19. **గుణానుషంగా** - Association with the Gunas (qualities).
20. **అన్యదనంతం గుహ్యశ్చ** - The other is infinite and secret.
21. **తద్వారోర్గమ్యతే** - It is reached through that door.
22. **తత్కృస్త్నాదుపసంహార** - The conclusion from the entirety of that.
23. **సాక్షిత్వే లౌకికం విరుద్ధం** - In being a witness, the worldly is contradictory.
24. **శ్రియా భిన్నవత్** - Like being different from Sri (Goddess Lakshmi/Prosperity).
25. **నైవ కిచ్చన** - Nothing at all.
26. **సర్వత్వాత్** - Because of being everything.

27. నన్వాగమా - Is it not from the Agamas (scriptures)?
28. ప్రాకృతత్వాత్ - Because of being related to Prakriti (nature).
29. మౌనవదుపదేశః - The teaching is like silence.
30. ద్విస్త్రిష్చతుర్భి పంచీకరణం - The process of Panchikarana (quintuplication of elements) by two, three, and four.
31. నియమాదయో శుద్ధే - Regulations and so on are for the pure.
32. ప్రాణాత్యయేపి - Even at the departure of life-breaths.
33. నైవ మరణం - Not death at all.
34. జీవన్ముక్తే - In the state of Jivanmukti (liberation while living).
35. యదేవం తత్ర తత్రోక్తం - That which is thus spoken of here and there.
36. యాం వినా న గతిర్గమ్యతే - Without which, the path cannot be trodden.
37. యల్లేపాన్ముహ్యంతి - By whose taint they are deluded.
38. యత్ప్రసాదాజ్జీవన్ముక్తో జీవా పరం బ్రహ్మైవ భవతి - By whose grace the Jiva, liberated while living, becomes the Supreme Brahman itself.
39. యస్మాన్న పునర్భవః - From which there is no rebirth.
40. నిత్యానందాత్మకత్వాత్ - Because it is of the nature of eternal bliss.
41. నిర్వికారా సర్వభూతచైతన్యతామేతి - Unchanging, it attains the state of consciousness in all beings.
42. నిత్యముక్త పూర్ణో భవతి - It becomes eternally liberated and full.
43. నిరాలంబత్వాత్ - Because of having no support.
44. విద్యాశ్చవిద్యాశ్చ - Both Vidya (knowledge) and Avidya (ignorance).
45. ప్రత్యక్షాద్వైరూపలభ్యతే - A difference of form is obtained from direct perception.
46. విలక్షణాహి ప్రకృతి - Prakriti is indeed distinct.
47. పురుషవత్ - Like the Purusha.
48. శ్రుత్యగోచరత్వాత్ - Because of being beyond the reach of the Shrutis (Vedas).
49. తన్ముక్తౌ వైలక్షణ్యం - In its liberation, there is distinctness.
50. నావైలక్షణ్యం తత్క్షణే - There is no non-distinctness at that moment.
51. శ్రుతిస్మృతిపురాణేభ్య - From the Shrutis, Smritis, and Puranas.
52. ఆనందతారతమ్యం చ కోశాభిమానాత్ - And the hierarchy of bliss is from the identification with the Koshas (sheaths).
53. భిన్నవద్వ్యపదేశా - Because of the teaching that it is as if different.
54. నిస్సంశయా సిద్ధాంతః - The conclusion is doubtless.
55. సర్వదుఃఖోపరం శ్రేయాన్ మోక్ష - Liberation, the cessation of all sorrow, is the highest good.
56. తత్సర్వ ప్రకృతేరవిద్యావిలాసాత్ - All of that is from the divine play of the ignorance of Prakriti.

Chapter 3 (తృతీయాధ్యాయ-)

1. ప్రకృతిద్విధా - Prakriti is twofold.
2. సా బంధమోక్షయోర్హేతు - She is the cause of bondage and liberation.
3. ధర్మాన్మోక్షోధర్మాంబంధ - From dharma comes liberation; from adharma, bondage.
4. ధర్మ ప్రవృత్తి నివృత్త్యో - Dharma is of [the nature of] pravritti (action) and nivritti (cessation).
5. అధర్మో అంధ తమసా - Adharma is blinding darkness.
6. ప్రకృతిలీలా కైవల్యం - The divine play of Prakriti is Kaivalya (absolute oneness).
7. కైంకర్యమాత్మవిత్వాయ - Service is for the state of knowing the Self.
8. ఉపాయనకృత్వాత్పాపనివృత్తి - By making offerings, there is cessation of sin.
9. చతు ష్షష్ట్యంగసమ్మతత్వాత్ - Because of its acceptance of the sixty-four limbs (arts).
10. గాయత్ర్యా ప్రతిజ్ఞా - By Gayatri, the vow.
11. సావిత్ర్యా మననం - By Savitri, the contemplation.
12. సరస్వత్యా స్తవం - By Saraswati, the praise.
13. లక్ష్మ్యా పూజా - By Lakshmi, the worship.
14. పార్వత్యా పరమార్ధః - By Parvati, the ultimate truth.
15. తద్ధి హీంకారో క్షరాత్క్షరాత్వయో యోగో ముద్రా - That is the Hīṃkāra; the yoga of the perishable and the imperishable is the mudra.
16. ధ్యానం తర్పణం - Meditation is the libation.
17. క్షీరైవిప్రా - For Brahmanas, with milk.
18. ఘృతేన క్షత్రా - For Kshatriyas, with ghee.
19. మధునా విషా - For Vaishyas, with honey.
20. మద్యేన తదన్యే - For the others, with wine.
21. సర్వోపి ముముక్షవా - All are desirous of liberation.
22. ప్రకృతిం ప్రత్యక్ధ్యాత్వా పునః పునర్భక్త్యా క్రమేణైవ విధివదుపాసతే - Meditating on Prakriti inwardly, again and again with devotion, they worship systematically according to the rules.
23. ఏకేన ద్వాభ్యాం తే త్రిభిశ్చతుర్భిర్ముక్తా ప్రకృతేర్భవేయు - By one, by two, by three, by four, they, being liberated, may become of Prakriti.
24. కళ్యాణాకృతే హోయ్ భవాద్భవ ఉత్తమా - For the sake of auspiciousness, O, the supreme being is from the becoming of becoming.
25. తత్ర కేచన వామేన ప్రకృతి దక్షిణేన పురుషం సంధాయ జయంతి - There, some, uniting Prakriti with the left and Purusha with the right, conquer.
26. న తత్కర్మ - That is not karma.
27. తుచ్ఛత్వాత్తమోయోగ్యత్వాత్ - Because of its insignificance and its fitness for darkness (tamas).
28. దక్షిణ్యాం శ్రేయా - The right path is superior.

29. సంస్కుర్యాత్ పంచధా - One should purify in five ways.
30. వాయు దక్షిణోహి స్వతః శుద్ధా - The southern wind is indeed pure by itself.
31. దక్షిణోన దక్షిణో భవతి - The southern does not become southern.
32. మనో దక్షిణా - The mind is the Dakshina (sacrificial fee/right path).
33. మనసైవ సర్వం తరతి - By the mind alone, one crosses everything.
34. నిశ్చయో దక్షిణా - Determination is the Dakshina.
35. నిశ్చయం సర్వమాప్నోతి - Through determination, one obtains all.
36. భక్తిర్దక్షిణా - Devotion is the Dakshina.
37. భక్త్యాభయం తరతి శోకాశ్చ - Through devotion, one crosses over fear and sorrows.
38. దీక్షా దక్షిణా - Initiation is the Dakshina.
39. దీక్షాయా కలుషాన్ముచ్యతే - By initiation, one is freed from impurities.
40. పాదుకాస్మృతిర్దక్షిణా - The remembrance of the sandals (of the Guru) is the Dakshina.
41. పాదుకాస్మృతేరిష్టసిద్ధిర్భవతి - From the remembrance of the sandals, the desired accomplishment occurs.
42. దక్షిణా అంతర్యాగ బహిర్యాగౌ - The Dakshina is both internal and external sacrifice.
43. తదుభయస్మాత్ - From both of those.
44. తర్పణం దక్షిణా - Libation is the Dakshina.
45. తేన తృప్తిముపేష్యతి - By that, one will attain satisfaction.
46. జపో దక్షిణా - Japa (repetition of mantra) is the Dakshina.
47. జపా ద్వందే నష్యతి - By Japa, duality perishes.
48. అనుసంసారానుస్మృతి - The continuous remembrance of Samsara.
49. అనుసంధానా జన్మాంతరభంగ - Through constant connection, the destruction of other births.
50. ప్రారబ్ధ అగామి సంచితానాం ప్రారబ్ధస్యానుభవాదేవ నాశా - Of Prarabdha (fructifying), Agami (future), and Sanchita (accumulated) karmas, the destruction of Prarabdha is by experience alone.
51. స హి ప్రకృతేర్విలాస - That is indeed the divine play of Prakriti.
52. అహంతా ప్రకృతిః - "I-ness" is Prakriti.
53. ప్రథమం ప్రకృతి మనసా విభావ్య తామపి స్వాత్మానం తస్యామ్ మిథౌ విలాప్య తత్ ఏకోవశిష్యతే - First, conceiving Prakriti with the mind, and also dissolving the self in her, in that union, that one alone remains. (*Note: The numbering jumps from 52 to 43 in the original text.*)
54. ముక్త శుద్ధ పూర్ణ ప్రత్యాగాత్మైవ భవతి ప్రత్యాగాత్మైవ భవతి - The liberated one becomes the pure, full, inner Self; he becomes the inner Self. (*Note: The numbering is 44 in the original text.*)

Chapter 4 (చతుర్ధ్యాయాయా!)

1. తస్యాయాం దీక్షాక్రమా - In this, the sequence of his initiation.
2. యశ్చ దీక్షాపర - He who is devoted to initiation.

3. మనోపదేష్టారం గురుమీశామ్ మనుతే - He considers the Guru, the instructor of the mind, as the Lord (Isha).
4. గురురేవ సర్వదేవాత్మా - The Guru is the self of all gods.
5. గురుశాసనం వేదశాసనం - The Guru's command is the Veda's command.
6. గురుచరణ తీర్థా గంగా - The water from the Guru's feet is the holy Ganges.
7. గురుపాదజపాంసూర్భస్మా - The dust from the Guru's feet is sacred ash.
8. గురుపూజా సర్వదేవపూజా - Worship of the Guru is worship of all gods.
9. గురుస్మరణం సర్వదేవ స్మరణం - Remembrance of the Guru is remembrance of all gods.
10. గురురాత్మవత్ శాస్తా - The Guru is a ruler like the Self.
11. గురుర్దర్శనం సర్వదేవదర్శనం - The sight of the Guru is the sight of all gods.
12. తారకం - The savior.
13. సంసారోత్తారకం - The one who helps cross Samsara.
14. గురుతోషణం సర్వదేవతోషణం - Pleasing the Guru is pleasing all gods.
15. ముద్రా పునరుత్పత్తిముద్రా - The mudra is the seal of rebirth.
16. లక్ష్యం స్వాత్మని - The goal is in one's own Self.
17. శిరోగురుపాదే - The head is at the Guru's feet.
18. శ్రోత్రం గురువాక్య - The ear is for the Guru's word.
19. చక్షుర్సాక్షాత్కారో - The eye is for direct realization.
20. వాక్యశ్చదశ్యాం - And the sentence is in the vision.
21. చిత్తం బీజే - The mind-stuff is in the seed (bija mantra).
22. కరస్తర్పణం - The hand is for libation.
23. కాయా శ్రీ పాదుకార్చనే - The body is for the worship of the sacred sandals.
24. యద్వేవనోపనిషద - As in the Upanishad that we know.
25. శరీరం శ్రీ చక్రం - The body is the Sri Chakra.
26. శంభురాత్మా - Shambhu (Shiva) is the Atma.
27. మనః ప్రకృతి - The mind is Prakriti.
28. బుద్ధి విద్యా - The intellect is Vidya (knowledge).
29. ఇచ్చా లక్ష్మీ - Will is Lakshmi.
30. జఠరోగ్నివిష్ణుః - The digestive fire is Vishnu.
31. వైదికం కర్మ - Vedic action.
32. యావజ్జీవముపాసనం - Worship as long as one lives.
33. సద్భి సంగా - Company with the good.
34. స్త్రీ సామాన్యే మాతృభావ - A motherly feeling towards women in general.
35. జయాం వినా సర్వదా శాంతి - Always peace, without the wife.

36. అలంకారస్తోషాయా - Ornament is for pleasure.
37. దౌతశ్చ సితం చేలం - And washed white clothes.
38. సుగంధతా తాంబూలాని నిత్యం సేవ్యాని - Fragrance and betel leaves are to be consumed daily.
39. భ్రూవోర్మధ్యే శ్రీ పాదుకార్చనాని - Worship of the Sri Paduka between the eyebrows.
40. సమ్మోదం వా - Or with great joy.
41. మన్వభిమంత్రాని సేవ్యాని - That which is consecrated by mantras is to be consumed.
42. సర్వజగత్ ప్రకృతిమయం - The entire world is filled with Prakriti.
43. ఏష బ్రహ్మవికారా - This is a modification of Brahman.
44. సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ - All this is indeed Brahman.
45. నైవ నానాస్తి కించన - There is no multiplicity whatsoever.
46. అహమతి భావయేత్ - One should cultivate the feeling of "I".
47. అష్టాంగయోగై ఇష్టార్ధ సిద్ధి - By Ashtanga Yoga, the desired goal is accomplished.
48. సంసార్యప్యసంసారి - Though in Samsara, he is not of Samsara.
49. కుర్వన కర్మణి న లిప్యతే - Performing action, he is not tainted.
50. చిత్తైకాగ్ర్యం - One-pointedness of the mind.
51. సర్వత్ర సాధనం - The means for everything.
52. సర్వదర్శనానికి సిద్ధయో హితేన - The siddhis (powers) are for the good of all philosophies.
53. ఏషా హీ శాక్త దీక్షా - This indeed is the Shakta initiation.
54. నిత్యకర్మా విరోధేన - Without contradicting daily duties.
55. నాభక్షయాని భక్ష్యయేత్ - One should not eat that which is forbidden.
56. న నీచై సహ వసేత్ - One should not live with the lowly.
57. న నిషిద్ధం నిషేవేత్ - One should not indulge in the forbidden.
58. యద్గాయత్రీ మాతా - That which is Mother Gayatri.
59. (Number missing in original text)
60. సర్వత్రా వేద ప్రమాణం - Everywhere, the Veda is the authority.
61. ధర్మా వర్ణాశ్రమోచితా - Dharma is as appropriate to one's Varna (caste) and Ashrama (stage of life).
62. దీక్షా భంగే పాపియాన భవతి - On breaking the initiation, one becomes a greater sinner.
63. పతత్యేవ చిరం నిరయే - He falls for a long time into hell.
64. విధివా దీక్షిత అభయత్ర నిత్యం సుఖమస్నుతే - He who is initiated according to the rules enjoys eternal happiness everywhere.
65. ఏష దక్షిణా పంథా - This is the southern (right-hand) path.
66. బ్రాహ్మణాదీనామ్ త్రయాణా తారతమ్యోచిత - Appropriate for the hierarchy of the three, beginning with Brahmanas.

67. **శూద్రపాషండప్రభృతీనామ్ వామహా పంథా** - For Shudras, heretics, and the like, the great left-hand path.
68. **తత్ర మహిమా గరీయాన్ కలౌ ప్రకృతి ప్రసాదత** - There, the glory is greater in the Kali Yuga by the grace of Prakriti.
69. **పురుషం విందేత్** - One would find the Purusha.
70. **న అన్య విద్యతే అయనాయ** - There exists no other path to go.

అతః శక్తి సూత్ర సమాప్తా-

Commentary on the Shakti Sutras by Nigrahacharya - Chapter 1

(నిగ్రహాచార్యకృత శక్తిసూత్ర సృష్టి భాష్యం - అధ్యాయం 1)

యయా విశ్వమిదం వ్యాప్తం సంచలితం వినష్టీకృతం సా కా కీ దృశా భవతీతి జిజ్ఞాస భవతి విచక్షనై తస్మాత్త్వచ్ఛక్తి జిజ్ఞాసేతి!

That by which this universe is pervaded, set in motion, and destroyed—what is it, and what is its nature? This inquiry arises among the wise; therefore, it is the inquiry into Shakti.

బ్రహ్మేతి శక్తిరితి బంధవిమోచనితి మాయామయేతి మదనాంతకవల్లభేతి అతీత్యానందసారస్వేత్వే!

It is called Brahman, Shakti, the liberator from bondage, the one made of Maya, the beloved of the destroyer of Madana (Shiva), and the essence of transcendent bliss.

సృష్ట్యవస్థాయాం పరాశక్తిరితి నామ్నా ప్రతితేతి లక్ష్మీ తంత్రయే!

In the state of creation, it is known by the name Parashakti (Supreme Power), as stated in the Lakshmi Tantra.

సర్వం ఖల్విదమేవాహమితి భాగవతే!

"Indeed, all this is Me," says the Bhagavata.

యత్పదేన క్రియాత్మకతా దృశ్యతే!

By its state, the nature of action is seen.

శిశుక్షావస్థాయాం అహంతేతి నామ్నా ప్రతితేతి లక్ష్మీ తంత్రయే!

In the state of desire to create, it is known by the name Ahanta (I-ness), as per the Lakshmi Tantra.

శాక్తోరహం కర్తృత్వభావమితి శిశుక్షాయాం జాయతే!

In the desire to create, the feeling of "I am the doer" is born from the Shakta perspective.

యశ్చ కించిదకించిదస్తు సదసద్వఖిలాంతికే!

Whatever is, whatever is not, whether existent or non-existent, in all things.

తస్య సర్వస్యయా శక్తి సా త్వం కిం స్తూయసే తదేతి సప్తశత్యాం!

"You are the power of all of that, so how can You be praised?" says the Saptashati (Devi Mahatmyam).

కర్తా సర్వజగతామాద్యా చ కులవర్ధినీ!

The doer, the primordial one of all worlds, and the one who expands the Kula (lineage/family).

దేవీ భగవతీ తస్యా పూజకా పరమద్యుతిరితి భాగవతే!

"She is the Goddess, the Divine Mother; her worshipper attains supreme radiance," says the Bhagavata.

కులమితి వంశశ్చ కుండలినీ యథా కులార్ణవ తంత్రయె కులం కుండలినీ శక్తిః!

Kula means lineage and also Kundalini, as in the Kularnava Tantra, "Kula is the Kundalini Shakti."

దేవీభుజంగస్థవే త్వమేకైవ కర్త్రీతి!

In the Devi Bhujanga Stotram, it says, "You alone are the doer."

యా చేష్టరూపిణీ విధాయ దేవీ సృష్టిస్థితినాశమయీ చ కర్త్రీ!!

The Goddess, having taken the form of will, is the doer, embodying creation, sustenance, and destruction.

బ్రహ్మచ్యుతస్థానుశరీరహేతుస్సా త్వం ప్రసీదాత్ పునర్నమస్త ఇతి శివపురాణయే!

"You are the cause of the bodies of Brahma, Achyuta (Vishnu), and Sthanu (Shiva). Be pleased. Salutations to you again and again," says the Shiva Purana.

తాం పాలయతి సంసారం తాం పాలయతి కోపి న!

She protects the Samsara (world); no one protects her.

తాం న సంహరతే కోపి సా సర్వం సంహారత్యతో మహాకాళసంహితాయాం।

No one can destroy her; she destroys everything, hence [she is known] in the Mahakalasamhita.

అజా జనిత్రీ జగతాం సా అజేన సమధిష్టితేతి లింగపురాణే!

"The unborn (Aja), the mother of the worlds, is presided over by the unborn (Ajena - Shiva)," says the Linga Purana.

అజా ప్రజ్ఞా పురాణీ చ త్వమేవ పరమేశ్వరీతి శివపురాణే!

"You alone are the unborn (Aja), the ancient wisdom, the Parameshwari (Supreme Goddess)," says the Shiva Purana.

అజా తు ప్రకృతి ప్రోక్తేతి గరుడపురాణే!

"The unborn (Aja) is said to be Prakriti," says the Garuda Purana.

యస్యా జననం నా ఉపలబ్ధ్య తే తస్మాత్ ఉచ్యతే అజేతి దేవ్యధర్వణశీర్షే!

"She whose birth is not found, is therefore called Aja (unborn)," says the Devi Atharvashirsha.

ఆజామేకాం లోహితాశుక్ల కృష్ణమితి శృతి లింగపురానే చ!

"The one unborn (Aja), red, white, and black," say the Shruti and the Linga Purana.

సర్వాధిస్టేన అజా!

Aja is the substratum of all.

మన ఏవ మనుష్యానాం కారణం బంధ మోక్షయో శ్రుతిరితి!

"The mind alone is the cause of bondage and liberation for humans," says the Shruti.

భోగేన బంధనం యోగేన మోక్షం దదాతి మనోవృత్యనుసారేన!

According to the tendencies of the mind, it gives bondage through enjoyment and liberation through yoga.

సంకల్ప ప్రభవం మనో యదా బాహ్యాంతరభేదాచినోతి తథా శక్తేర్బోధ!

When the mind, born of intention (sankalpa), perceives the difference between external and internal, then there is an understanding of Shakti.

బుద్ధిం తు సారథీమ్ విద్ధి మనః ప్రగ్రహమేవ చేత్యాగ్నిపురాణే!

"Know the intellect as the charioteer and the mind as the reins," says the Agni Purana.

మనసేంద్రియవిషయాన్ సంగ్రహ్ తేశామసారత్వం జ్ఞాత్వా జ్యోతి స్వరూపిణి చింతయతి!

The mind grasps the objects of the senses, and knowing their essencelessness, meditates on the form of light.

బహుధా జీవతే మన ఇతి శ్రుతి!

"The mind lives in many ways," says the Shruti.

బహునాత్ర కిముక్తేన మనః కర్మదుమాంకురం!

What more needs to be said here? The mind is the sprout of the tree of karma.

తస్మింశ్చిన్న జగచ్ఛాఖశ్చిన్నా కర్మభవేర్ ఇతి మోక్షోపాయటీకాయాం!

"When that is cut, the branch of the world is cut, and the becoming of karma is cut," says the commentary on Mokshopaya.

తస్మాన్ మనోయోనిత్వాత్!

Therefore, its origin is the mind.

శక్తి నారాయణస్వయం నిత్యాదేవీ సదోదితేతి తథా తద్ధర్మధర్మినీ నిత్యేతి లక్ష్మీ తంత్రయే!

"Shakti is Narayana himself, the eternal goddess, ever-risen," and also "She possesses its dharma eternally," says the Lakshmi Tantra.

బుద్ధీశ్చాప్రయత్నా ద్వివిధా!

Intellect, even without effort, is of two kinds.

నిత్యా అనిత్యాశ్చ!

Eternal and non-eternal.

నిత్యా ఈశ్వరస్య అనిత్యా జివస్యేతి తర్కసంగ్రహే!

"The eternal belongs to Ishvara (God), the non-eternal to the Jiva (individual soul)," says the Tarkasangraha.

వ్యక్తా భవతి నిత్యా సా భక్తి స్వారూపికీ తథా!

That eternal one manifests as devotion, which is its inherent form.

సైవానందస్వరూపేణ నిత్యా ముక్తేషు తిష్ఠతీతి ప్రకాశసంహితాయాం!

"She herself, in the form of bliss, eternally resides in the liberated ones," says the Prakasha Samhita.

యోనిధరిత్రీ జగతాం త్వమేవ నిత్యా ప్రకృతిః పరస్థాత్!

"You alone are the womb and sustainer of the worlds, the eternal Prakriti, beyond the beyond."

యథా వశం క్రియతే బ్రహ్మరూపం సా త్వం నిత్యా మే ప్రసీదాథ్ మాత ఇతి శివపురాణ!

"You, the eternal one, by whom the form of Brahman is controlled, be pleased with me, O Mother," says the Shiva Purana.

విద్యావిద్యామహావిద్యా ఇతి త్రిరూపిని భూత్వా సర్వమత ఇతి!

Becoming three-formed as Vidya (knowledge), Avidya (ignorance), and Mahavidya (great knowledge), she is the doctrine of all.

ముక్తిబోధకారిణీ విద్యా!

Vidya is that which teaches liberation.

కాలదేశస్థితిబోధికా అవిద్యా!

Avidya is that which teaches the state of time and place.

మోక్షదాయినీ మహావిద్యా!

Mahavidya is the giver of salvation.

నిరుపాదియుక్తా నిత్యప్రత్యగాత్మికా!

She is without limiting adjuncts (nirupadhi), eternal, and the inmost Self.

తత్ ఇతి పురుషా!

"Tat" (That) refers to the Purusha.

క్షరాక్షరాశ్చ!

And the perishable and the imperishable.

కర్తృరూపేణాత్మాపరమాత్మానౌ తస్య ఆశ్రితౌ!

In the form of the doer, the Atma (self) and Paramatma (supreme self) are dependent on it.

సాన్నిధ్యాత్ ఇతి!

It is due to its proximity.

జ్ఞానశక్తయా బోధా క్రియాశక్త్యా ప్రవృత్తిర్భవతి!

Through the power of knowledge (Jnana Shakti), there is understanding; through the power of action (Kriya Shakti), there is activity.

భావస్వరూపతయా వ్యాప్నోతి।

It pervades as the form of being/existence.

వియోజనేక్రియాశిలా యుక్తా చైవ క్రియావతీ!

When separate, she is active in action; when united, she is with action.

మనః ఉపాధిం ప్రగృహ వృత్త్యాత్మికా సోపాధిశ్చ నివృత్తాహమిదమక్రియాభావనయా బ్రహ్మసంగత్యా నిరుపాదిరూపా భవతి!

Taking the mind as a limiting adjunct (upadhi), she who is of the nature of mental modifications becomes with adjunct (sopadhi); and upon cessation, with the feeling of "I-this" and non-action, through union with Brahman, she becomes formless and without adjuncts (nirupadhi).

శక్తే కల్పనా తదితి!

The imagination of Shakti is "that".

తత్కల్పనయా ఉపాధిమ్ ధత్తే!

By imagining that, it takes on a limiting adjunct.

తదిత్యుపాధికల్పితా!

"That" is imagined as the limiting adjunct.

కల్పనాశక్తే కార్య న తు బ్రహ్మనా!

It is the work of the power of imagination, not of Brahman.

సృష్టేరుపాదానం బ్రహ్మ!

The material cause of creation is Brahman.

అక్రియాత్వాదకారత్వోపాధయః సంభావంతి!

Due to its non-action, the adjuncts of non-doership are possible.

తచ్ఛక్తయోశ్చ సమానధర్మతా!

And its powers have a common property.

తన్నిరుపాది శక్తిశ్చ!

And that is Shakti without adjuncts.

తదానంద స్వరూపం శక్తిశ్చ!

And that bliss-form is Shakti.

తత్ అవికారీ శక్తిశ్చ!

And that unchanging one is Shakti.

న కురతః స్వాతంత్ర్యయేన!

Not by its own independence.

తత్సంగత్య జ్ఞేయరూపినా జ్ఞానరూపిణీ భవతి।

In its company, that which is knowable becomes the form of knowledge.

జ్ఞాత్రీభావే జ్ఞేయమవికారీ!

In the state of the knower, the knowable is unchanging.

తత్తు బ్రహ్మ!

That is Brahman.

వస్తుస్తత్వమ్ తత్సబ్దాయోశ్చ అనంతరాయరహితేన జ్ఞానస్వరూపం సుషుప్తం భవతి!

The reality of the object and its word, without any interval, becomes the knowledge-form of deep sleep (sushupti).

యదా జ్ఞానమయి శక్తిబ్రహ్మణ్యక్రియానామరూపధ్వనిజ్జ్యోతి స్వరూపే ప్రదర్శయతి తదా క్రియాం ప్రవర్తంతే!

When the knowledge-filled Shakti displays in the actionless Brahman the forms of name, form, sound, and light, then actions commence.

స్వరూపాత్ తత్ప్రతిభాసికమ్ యత శక్త్యా దృగ్గోచరం భవతి!

From its own nature, that appears illusory because it becomes visible through Shakti.

తత్ జీవ బ్రహ్మ వాచక!

"Tat" denotes Jiva (soul) and Brahman.

యదా శక్తి!

When Shakti...

తత్ తత్వే ప్రతిభాస నిర్మాణం కృత్వా ఆత్మదర్శనం కరోతి తదా జీవ ఈశ్వరత్వేన భాసతే!

...creates an illusory appearance in the principle of "Tat" and brings about the vision of the Self, then the Jiva shines as Ishvara.

యత్ ఈశ్వరేణ మాయారోపేన ప్రతీయతే తదా జీవే విధిరూపేన ప్రతీయతే!

That which is perceived in Ishvara through the superimposition of Maya, is perceived in the Jiva as a rule/precept.

యత్ ఇతి శక్తి!

"Yat" (that which) is Shakti.

తత్ ఇతి చేతనా!

"Tat" (that) is consciousness.

తత్ చేతనం క్రియాగతియుక్తం కరోతి!

That makes consciousness endowed with action and motion.

తత్ ప్రతిభాసికం బంధః!

That illusory appearance is bondage.

శక్తి చేతనౌ సత్యో!

Shakti and consciousness are real.

తస్మిన్ననేకత్వబుద్ధ్యా ప్రతిభాసికం పశ్యతి తదేవ బంధః!

Seeing the illusory appearance in it with the intellect of multiplicity is itself bondage.

జీవత్వ ఈశ్వరత్వమత్యారోప్యమాధ్యాస ఏవ బంధః!

The false attribution (adhyasa) of superimposing Jiva-hood and Ishvara-hood is itself bondage.

తత్ ఉపరి త్వం ఉపర్యర్థా శివశక్త్యుపర్యారోపిత!

Upon "That," "You" is superimposed; meaning, upon Shiva-Shakti, it is superimposed.

ఇదమేవాధ్యాస!

This itself is adhyasa (false attribution).

రజ్జుసర్పవత్ ఇతి!

It is like the rope and the snake.

సర్పదృష్టా సర్పబుద్ధిర్ధ్యాసా!

Seeing a snake, the idea of a snake is adhyasa.

రజ్జు దృష్టా సర్పబుద్ధి ఆరోపణం!

Seeing a rope, the idea of a snake is aroopanam (superimposition).

తస్మిన్ జ్ఞానశక్త్యాధ్యాస ఇచ్ఛాశక్త్యారోపణం భవతి!

In that, the false attribution is by Jnana Shakti (power of knowledge), and the superimposition is by Iccha Shakti (power of will).

యస్యదిష్టానాలింగమితి!

Its substratum is without a sign.

జీవేశ్వరో యస్మిన్ భాసతే సాధిష్టానశక్తిర్వస్తుశబ్దాది భిన్న అనుభూయతే!

That in which Jiva and Ishvara appear, that substratum-Shakti is experienced as different from objects, words, etc.

యస్మిన్ అధ్యాసితం అజ్ఞాతశ్చ!

That on which it is falsely attributed is unknown.

యస్మిన్ ఆరోపితం తత్కల్పనా!

That on which it is superimposed is its imagination.

అనిశ్చితరూపత్వాదిలింగం!

The sign is its uncertain form.

స్వయమేవాధ్యాసరూపేణారోపనామ్నా స్వాత్మానంధ్యాసారోపాభ్యామావృత్యతే!

It itself, in the form of adhyasa and by the name of aropana, conceals its own self by both adhyasa and aropana.

అలింగస్వరూపే యద్యదుపాధిమ్ గృహ్ణాతి తదేవ ప్రతీయతే!

In its signless form, whatever limiting adjunct it takes, that alone is perceived.

నానారూపేషు జీవేశ్వరౌ దృశ్యవర్గే గోచరత్వేన ఉపాధిర్ధారయతా!

In various forms, Jiva and Ishvara hold limiting adjuncts by being perceptible in the class of the visible.

తస్మిన్ నానాత్వం కల్పయిత్వా తాని రూపేణ యోజయతి!!

Imagining multiplicity in it, it unites them with form.

శబ్దశక్త్యారూపం కల్పయతి!

It imagines form through the power of sound.

పదమితి శబ్ద తథా అర్ధ ఇతి దృశ్యం!

The word is the sound, and thus the meaning is the visible.

ఫలత్వాసుఖదుఃఖత్యాగభోగాదయ సంభవంతి!

As a result, happiness, sorrow, renunciation, enjoyment, etc., occur.

నానాస్వరూపాని కాలాశ్రితాన్యవస్థాభేదాత్!

The various forms are dependent on time, due to the difference in states.

జాగృతి కాలే విద్యమితి!

In the waking state, it is known as Vidya.

స్వప్రకాశే తైజస ఇతి!

In the dream state, as Taijasa.

సుషుప్తే ప్రాజ్ఞ ఇతి!

In deep sleep, as Prajna.

సమాధ్యావస్థాయమవ్యక్తమితి!

In the state of Samadhi, as Avyakta (unmanifest).

సర్వేష్ కాలేశు నానరూపధరా శక్తిః!

In all times, Shakti assumes various forms.

యావత్ రాజ్జురూపేజ్ఞానం పశ్యతి తావదేవ తస్యాధ్యాసరోపసర్పవద్భాసతే!

As long as one sees the knowledge in the form of a rope, so long does its adhyasa-aropa shine like a snake.

కాలరూపిణ్యుపాదిధార్యతే శక్త్యాఖండత్వేన!

The time-formed upadhi is held by Shakti through its indivisibility.

స్వయమేవాఖండ బావనయా యద్యత్కరోతి తత్తదేవ సర్గా!

By its own feeling of indivisibility, whatever it does, that itself is creation.

కాలస్య నియమనం కరోతి!

It regulates time.

హోరాదివారాత్రివాసాయనవత్సరయుగమన్వంతరాకల్ప పర్యంతం కాలపరిమాణం ప్రాణశక్త్యా గతిమత్యా ధారయతి!

From Hora (hour), day, night, season, year, yuga, manvantara, up to a kalpa, it holds the measure of time with the moving Prana Shakti.

కాలోపాధియుక్తాయాం శక్తౌ సర్వమిదం దృశ్యదృశ్యం జడచేతనాత్మకం జగత్ప్రలీయతే!

In the Shakti associated with the upadhi of time, this entire world of the visible, the invisible, the inert, and the conscious dissolves.

ఆత్మనా విందతే వీర్య విద్యయా విందతే అమృతమితి కేనోపనిషది!

"By the Self one obtains power, by knowledge one obtains immortality," says the Kena Upanishad.

సర్వదేహినామదేహినాంచ యా శ్రేష్ఠ మలవికారిణి భవతి తస్మాదుత్తమా!

She who is the most excellent and the purifier of impurities for all embodied and unembodied beings, is therefore the supreme one.

సర్వావస్థాసు భూతేంద్రియగ్రామేషు ప్రోతమస్తి స్థితితయా!

In all states, she is woven into the elements and the group of senses as their very existence.

విచారపటలే, సాధ్యసంఘే, కల్పితేశు చ తిష్టతి తస్మాదుత్తమా!

In the web of inquiry, in the assembly of sadhyas, and in the imagined things, she resides; therefore, she is supreme.

స్థితి ప్రధానతయా పోషకో విష్ణు!

Primarily as sustenance, the nourisher is Vishnu.

తతు సంజ్ఞయా తస్య బోధ!

That is his understanding by name.

సర్వాధిష్ఠానత్వేన సకలావస్థాయాం వ్యాప్త తస్మాత్ విష్ణుః!

Because he pervades all states as the substratum of all, he is Vishnu.

కాలా సర్వోపరి!

Time is above all.

ఆబ్రహ్మస్తంభపర్యంతం సర్వకాలవశీకృతం!

From Brahma down to a blade of grass, everything is controlled by time.

తస్మిన్ కాలే దృగీక్షరే జగత్ స్థితం క్రియాశీలం చ!

In that time, the world stands and is active under its gaze.

కాలస్తు మూలం సర్వేషాం!

Time is the root of all.

తస్మిన్ సాక్ష్య దృశ్య వర్గాదయో నివసంతి జాయంతే ఫలియంతే చ!

In it, the witness, the class of the visible, etc., reside, are born, and bear fruit.

సర్వమూలత్వేన కాలా శ్రేష్ఠః!

As the root of all, time is the greatest.

కాలశక్తి స్వయమేవ పరిణామం జనయతి!

The power of time itself produces transformation.

అవస్థాశ్చ!

And states.

జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తౌ విశ్వతైజసప్రాజ్ఞసంజ్ఞకేషు చేతనావస్తాసు భూతవర్తమానభవిష్య కాలేశు కర్మపరిణామముసర్జయతి!

In the conscious states of waking, dream, and deep sleep, known as Vishva, Taijasa, and Prajna, it brings forth the results of karma in the past, present, and future.

ఏకైవ శక్తి నానాఘటనాస్థితిభేదేన నానారూపేషు ప్రతిభాసతే పరంతు స్వ ఏకత్వం న త్యజతి!

The one Shakti alone appears in various forms through different events and states, but it does not abandon its own oneness.

తస్మాత్సర్వాని రూపాని పరస్పరా విరుద్ధాని భవతి!

Therefore, all forms become mutually contradictory.

న ఏకత్వ భంగేన!

Not by breaking the oneness.

విశేషణ చరణం పదార్థాది నిర్ణయే జ్ఞానమితి విచారస్తస్యా బోధో విచారాదేవ!

Knowledge is the determination of the meaning of words, etc., by specific steps; its understanding comes only from inquiry.

క్రియాయాం భావేషు నానాత్వబుధ్యా భ్రమస్య శంకా భవతి!

In action and in states of being, the doubt of delusion arises from the intellect of multiplicity.

తస్మాద్విచారేన జ్ఞాయతే!

Therefore, it is known through inquiry.

కాలశక్తి కీ దృషి ప్రతీయతే?

How is the power of time perceived?

ఇంద్రియాజన్యా శక్తి ప్రాథమికీ!

The power born from the senses is primary.

నేత్రయో దృశ్యే నానాత్వం దర్శయతి!

It shows multiplicity in the visible to the two eyes.

జీవో దృశ్యే విచారయతి దృశ్యే చ!

The Jiva contemplates the visible and in the visible.

తేన దృశ్యం చిత్తే స్థాప్యతే, భావ అనుభవం సంగ్రహా తే దృశ్యం జిజ్ఞాస్యతే!

By that, the visible is established in the mind; having gathered the experience of being, the visible is inquired into.

తస్మాదృశ్యమదృశ్యాం అనుభవతి!

Therefore, one experiences the invisible in the visible.

నేత్రం సంప్రాప్య దృష్టత్వేన కాలప్రేరణయా అవస్తాసు పరివర్తతే!

Having reached the eye, as the seer, it changes through states by the impulse of time.

జాగృత్యవస్థాయామింద్రియజన్యాని బ్రహ్మ దృశ్యాని భిన్నాని పశ్యతి!

In the waking state, one sees the sense-born visions of Brahman as different.

జగదృశ్యే సృష్టిం కల్పయత్యనుభవతి!

In the visible world, one imagines and experiences creation.

స్వప్న కాలే స్వయమేవ దృశ్యం భవతి ద్రష్టా చ!

In the dream state, one oneself becomes the seen and the seer.

సుషుప్తౌ సమాధ్యవస్థాయాం వా బీజత్వేన దృశ్యదృశ్యం ధారయతి!

In deep sleep or in the state of samadhi, one holds the visible and the invisible in a seed form.

భూతవర్తమానభవిష్య ఇతి త్రయావస్తాసు, విశ్వతైజసప్రాజ్ఞవ్యక్త ఇతి చతురవస్థాసు సృష్టివికాసచరమహ్రాసవినాశ ఇతి పంచావస్తాసు యత్కించిత్ప్రతీయతే తద్బ్రహ్మణ శబలం భిన్నమితి!

In the three states of past, present, and future; in the four states of Vishva, Taijasa, Prajna, and Vyakta; in the five states of creation, evolution, culmination, decline, and destruction—whatever is perceived is the variegated and differentiated form of Brahman.

అవినాభావ ఇత్యభిన్నః!

Avinabhava means inseparable.

క్షణార్ధాయా ఆపి దృశ్యవర్గకాలశక్తిర్భిన్నా న భవతి!

Even for half a moment, the time-power of the visible class is not separate.

సా సర్వ దృశ్యజగత్పశ్యతి!

It sees the entire visible world.

స్వనిర్మితాభ్యాం భావదృశ్యాభ్యామనుభవతి!

It experiences through the states and visions created by itself.

ఏషానుభూతిర్ణిత్యా!

This experience is eternal.

తస్యా ప్రతీతి ద్విధా!

Its perception is twofold.

ఏకాభిన్నా సచ్చాలికా పరా భిన్నత్వానుభవం కరోతి!

One is inseparable and moves with reality; the other experiences difference.

యేతస్మాత్ భిన్నా చ ఇవ అభిన్నా భవతి!

Because of this, though different, it becomes as if it were not different.

భిన్నాభిన్న కచిత్భిన్నేతి తథా దృశ్యత్వేనోత్పత్తిస్థితిలయాదీనా కరోతి!

As separate and non-separate, and sometimes separate, it thus brings about creation, sustenance, and dissolution through its visibility.

యేతస్మాత్ భిన్న చైవభిన్నా భవతి!

Because of this, it is both different and non-different.

భిన్నాభిన్న కచ్చిద్భిన్నేతి శ్రీ సూక్త శంకరభాష్యే నిగ్రహాచార్య!

"Separate, non-separate, and sometimes separate," says Nigrahacharya in the Shankara Bhashya of the Sri Suktam.

నా స్వయం తత్వతో దృశ్యరూపం న జడ ఏవ!

It is not itself, in reality, the form of the visible, nor is it inert.

అతధా ఇతి!

It is "not so".

న తథా రూపత్వేన భాసితా భవతి!

It does not shine with such a form.

దృశ్యదృశ్యే నిరూపాదితత్త్వం తథా రూపమస్తి కింతు శక్తిరతధా!

In the visible and invisible, the principle without adjuncts has such a form, but Shakti is not so.

న రూపమస్యేవ తథా ఉపలభ్యత్ ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాయామ్!

"Its form is not perceived as such," says the Srimad Bhagavad Gita.

శక్తిచేతనాదిభిన్నా!

Shakti is different from consciousness.

సూర్య ప్రభావాత్ ఇతి!

It is like the radiance of the sun.

హిమశైత్యవదితి!

It is like the coldness of snow.

సూర్య పిండస్తు జడ ఏవ!

The orb of the sun is indeed inert.

ప్రభయా ప్రకాశరూపి భవతి!!

By its light, it becomes the form of illumination.

వృత్తిరితి జీవనికాయ పోషణం!

Vritti (modification/function) is the nourishment of the living body.

వృత్తి దాసీతి దేవీభాగవతే!

"Vritti is a servant," says the Devi Bhagavata.

వృత్తిరూపేన జ్ఞానోపాధిం ధారయతి!

In the form of vritti, it holds the upadhi of knowledge.

జ్ఞానరూపేణ క్రియోపాధిం ధారయతి!

In the form of knowledge, it holds the upadhi of action.

ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాత్రయం యద్భావసాధనమితి సీతోపనిషది బ్రహ్మవాక్యం!

"The triad of will, knowledge, and action is the means of becoming," this is the word of Brahman in the Sita Upanishad.

ఇచ్చాజ్ఞానక్రియాశక్త్యా సదసదితి న ఉపవర్ణ్యంతే!

By the power of will, knowledge, and action, it cannot be described as existent or non-existent.

భిన్నభావ ఇచ్చా భవతి!

Will (iccha) arises from the feeling of difference.

అభిన్నత్వే న ఇవ!

In non-difference, it is as if it is not.

అభిన్నభావ ఇచ్చాభావ!

The state of non-difference is the absence of will.

ఇచ్చాభావే క్రియాభావః!

In the absence of will, there is an absence of action.

క్రియాభావే జ్ఞానభావః!

In the absence of action, there is an absence of knowledge.

ఏవం ఇచ్చాజ్ఞానక్రియాశక్తి సంచారహేతవే భిన్నార్థే సంవేదనావశ్యకం అస్తి!

Thus, for the movement of the power of will, knowledge, and action, sensation in a separate object is necessary.

సతి అసతి చ ఉభయరూపే ప్రతీయతే!

It is perceived in both forms, the existent and the non-existent.

స్మృతిశు కల్పనాస్వింద్రియజన్య విషయానుభవేషు చ సద్వేదనా తయా ఏవాభావశ్చ అపి!

In memories, imaginations, and in the sense-born experiences of objects, there is both the feeling of existence and its absence through it.

తదేవమహం పదే ప్రతీతి కశ్మిన్నదిష్టానే భవతి!

Thus, the perception in the word "I" occurs in what substratum?

శక్తైవ వృత్తిరూపేన తద్వాంతేరదిష్టానం భవతి!

Shakti itself, in the form of a vritti, becomes the substratum at the end of that.

సత్స్వరూపి యథా ప్రతీయతే తథా శాస్త్రాని సద్రూపమితి మన్యంతే!

Just as the form of existence is perceived, so the scriptures consider it to be the form of existence.

తత్సత్ శక్తౌ ప్రతీయతే సంవిదావస్థా శక్త్యా రూప ఏవ!

That existence is perceived in Shakti; the state of consciousness is the very form of Shakti.

సర్వ తస్యాం విలీయంతే అంతకాలే!

Everything dissolves into it at the end of time.

వ్యోమాది తత్వాని శబ్దాది తన్మంత్రాని నేత్రేంద్రియాణి సర్వాణి శక్తౌ ప్రలీయంతే!

The elements like space, the tanmatras like sound, the eyes and other senses—all dissolve into Shakti.

శాస్త్రవేత్తారస్తాం ఏకదేశితి వదంతి!

The knowers of the scriptures call it partial.

న వ్యాపకం మత్వాంశరూపిని మన్యంతే భ్రమాత్ ఏవ!

Not considering it all-pervading, they think of it as a partial form, purely out of delusion.

జంతునాం జివనే తారతమ్యతా భవతి!

In the life of creatures, there is a hierarchy.

శ్రేష్టశ్చ కనిష్ఠశ్చ!

The best and the lowest.

బలి నిర్బలశ్చ విశాలో లఘుకాయశ్చ!

The strong and the weak, the large-bodied and the small-bodied.

జలనిలభూచరాదయశ్చ!

Aquatic, aerial, and terrestrial creatures, etc.

శక్త్యా ప్రభావేన భేదా దృశ్యంతే!

Due to the influence of Shakti, differences are seen.

జంతవో జన్మమృత్యు చక్రే నిమగ్నా!

Creatures are immersed in the cycle of birth and death.

జీవనమధ్యభాగే తారతమ్యతా దృశ్యతే!

In the middle part of life, hierarchy is seen.

అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత!

"Beings are unmanifest in their beginning, manifest in their middle, O Bharata!"

అవ్యక్తాం నిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనీతి పురుషేషు శ్రీ మద్భగవద్గీతాయాశ్చ నత్వేకబారం ఆపితు బారంబారం జాయతే మ్రియతే చ!

"And unmanifest in their end. What is there to grieve about?" This is from the Srimad Bhagavad Gita regarding Purushas, who are not born just once, but are born and die again and again.

దేహపరివర్తన హేతవే జన్మమృతి చక్రౌ సర్వం ఆబద్ధా!

For the sake of changing the body, all are bound in the cycle of birth and death.

సంస్కృతే జన్మమృత్యు చక్రం కదా జంతుభ్యశ్చలిష్యతి?

In Samsara, when will the cycle of birth and death move away from creatures?

యావత్సంసారస్తావత్!

As long as there is Samsara.

జిర్జీవిషా సంస్కృతే కామనా!

The desire to live is the desire in Samsara.

అహం శ్యామ ఇతి సంసారస్తావరజంగమ మృత్యుచక్రమపి!

"I am" is Samsara, and also the death-cycle of the moving and unmoving.

కస్మాత్ సృజనం?

From what is creation?

యథా మర్కటకా స్వనాభిమండలాత్ స్వాంశేన తంతు నిష్క్రమతి భక్ష్యేభ్య పాశహేతవే, యథా కోశకీటకా స్వాంగేశ్వాత్మని సుతతంతుర్భి బద్నాతి శక్తి స్వ అంశేన సంసారం రచయతి మర్కటకవాద్ ఇత్యర్థ!

Just as a spider brings forth a thread from its own navel region as a part of itself to create a trap for its prey, and just as a silkworm binds itself with the fine thread from its own body, so does Shakti create Samsara from its own part, like a spider; this is the meaning.

కస్మాత్ ఊర్ణనాభిరివ?

Why like a spider?

పూర్వకృత కర్మజన్య సూక్ష్మసంస్కార పరిణతదేహ స్వభావతయా నూతనం దేహం విచ్ఛిన్వాన్నా విధానాంత క్రియా కాలాపేశు సంలగ్నో భవతి!

Due to the nature of the body that has matured from the subtle impressions born of past deeds, it chooses a new body and becomes engaged in different activities and times.

ప్రకృతే సిద్ధిరేవ బ్రహ్మ సిద్ధి।

The accomplishment of Prakriti is itself the accomplishment of Brahman.

ప్రకృతి పురుషశ్చైవ విద్య అనాదీ ఉభావపితి శ్రీమద్భాగవద్గీతాయామ్!

"Know that both Prakriti and Purusha are beginningless," says the Srimad Bhagavad Gita.

తద్రూపం బ్రహ్మ త్వం రూపో జీవస్థ రూపం త్వం రూపేణ సిద్ధ్యతే సాధ్యాసాధ్యక విద్యానేన!

The form of "That" is Brahman; the form of "You" is the Jiva. Your form is accomplished by the form of "You," through the knowledge of what is achievable and what is the means.

శక్తిశివయో అభేద!

There is no difference between Shakti and Shiva.

అహంబ్రహ్మ స్వరూపిణి ఇతి దేవ్యధర్వశీర్షే!

"I am the form of Brahman," says the Devi Atharvashirsha.

దుగ్ధశుభ్రతావత్సూర్యప్రభావద్హిమశైత్యవశివా - శక్త్యాత్మకో అభేద!

Like the whiteness of milk, the radiance of the sun, the coldness of ice, Shiva and Shakti are one and the same.

చైతన్యే బ్రాహ్మణ్య క్రియతా!

Action is done in the consciousness of Brahman.

శక్తిసంయోగాదభిన్నగత్యేచ్ఛా భవతి!

From the union with Shakti, the will for inseparable motion arises.

తద్బ్రహ్మ త్వంరూపిణీ జీవే భాసతే క్రియాశీలత్వాత్!

That Brahman, in the form of "You," shines in the Jiva due to its active nature.

తద్బ్రహ్మ చైతన్యరూపి ప్రమాణ!

That Brahman, in the form of consciousness, is the proof.

ప్రమాత శక్తి!

The knower is Shakti.

ప్రమాత భోక్తా చైతన్యం!

The knower, the enjoyer, is consciousness.

ప్రమేయం దృశ్యం!

The knowable is the visible.

నానావిధ దేవేశు నానా సంస్కార ప్రవృత్తి కారనేన చైతన్యభేద ప్రతీయతే!

In various bodies, due to the cause of various impressions and activities, a difference in consciousness is perceived.

పురాణ పదం ప్రగృహీత్వనాదిత్వాప్రవృత్తి!

Taking the word "ancient," it means beginningless activity.

ప్రజ్ఞాశక్త్యా బుద్ధ చైతన్యో అవ్యయా నిరుపాది!

By the power of wisdom, the understood consciousness is immutable and without adjuncts.

యత్ర ప్రవృత్తి ప్రసరతి తత్ శక్తి!

Where activity spreads, that is Shakti.

తద్వృద్ధి నివృత్తౌ త్వముపాది అపి నివర్తతే!

Upon the increase and cessation of that, your upadhi also ceases.

సమయ సమయె కాలరూపం నామరూపమయం జగద్వృద్ధే స్వరూపా!

From time to time, the world, consisting of name and form, is the very form of the growth of the form of time.

విశ్వం సృష్టిశ్చ పంచభూత వ్యవస్థితా సంతి!

The universe and creation are established in the five elements.

భూతభౌతికాది రూపేషు బాసమానా చైతన్య ప్రకృత్యా సహ జ్ఞేయ జ్ఞాతా రూపేణ బాసతే!

Shining in the forms of elements, physical matter, etc., consciousness, along with Prakriti, shines in the form of the knowable and the knower.

యథా పద్మపత్రమివాంభసా న లిప్యతి తథైవ శక్తి జ్ఞేయ బ్రహ్మని నివసతి సతి లిప్యతే!

Just as a lotus leaf is not smeared by water, so too Shakti resides in the knowable Brahman and is [not] smeared.

అసద్రూపే సంసారే భూత్వపి సత్తానిస్తరణం న భవతి!

Even while being in the unreal form of Samsara, the crossing over of existence does not happen.

యథా పుష్పే గంధం భవతి కింతు తత్తు పుష్పేన లిప్యతే!

Just as there is fragrance in a flower, but it is smeared by the flower.

పుష్పం గంధం బాధ్యాయితుమ్ న శక్రుతే కింతు గంధేన సర్వతో లిప్తం తథైవ జీవత్వ చైతన్యో ముత్యోప్యహంకారేన ఉపాధినా బద్ధ!

A flower cannot obstruct its fragrance, but it is smeared all over by the fragrance; similarly, the Jiva-consciousness, though liberated, is bound by the upadhi of egoism.

జడచేతనమయ సంసారోయం శక్తే ప్రేరణయా బద్ధముక్తౌపాదిభిస్తస్య విలాసమాత్రమేవ!

This Samsara, made of the inert and the conscious, is merely its divine play with the upadhis of bondage and liberation, by the impulse of Shakti.

తత్ ఉపాధౌ సృష్టత్వం దృశ్యతే శక్తిసాన్నిధ్యాత్!

In that upadhi, createdness is seen due to the proximity of Shakti.

తదృశ్యం చైతన్యస్వరూపమవభాసతే!

That visible appears as the form of consciousness.

లింగాంతరే శక్తిశ్చ ఏకత్వం దర్శయతి తథాపి స్వరూపతయా నిరుపాదిత్వేన తస్యామ్ దోషో నా గణ్యతే!

In another sign, Shakti shows oneness, yet in its own nature, due to being without upadhis, no fault is counted in it.

శక్తిరేవ చేతనేన సాకం సంయుజ్య బంధ వియుజ్య ముక్తిమనుభవతి!

Shakti alone, uniting with consciousness, experiences bondage, and disuniting, experiences liberation.

అనాదిత్వాపురా నవం నవం భవతి పురాణ!!

Being beginningless and ancient, it becomes ever new—that is Purana (ancient).

స్వభావతే ముక్తోప్య ఆత్మా తద్భిన్నభ్రాంత్యాత్మానం బద్ధ ఇవ మన్యతే!

By its nature, the Self, though liberated, considers itself bound due to the delusion of being different from it.

తద్వామో చేద శక్తౌ ప్రసాదాదేవ!

If that is to be won over, it is only through the grace of Shakti.

శక్తివిరోధేనాత్మరూపం విస్మయం తామసి లోకే జన్మచక్రరూపే పతతి!

By opposing Shakti, forgetting the nature of the Self, one falls into the tamasic world in the form of the cycle of birth.

చతుర్వింశతి తత్వ భోగలాలస ఉపాధియుక్తో భూత్వా మిథ్యా జగతి భ్రమ్యతే చేతనేన!

Having become endowed with the upadhi of longing for the enjoyment of the twenty-four tattvas, one is deluded in the false world by consciousness.

జన్మమరణ చక్రే మనః కల్పనయా అన్నపానాదిలోలుపో భూత్వా జంతుర్భ్రమన్పరిభ్రమణ స్వర్గాదధ పతతి!

In the cycle of birth and death, by the imagination of the mind, becoming greedy for food, drink, etc., the creature wanders and, in its wandering, falls down from heaven.

యథా బ్రహ్మ స్వాత్మని స్వతంత్రో నిరపేక్షశ్చ తథైవ శక్తిః!

Just as Brahman is independent and self-reliant in its own self, so is Shakti.

బ్రహ్మనో నిర్గుణ సగుణావతారౌ శక్త్యా ప్రకటీకృతౌ భవతః!

The nirguna (attributeless) and saguna (with attributes) incarnations of Brahman are manifested by Shakti.

స్వయం నిర్వికార భుత్వా కర్తృరూపం క్రియారూపం ప్రాప్నోతి!

Itself becoming unchanging, it obtains the form of the doer and the form of action.

జీవస్యాత్మశక్త్యా జీవే బంధమోక్ష కల్పితౌ!

By the power of the Jiva's self, bondage and liberation are imagined in the Jiva.

నాస్తి జ్ఞేయ అచింత్యో ఆపితు జ్ఞాతా యస్మాదతయో!

The knowable is not unthinkable, but the knower is, because of these two.

శక్తి నిష్ప్రభావినీ!!

Shakti is without effect.

చేతనత్వే అష్ట పాషైర్నిగడస్వరూపిణి!

In the state of consciousness, she is the form of a chain with eight nooses.

అజ్ఞాత్వాత్మానం పదేన బద్ధోహమితి మననం విషయగ్రహణం!

Not knowing the Self, the thought "I am bound by the word" is the grasping of objects.

పదేనక్షరపదం దేహనామగృహ్యాతే!

By the word, the imperishable state and the name of the body are taken.

మాయాబ్రహ్మని చేతన శక్తి పురుషప్రకృతి సామ్యత్వాదనాత్యంతరూపత్వాత్యోగయోగ్యే!

Maya and Brahman, conscious Shakti, Purusha and Prakriti—due to their similarity and non-absolute form, are fit for yoga.

విలాసే భేద దర్శనేన ప్రవృత్తిన్యాసో ద్వైతః!!

In the divine play, the establishment of activity through the vision of difference is dualism.

కీదృశో యోగా?

What kind of yoga?

యజనశక్తిసంయుతో యోగా ఫలదానత్వాత్!

Yoga, when combined with the power of sacrifice, is a giver of fruit.

యధా తస్మిన్ యోగాయాగౌ తథైవ భోగ ఈశ్వరస్యాంశీభూతస్య జీవస్యోపాధినా!

Just as in it there is yoga and sacrifice, so too is enjoyment for the Jiva, who is a part of Ishvara, through its upadhi.

స్వతంత్ర్యేన శక్తి భోక్తృత్వోపాదౌ భోగకర్మని యుక్తాప్యలిప్తా!

Independently, Shakti, though engaged in the karma of enjoyment in the upadhi of enjoyer-ship, remains untainted.

నిర్గుణేన వ్యాప్యత్వ ఉభాభ్యాం నిత్యత్వే సగు నేన బంధస్వరూపత్వే త్రిధర్మిణీ శక్తి సత్తాయం స్వతంత్రా!

Pervasive as nirguna, eternal in both, and the form of bondage as saguna—the three-propertied Shakti is independent in its existence.

నాస్తి మాయాయైర్భన్యతే తతు భ్రమో యస్మాదక్రియే బ్రహ్మని కథశ్చింతనహేతుర్వినా శక్త్యా?

"It is not bound by Maya"—that is a delusion, for how can there be a cause for thought in the actionless Brahman without Shakti?

అస్తి మాయాయైర్భన్యతే తత్తు నోపయుక్తం యస్మాదస్తీతి చేతనస్య బ్రహ్మనో విషయ!

"It is bound by Maya"—that is not appropriate, because "it is" is the object of the conscious Brahman.

నాస్త్యత్యతీతి పదయోరాధిష్ఠానం శక్తిర్న తు వాచ్యా!

Shakti is the substratum of the words "is not" and "is," but it is not expressible.

న పరిణామం జగత్!

The world is not a transformation.

జగతు మిథ్యా!

The world is false (mithya).

కార్యకారణ బాధత్వేన కథం స్యాత్ప్రకృతే మిథ్యాత్వం?

Due to the sublation of cause and effect, how can Prakriti be false?

ఏవం పక్షవిపక్షయోరసిద్ధ ఏవ యశ్చత్తిరస్తి న వా!

Thus, on both sides of the argument, whether it exists or not, it is unproven.

తద్భావాభావానుభవయశ్చ శక్తిరేవ కర్త్రీ బ్రహ్మనోక్రియాత్వాత్!

And the experience of its existence and non-existence has Shakti as the doer, because of the non-action of Brahman.

లింగ్యతేనేన ఇతి నిర్దేశ లక్ష్యణం లింగం!

"That by which it is indicated"—this definition points to the sign (lingam).

దేశకాలవస్తుత్వనిర్దేశత్వాత్బ్రహ్మ లింగరహితం కేవలం తల్లింగమితి!

Because it cannot be indicated by place, time, or substance, Brahman is without a sign; that alone is its sign.

స్వయమేవాత్మలింగతాం ప్రాప్నోతి యస్యా ప్రాబల్యాసా శక్తిస్తస్యా కర్తృభావేన తస్మిన్ లింగాలింగభావో జాయతే!

It itself attains the state of being its own sign; that Shakti whose dominance, through its doership, creates in it the state of being signed and signless.

జ్ఞానస్వరూపినం తద్వశీకరణహేతవే తత్కామినీ భూత్వాధవా మోహకప్రవృత్యే ఇచ్ఛామయే శక్తి కామం ప్రకాశయతి యథా సంతానజన్మహేతౌ మాతాపితరౌ తథా సర్గహేతౌ శక్తి బ్రహ్మని!

To bring the form of knowledge under its control, becoming its desirer, or by a deluding activity, the will-filled Shakti manifests desire; just as parents are the cause for the birth of a child, so for creation are Shakti and Brahman.

ద్వైతాద్భేదభావనయా సర్గో జాయతే భ్రమత్వాదభ్రమేన కర్తృత్వం!

From duality, through the feeling of difference, creation is born; from delusion, and from non-delusion, comes doership.

న సూయతే శక్రజాలికం జగన్నాస్తి పరిణామో వా యథా న రజ్జు సూయతేహిమవద్యయా ప్రతిభాసతే అనంతాశక్తి ప్రేరణయా!

The magical world is not born, nor is it a transformation; just as a rope is not born from the ice-like illusion by which it appears, so it is by the impulse of the infinite Shakti.

తతో న జాయతే జగధ్యాస్మాత్తనిర్గుణం!

Therefore, the world is not born from it, because it is without attributes.

త్వమపి నిర్గుణం ఏవాక్రియసక్రియో!

You too are without attributes, actionless yet active.

తస్మాదత్ర నా శక్తే పరిణామం జగన్న బ్రహ్మోపాదనత్వంత్రైంద్రజాలావత్ ఇతి!

Therefore, here, the world is neither a transformation of Shakti nor is Brahman its material cause; it is like a magic show.

వేదవ్యాసో బ్రహ్మసూత్రకారో వదతి కామనయా జాయతే జగద్వైతదృష్ఠ్యాద్వైతదృష్ట్యా తు న కామనాభిన్నత్వాత్!

Vedavyasa, the author of the Brahma Sutras, says that the world is born from desire from a dualistic perspective; but from a non-dualistic perspective, there is no desire due to non-difference.

శక్తే తత్పరం ఇతి జైమినీయ యుక్తిః!

"Shakti is supreme to That," is the argument of Jaimini.

హయగ్రీవో బ్రుతే శక్తిస్తస్య మతస్య సమర్థకోగస్య!

Hayagriva says that Shakti is the supporter of that doctrine of Agastya.

జ్ఞానమయీ సా బ్రహ్మజ్ఞానినీ శక్తి సంవిచిన్మయీతి వదతి పిప్పలాయన!

"She is knowledge-filled, the knower of Brahman, the Shakti made of pure consciousness," says Pippalayana.

కట ఉపనిషత్ బ్రుతే ప్రాధాన్యత్వేన కర్తృత్వశక్తి!

The Katha Upanishad speaks of the power of doership as being primary.

ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశ క్తౌ శక్తే ప్రాబల్యమితి పరాశరోక్తి!

"In the powers of will, knowledge, and action, the dominance is of Shakti," is the statement of Parashara.

మొహేన ద్వైతం జగన్ని మిత్తా సృజంతి భవతీ ఇతి వశిష్టశ్చ పరమేష్టి జగత్కర్తా బ్రహ్మ!

"Through delusion, you create the dualistic world as its cause," says Vashistha; and Parameshti (Brahma) is the creator of the world.

శుకో మాన్యత ఆత్మశక్తయో అభేద!

Shuka believes in the non-difference of the Self and Shakti.

జనని ఇతి శక్తి నారదో మ్మాతృభావాత్!

Narada sees Shakti as the Mother, from a maternal feeling.

సంసారసంసుతే నిస్తరణం శక్తే ఇతి చతుర్దర్శనమనవ!

"The crossing over of the flow of Samsara is from Shakti," this is the view of the fourteen Manus.

శాస్త్రేషు పూర్వోక్త లక్షణ ప్రామాణ్యం విద్యతే!

In the scriptures, the authority of the aforementioned characteristics exists.

తదేవ శక్తిరద్వైతదృష్టేతి తిత్తిరా చాందసా వేదజ్ఞా అపి!

"That very Shakti is the non-dual vision," say Tittira, the Chandasas, and the knowers of the Veda.

శబ్దబ్రహ్మ సమర్ధకో మరీచా!

Maricha is the supporter of Shabda Brahman (Brahman as sound).

చేతనస్య విశ్వతైజసప్రాజ్ఞావస్తాసు యా జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యాసు దృశ్యతే సా శక్తిరితి శివా!

"That which is seen in the states of consciousness—Vishva, Taijasa, Prajna—and in the states of waking, dream, and deep sleep, is Shakti," says Shiva.

నివృత్తౌ సర్వం యస్మిన్ యాసాం వా ప్రలీయతే సా అంతకారిణీ శక్తి ఇతి విష్ణు!

"She in whom or into which everything dissolves upon cessation is the terminating Shakti," says Vishnu.

బ్రహ్మనో బహిర్భూత్వా విలాసం కరోతి బృహస్పతి యుక్తీ!

"Existing outside of Brahman, she performs her divine play," is the argument of Brihaspati.

భేదదృష్ట్యా ద్వైతే వా కాలబ్రహ్మ న జ్ఞాయతే!

With a vision of difference, or in duality, the Time-Brahman is not known.

తత్కాలబ్రహ్మనో లేశా వత్సర యుగాదయో జగత్ సంచాలయంతి!

Fractions of that Time-Brahman, such as years, yugas, etc., move the world.

దహరే సూక్ష్మతమాత్మన్యాకాషే సుషుమ్నా రూపేణ వ్యాప్నోతి బ్రహ్మ ప్రతి గమనం కరోతీతి శక్తి ఇత్యారుణయో యస్మాదారుణయో దహరమితి శృతి గీతాయామేవం బ్రహ్మండ పిండమివాంతర్బహివ్యాప్నోతి!

"In the Dahara (subtle space), in the subtlest self, in the sky, it pervades in the form of the Sushumna and makes its way towards Brahman"—this is Shakti, says Aruni, because the Shruti mentions "Arunayo Daharam"; thus, in the Gita, it pervades the Brahmanda (universe) and the Pinda (body), inside and out.

యదా శక్తితత్పరాయనా భవతి తదా తద్విహీర్ని సృత్య ప్రేమ్నా తద్గమనం కరోత్యేవం ద్వైతబుద్ధ్యా జాయతే జగదేవం బ్రహ్మవిదో వదంతి!

When Shakti becomes devoted to That, then leaving it, she moves towards it with love; thus, the world is born from a dualistic intellect—so say the knowers of Brahman.

ధారణయా ధర్మస్తస్య పరిత్యాగం అధర్మస్థస్మాత్ బంధ!

By upholding, there is Dharma; its abandonment is Adharma; from that comes bondage.

కౌల శృతిభి ఉ దీర్యతే యదేతి బ్రహ్మ తద్వామో ధర్మ ఇతి లక్షణత్వాద్బంధో ధర్మే బ్రాహ్మీధారణయాం నివృత్తిమోక్షా!

It is said by the Kaula Shrutis that Brahman is the desired goal, Dharma is its characteristic; bondage is in Dharma, cessation through the upholding of Brahman is liberation.

మోహకాలేపి యస్యా హననం న ఉపలభ్యతే సా శక్తిస్తస్మాత్చిత్తస్య ప్రమాదాలుప్తరూపా భవతి రూపవస్సు క్రియాత్వం ధారయతీతి బ్రూతే మౌద్గలాయనిర్మాటరాయనశ్చ నా అన్యం జానాతి శక్తిజ్ఞానరూపిణీ తయా యుక్తో జీవోర్ప్యతే బ్రాహ్మణి వేదజ్ఞానేన జీవా ప్రకృతిం వేత్తి స్వ ఉద్ధారశ్చ కరోతి భవార్ణవాద్బ్రహ్మ జ్ఞాత్వా బ్రహ్మే స్థితో జీవో బ్రహ్మ భూత్వా!!

She whose destruction is not found even at the time of delusion is Shakti; therefore, from the carelessness of the mind, she becomes formless, and in things with form, she holds the nature of action, says Maudgalayani and Matarayana; one knows no other; the Jiva, united with her who is the form of knowledge-Shakti, is offered to Brahman; through the knowledge of the Vedas, the Jiva knows Prakriti and brings about its own upliftment from the ocean of existence; knowing Brahman, the Jiva, established in Brahman, becomes Brahman.

ఇతి ప్రథామాధ్యాయ బాష్యం!

Thus ends the commentary on the first chapter.

An Illuminating Explanation of the Commentary (by Nigrahacharya/Hemalata)

అధాతా శక్తి జిగ్నాసా - సర్వ జ్ఞాన యోగ ధర్మ కర్మల సమీక్ష తరువాత సాధకునికి గుహ్యమైన శక్తి జిజ్ఞాస కలుగుతున్నది!

Therefore, the inquiry into Shakti - After reviewing all knowledge, yoga, dharma, and karma, a secret inquiry into Shakti arises in the practitioner.

బ్రహ్మాది దేవతా శక్తుల గురించి అన్నింటా చెప్పే శక్తి తత్వం ఏది అన్నదే శక్తి జిజ్ఞాస!

The inquiry into Shakti is this: what is the principle of Shakti that is spoken of everywhere, regarding the powers of Brahma and other deities?

జిజ్ఞాసలో జ్ఞానం తద్వారా సాధన, శక్తి పై ఏక తత్వారాధన భక్తి కలిగి శక్తిలో శక్తితో మమేకమై తాను పరాశక్తి అస్తిత్వం శరీర ప్రకృతి బంధనాలకు అతీత సమతుల్య సంకల్ప సకల నిష్కల సంకల్ప వికల్ప స్థిర శాశ్వత అస్తిత్వం కావడమే మోక్షం అవుతున్నది!

Through inquiry comes knowledge, and through that, spiritual practice (sadhana); having devotion and singular worship towards Shakti, merging in Shakti and with Shakti, one becomes the existence of Parashakti—an existence that is beyond the bonds of the body and

nature, a balanced intention, both with and without parts, with and without ideation, stable, and eternal—this is liberation (moksha).

ఏది విశ్వ పదార్థ సృష్టి స్థితి సంహార చక్రాన్ని నడుపుతున్నదో ఆ శక్తి ఎవరు?

Who is that power which runs the cycle of creation, sustenance, and destruction of the universal substance?

అన్నది జిజ్ఞాస!

That is the inquiry.

అది తెలుసుకోవడం జ్ఞానం!

To know that is knowledge.

ఆ శక్తిలో మమేకం కాదనే లక్ష్యంగా చేసే సాధన యోగం!

The sadhana performed with the goal of merging into that Shakti is yoga.

ఆ శక్తి సమతుల్యతకు (ధర్మం) అనుగుణంగా జీవితం నడపడమే కర్మ లేక జీవన యజ్ఞం!

Living life in accordance with the balance (dharma) of that Shakti is karma or the sacrifice of life.

,అది బ్రహ్మ, బంధముక్త కార్యకారణ కామనిష్కామ ఫలత్యాగ మాయమయ అస్తిత్వం, అని ఆనందసారస్తవం చెప్తున్నది!

The Anandasarasvatam says that it is Brahman, an existence free from bondage, beyond cause and effect, of desire and desirelessness, of renunciation of fruits, and made of Maya.

శక్తి (స్థితిచైతన్య సమతుల్య అస్తిత్వం) సృష్టి కార్యం అహంతా రూపం అంటే అహమహం అనే అస్తిత్వంతో లేక భ్రమణం తో లేక విమర్శతో లేక ఇచ్ఛతో సృష్టి మొదలవుతుంది (లక్ష్మీతంత్రం)!

Shakti (the balanced existence of being and consciousness) begins the act of creation in the form of "I-ness," that is, with the existence of "I-am-I," or with rotation, or with reflection, or with will (as per Lakshmi Tantra).

సత్ అసత్లలో నిరంతరం ఏకానేక తత్వంగా భావిస్తున్న ఆ శక్తి తత్వాన్ని నా లోపల బయట ఉపాసిస్తున్నాను (సప్తశతి)!

"I worship that principle of Shakti, which is constantly conceived as a principle of one and many in the existent and non-existent, both inside and outside of me" (Saptashati).

ఆది అనంతమై సృష్టి స్థితి లయలకు కార్య కారణాస్తిత్వమైన దేవి కుండలిని పరాశక్తి మహాతేజస్సులో ఉన్నది (దేవీ భాగవతం)!

The beginningless and endless Devi, Kundalini, Parashakti, who is the causal existence for creation, sustenance, and dissolution, exists with great radiance (Devi Bhagavatam).

కుండలిని అంటే కుల లేక వంశం, జీవశక్తి, కాలం అని అర్థం (కులార్ణవ తంత్రం)!

Kundalini means kula or lineage, life force, and time (Kularnava Tantra).

నీవే అన్నింటిలో ఏకమాత్రగా ఉన్నావు (దేవీభుజంగస్తోత్రం) దేవి!

"O Devi, You alone exist as the one in all things" (Devi Bhujanga Stotram).

తన ఇచ్ఛతో వివిధ బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర పంచభూత చరాచర సగుణ రూపధారణ చేసుకొని సృష్టి స్థితి లయలను నిర్వహిస్తున్నది (ఇచ్ఛేధార నాగిని అంటే కుండలిని శక్తి అని అర్థం)(శివ పురాణం)!

By her own will, she takes on the various forms with attributes (saguna) of Brahma, Vishnu, Maheshwara, the five elements, and the moving and unmoving, and conducts creation, sustenance, and dissolution (the phrase 'icchedhara nagini' means Kundalini Shakti) (Shiva Purana).

ఆ మహాశక్తి నేను నిరంతరం ధ్యానిస్తున్నాను!

I constantly meditate on that great Shakti.

శక్తి నాశనం లేని నిత్య తత్వమై స్వతంత్రంగా అధిగమించలేని సమస్త సంసారాన్ని పాలిస్తూ సంహరిస్తున్న శక్తి పై ఎవరి పాలనా లేదు (మహాకాల సంహితా)!

Shakti is an eternal principle without destruction; she rules and destroys the entire Samsara which cannot be overcome independently, and there is no rule over this Shakti (Mahakala Samhita).

అంటే తానే స్థితి శక్తిగా ఘనీభవించి (వాయు ద్రవ ఘన స్థితులలో) తిరిగి తానే ఆ స్థితులను లయిస్తున్నది!

This means she herself solidifies as the power of state (in gaseous, liquid, and solid states) and again, she herself dissolves those states.

ఆ స్థితులలో తానే చిత్తమై చేతనమై బుద్ధి ఆత్మ సంకల్ప శక్తిగా మారి స్థితి పరిణామ రూపాంతరం చెందుతూ సమతుల్య సాధన చేస్తున్నది!

In those states, she herself becomes mind, consciousness, intellect, self, and the power of intention, and undergoing transformation of the state's evolution, she performs a balanced sadhana.

అజగా ఉన్న ఆ దేవి తన స్థితి అస్తిత్వంగా (material state) గా శివత్వంగా భూత సంసార కారణమై జన్మనిచ్చి వారిలో ప్రజ్ఞగా అనాదిగా సంచరిస్తున్నదని లింగ పురాణం చెప్తున్నది!

The Linga Purana says that the Devi, who is unborn (Aja), as her state of existence (material state), as Shiva-ness, becomes the cause of the elemental world, gives birth, and wanders eternally within them as consciousness.

అజగా ఉన్న ఆ శక్తి ప్రకృతిగా మారి సృష్టికి కారణమౌతున్న ఆ శక్తి ఉపాధి నిమిత్త కారణం అవుతున్నది (గరుడపురాణం)!

That unborn Shakti, having become Prakriti, becomes the cause of creation; that Shakti becomes the limiting adjunct and the instrumental cause (Garuda Purana).

ఆ అజ శుక్ల కృష్ణ గతులలో కాల గమనం నడుపుతున్న శక్తిగా ఉన్నది!

That unborn one exists as the power that drives the passage of time in the white and black paths.

జీవులలో శక్తి మనస్సుగా లేక సంకల్పంతో భోగమై బంధ కారణం అయితే అదే మనస్సు లేక సంకల్పంతో మోక్ష కారణం కూడా అవుతున్నది!

In living beings, if Shakti as the mind or with intention becomes enjoyment and the cause of bondage, then with the same mind or intention, it also becomes the cause of liberation.

శక్తి బాహ్యాభ్యంతర అస్తిత్వాన్ని గ్రహించిన సాధకులు కృష్ణ తత్వంతో శ్రీ సమతుల్య సాధన చేసి భోగ మోక్షాలను ఏక కాలంలో సాధిస్తున్నారు!

Practitioners who have grasped the external and internal existence of Shakti perform a balanced sadhana of Sri with the principle of Krishna and achieve both enjoyment and liberation at the same time.

మనస్సులో ఇంద్రియ విషయ గ్రహణ శక్తిగా ఉండి బుద్ధిగా ఆ శక్తి మనస్సును బాహ్య అంతర్ముఖ ప్రయాణం చేయిస్తున్నది(అగ్నిపురాణం - అగ్ని సూర్యుడు చంద్రుడు శక్తి రూపాంతరాలుగా అనాదిగా ఋగ్వేద కాలం నుండి కొలవబడుతున్నారు)!

Existing in the mind as the power to grasp sense objects, that Shakti, as intellect, makes the mind travel externally and internally (Agni Purana - Fire, Sun, and Moon have been worshipped as forms of Shakti since the beginningless Rigvedic times).

ఇంద్రియ విషయ భోగ సారహీనత తెలుసుకొని జీవుడు ఇంద్రియాలను అధిగమించిన తన మనస్సుతో ప్రకృతి, తన అస్తిత్వం లేక తనను పాలించే జ్యోతిస్వరూపమైన శక్తి అస్తిత్వం గురించి ధ్యాస ధ్యానం చేస్తాడు!

Realizing the essencelessness of the enjoyment of sense objects, the Jiva, with its mind that has overcome the senses, contemplates and meditates on Prakriti, its own existence, or the existence of the light-formed Shakti that rules it.

మనస్సే జన్మ కర్మ ధర్మ కారణమై అశ్వర్థ వృక్ష బీజమై ఉన్నది!

The mind itself is the cause of birth, karma, and dharma, and is the seed of the Ashwattha tree.

ఆ మనస్సును బాహ్య ప్రకృతి బంధ ఇంద్రియ విషయాల నుండి తనకు కారణమైన శక్తి తత్వం వైపు నడిపితే జనన మరణ చక్ర కారణమైన సంకల్పం నశించి సమతుల్య స్థిర శాశ్వత శక్తి తత్వంవైపు నడుస్తున్నది!

If that mind is guided away from the external bonds of nature and sense objects towards the principle of Shakti which is its cause, the intention that causes the cycle of birth and death is destroyed, and it moves towards the balanced, stable, and eternal principle of Shakti.

కనుక మనస్సే బంధ మోక్ష కారణం అవుతున్నది (మోక్షోపాయ టీక)!

Therefore, the mind itself becomes the cause of bondage and liberation (Commentary on Mokshopaya).

సత్స్వరూపిణి సద్రూపిణి అయిన శ్రీ లక్ష్మి లేక నారాయణి నిత్య సత్య అనంతమై వ్యాపించి ఉన్నది (లక్ష్మి తంత్రం)!

Sri Lakshmi or Narayani, who is the form of reality and the form of existence, is eternal, true, infinite, and pervasive (Lakshmi Tantra).

బుద్ధి లోని ఇచ్చా ప్రయత్నశీలత ఈశ్వరునిలో నిత్య జీవునిలో అనిత్య అని రెండు రకాలుగా ఉన్నాయి (తర్కసంగ్రహ)!

The will and effort in the intellect are of two types: eternal in Ishvara and non-eternal in the Jiva (individual soul) (Tarkasangraha).

నిత్య భక్తి స్వాభావిక రూపంలో వ్యక్తమై ఆనందస్వరూపమై ముక్త జనులలో ప్రతిష్ఠితమౌతున్నది (ప్రకాశ సంహిత)!

Eternal devotion manifests in its natural form, becomes the form of bliss, and is established in liberated people (Prakasha Samhita).

భోగ మోక్ష ప్రయత్న ఉపాధి కర్మ కారణమైన నిత్య ప్రకృతి అస్తిత్వంలో సంసార ఉత్పత్తి కర్త్రి ధారణి అయినున్నది!

In the existence of the eternal Prakriti, which is the cause of karma, the limiting adjunct (upadhi) for the efforts towards enjoyment and liberation, she is the creator and sustainer of Samsara.

ముక్తి బోధ రూపంలో విద్యగా త్యాగరూపమై, దేశ కాల స్థితి పరివర్తనాశీలగా అవిద్యరూపంలోభోగమై , మోక్షప్రదాన జ్ఞాన ఉపాసనా సాధనమై మహావిద్యగా కేవలిగా మూడు రూపాలలో సమస్త జీవ మానవ అస్తిత్వమై ఆ శక్తి మాతృశక్తి రూపంలో వ్యాప్తి చెంది ఉన్నది!

As the teaching of liberation, she is Vidya (knowledge) in the form of renunciation; as the transformer of the states of time and place, she is Avidya (ignorance) in the form of enjoyment; as the spiritual practice of worship and knowledge that grants liberation, she is Mahavidya (great knowledge) and the Absolute (Kevali); in these three forms, she has become the entire existence of living and human beings, and that power pervades in the form of mother-power.

సమస్తం తానే నిత్యస్వరూప అయిన ఆ మహాశక్తి నిరుపాధిగా అన్ని రూపాలలో ప్రత్యామ్నాయంగా ప్రజ్ఞా అస్తిత్వమై అంతర్లీనగా ఉన్నది.

That great Shakti, being the eternal form of everything, exists without limiting adjuncts (nirupadhi) in all forms, alternatively, as the existence of consciousness, and is inherent.

తత్ పదానికి క్షర అక్షర పురుష మొదలైన వాచకాలతో శక్తి ఆవహించిన బ్రహ్మ స్వరూపం లేక శివ లేక విష్ణు లేక గురు స్వరూపం లేక ప్రథమ సమతుల్య సంకల్ప భ్రమణ బ్రాహ్మణ అస్తిత్వం అయి ఉన్నది!

The word "Tat" (That) refers to the form of Brahman possessed by Shakti, or the form of Shiva, or Vishnu, or the Guru, or the primary, balanced, intentional, rotational existence of a Brahmin, with denotations like perishable, imperishable, and Purusha.

ఆ జనని కర్తృత్వ అస్తిత్వం అయినప్పుడు ఆత్మ పరమాత్మలో అంతరాత్మగా జ్ఞానశక్తిగా జాగృతి పొంది క్రియాశక్తిగా ప్రవృత్తిని పెంచుతూ భావస్వరూపంలో వ్యాప్తి చెందుతూ ఉన్నది!

When that Mother becomes the existence of doership, she awakens in the Atma and Paramatma as the inner self, as the power of knowledge (Jnana Shakti), and increasing activity as the power of action (Kriya Shakti), she pervades in the form of being.

పరమాత్మ స్వరూపంతో వ్యాప్తి ఉన్నప్పుడు క్రియాశీలంగా భిన్నమైనప్పుడు క్రియారహితమై ఉన్నది!

When pervading with the form of the Paramatma, she is active; when different, she is actionless.

బ్రహ్మ పరిణామ స్వరూపంలో ఉన్నప్పుడు అహం అనే క్రియాభావనతో మనస్సుకు ఉపాధిగా సోపాధిగా వృత్తిని లేక క్రియను లేక కర్మను లేక భ్రమణాన్ని కలిగి ప్రవృత్తిని ఉండి సమతుల్య సంకల్ప నివృత్తిని పెంచుకొని నిరుపాధిగా మారుతున్నది!

When in the form of Brahman's transformation, with the feeling of action called "Aham" (I), as an adjunct to the mind, with adjuncts (sopadhi), having a function or action or karma or rotation, she has an outward tendency (pravritti) and, increasing the balanced intention of cessation (nivritti), becomes without adjuncts (nirupadhi).

బ్రహ్మగా ఉన్న శక్తి సమతుల్య సంకల్పనను తత్ అని అన్నారు!

The balanced intention of Shakti existing as Brahman is called "Tat".

సృష్టి ఉపాధాన కారణం శక్తి బ్రహ్మ స్వరూపం అయితే కల్పనా శక్తి నిరూపాది అయిన చైతన్యశక్తి అస్తిత్వానిది!

If the material cause of creation is the form of Shakti-Brahman, then the power of imagination belongs to the existence of the consciousness-power which is without adjuncts.

శక్తి అసమతుల్య స్థితిచైతన్య పరిణామంలో బ్రహ్మగా సగుణ తత్వమై తానే కల్పనగా జగత్తుగా సాకారమైతున్నది!

In the unbalanced transformation of state and consciousness, Shakti, as Brahman, becomes the principle with attributes (saguna) and manifests herself as imagination, as the world, taking a form.

తత్ శబ్దంలో ఉన్న శక్తి ఉపాధి రూపంలో స్థితి శరీర బ్రహ్మగా నిరూపాదిగా అంతర్లీన జీవ చైతన్య భ్రమణమై ప్రాణంగా మనస్సుగా బుద్ధిగా సమతుల్య సంకల్పంగా ఆనందస్వరూపిగా అవికారిగా ఉన్నది!

The Shakti in the word "Tat," in the form of an adjunct, as the state-body Brahman, without adjuncts, becomes the inherent life-consciousness rotation, as prana, as mind, as intellect, as balanced intention, as the form of bliss, and as unchanging.

త్వం అనే జ్ఞేయ జ్ఞాత్రు తత్వమైన బ్రహ్మ పరిణామంలో తత్ అనే పూర్ణ జ్ఞాన అస్తిత్వం అయి ఉన్నది!

In the transformation of Brahman, which is the principle of the knowable and the knower called "Tvam" (You), there is the existence of complete knowledge called "Tat".

తత్ త్వం అనే ద్వైతం రెండూ లయమైనపుడు జ్ఞానం లుప్తమై సుషుప్తమై అద్వైత సమతుల్య సంకల్ప అసంకల్పిత స్థితిచైతన్య స్థిర అస్తిత్వంగా ఉంటుంది!

When the duality of "Tat" and "Tvam" both dissolve, knowledge disappears, becomes dormant (sushupti), and exists as a non-dual, balanced, unintentional, stable existence of state-consciousness.

ఆ మహాశక్తి జ్ఞాన బ్రహ్మ సంకల్ప శక్తిగా మారినప్పుడు జ్యోతిగా నాదంగా పదంగా నామ రూప సృష్టి కార్యం చేస్తూ ఉన్నది!

When that great Shakti changes into the power of intention of the knowledge-Brahman, she performs the act of creation of name and form as light, as sound, and as word.

జ్ఞానరూపంలో భావిస్తున్న చైతన్యం బ్రహ్మ అస్తిత్వంలో ప్రతిభాసిస్తూ ప్రజ్ఞ గా ఉన్నది!

The consciousness, being conceived in the form of knowledge, shines in the existence of Brahman and is present as wisdom (prajna).

తత్ పదంగా ఉన్న శక్తి త్వం పదమైన జీవ బ్రహ్మ అస్తిత్వాలు రెండూ శక్తి స్థితి చైతన్య సమతుల్య భ్రమణ పరిణామ అస్తిత్వాలు ప్రకృతి సంకల్ప వికల్ప భ్రమలో భిన్నమై ద్వైతంగా కనబడుతున్నవి!

The existences of the Shakti that is the word "Tat" and the Jiva-Brahman that is the word "Tvam" are both the balanced, rotational, evolutionary existences of Shakti's state and consciousness; in the delusion of nature's intention and non-intention, they appear different and dualistic.

తత్ బ్రహ్మ స్వరూపంలో శక్తి ప్రతిభాస చైతన్యం నుండి స్వయంగా భావించినప్పుడు జీవుడు త్వం అనే ఈశ్వర అస్తిత్వం అవుతున్నాడు!

When the Jiva conceives itself from the consciousness of Shakti's reflection in the form of "Tat" Brahman, it becomes the existence of Ishvara called "Tvam".

ఈశ్వర స్థితి అస్తిత్వం శక్తి చైతన్య భ్రమకు సంకల్ప వికల్ప భ్రమణానికి లోనైనప్పుడు జీవునిలో అవిద్య వృద్ధి చెందుతూ ఉన్నది!

When the state-existence of Ishvara is subjected to the delusion of Shakti-consciousness and the rotation of intention and non-intention, ignorance (avidya) increases in the Jiva.

యత్ అంటే పూర్ణ శక్తి లేక సమతుల్య అద్వైత స్థితి చైతన్య అనీ తత్ అంటే గతి మరియు క్రియ కలిగిన చేతన అని అర్థం!

"Yat" means complete power or the balanced, non-dual state-consciousness, and "Tat" means the consciousness that has motion and action.

తత్ చేతన ప్రతిభాసించడం వలన స్థితి చైతన్య మధ్య బంధం ఏర్పడుతున్నది!

Because of the shining forth of that consciousness, a bond is formed between the state and consciousness.

ఆ బంధం సమతుల్యం అయినప్పుడు ఏకత్వం ఏర్పడుతుంది!

When that bond becomes balanced, oneness is formed.

శక్తి లోని స్థితి చైతన్య అస్తిత్వాల మధ్య అసమతుల్యత వలన ద్వైతం గా మారుతున్నది!

Due to the imbalance between the existences of state and consciousness within Shakti, it turns into duality.

ఆ తత్ చేతనత్వం అనేకత్వంగా జీవ ప్రకృతి సమాహారంగా మారుతున్నది!

That consciousness ("Tat"-ness) becomes multiplicity, a collection of life and nature.

ఈ చేతన శక్తి ద్వైత అనేకత్వ భాసత్వం శాశ్వతం అని అనుకోవడం భ్రమ లేక ఆధ్యాస బంధం అవుతున్నది!

To think that this dualistic, pluralistic appearance of the conscious power is permanent is a delusion or the bondage of false attribution (adhyasa).

ఇది శక్తి అసమతుల్య అసంకల్ప అనేకత్వ ద్వైత అస్తిత్వం నుండి సమతుల్య సంకల్ప పరిణామ ఏకత్వ దిశ వైపు ప్రయాణం అని తెలుసుకొని ఆ శక్తి ప్రయత్నాన్ని అనుసరించి చేరుకోవడమే ముక్తి అవుతున్నది!

Realizing that this is a journey from Shakti's unbalanced, unintentional, pluralistic, dualistic existence towards the direction of a balanced, intentional, evolutionary oneness, and reaching it by following the effort of that Shakti, is liberation.

జీవత్వం ఈశ్వరత్వం అనుకోవడం ఆధ్యాస అవుతుంది!

To think of Jiva-hood as Ishvara-hood is adhyasa.

ఎందుకంటే జీవాత్మ పరిణామ ప్రధమంలో ఈశ్వరత్వం చివరి లక్ష్యంగా ఉన్నది కాబట్టి అది ఆధ్యాస అవుతుంది!

Because in the primary evolution of the Jivatma (individual soul), Ishvara-hood is the final goal, it becomes adhyasa.

తత్ అనే చైతన్యం త్వం అనే శివుడు లేక జీవనిపై ఆరోపితమై బంధ కారణమైన జీవ ఆధ్యాస లేక భ్రమ లేక మాయ అనే భావనను రజ్జు సర్ప భ్రాంతిని కలుగచేస్తున్నది!

The consciousness called "Tat," being superimposed on the Shiva or Jiva called "Tvam," causes the feeling of Jiva's adhyasa, or delusion, or maya, which is the cause of bondage, creating the illusion of a snake in a rope.

తాడును చూసి దాన్ని సర్పం అనుకోవడం ఆధ్యాస అనీ సర్పాన్ని చూసి తాడు అనుకోవడం ఆరోపణ అంటారు!

Seeing a rope and thinking it is a snake is called adhyasa, and seeing a snake and thinking it is a rope is called aropana (superimposition).

తత్ లో జ్ఞాన శక్తి ఆధ్యాస మరియు ఇచ్ఛాశక్తి ఆరోపణ కలిగి ఉంటున్నది!

In "Tat," there is the adhyasa of Jnana Shakti (power of knowledge) and the aropana of Iccha Shakti (power of will).

జీవునికి ఆధ్యాసగా ఉన్న ఈ అధిష్టానశక్తి శబ్ద అర్ధ భావ మనో ప్రాణ బుద్ధి కర్మ లయ అనుభవాల ద్వారా మాత్రమే త"తెలుసుకోబడుతున్నది!

This substratum-power, which exists as adhyasa for the Jiva, is known only through the experiences of sound, meaning, feeling, mind, prana, intellect, karma, and dissolution.

ఆధ్యాస అజ్ఞానమై ఆరోపణ మనో కల్పనగా జీవ శివ లింగ రూపంలో స్వయం స్వస్వరూప శక్తి సంకల్ప సమతుల్య పురోగమన పరిణామం కొరకు తనను తాను బంధించుకొని ప్రయాణం చేస్తూ ఉన్నది కనుక స్వస్వరూప అస్తిత్వం మరుగున ఉన్నది!

Adhyasa being ignorance and aropana being mental imagination, it (Shakti) is traveling in the form of the Jiva-Shiva linga, having bound itself for the sake of the balanced, progressive evolution of its own self-willed power; therefore, its own true existence is hidden.

సమతుల్య సంకల్ప జ్ఞానం అనుభవం కర్మ ద్వారా వృద్ధిలో తిరిగి స్వస్వరూప అస్తిత్వం లభిస్తూ ఉన్నది!

Through balanced, intentional knowledge, experience, and karma, its own true existence is regained in its growth.

లింగ స్వరూపంలో శరీర మనో బుద్ధులలో దేనిపైన ధ్యాస కలిగి ఉంటుందో ఆ రకంగానే పరిణామం చెందుతున్నది!

In the form of the linga, it evolves in whichever way the focus is held—on the body, mind, or intellect.

శక్తి పంచభూత సృష్టి అలింగ రూపంలో జీవిగా లింగ పరిణామం శివునిగా సమతుల్య అద్వైత అస్తిత్వం (స్థితి చైతన్య సమతుల్య సంకల్ప ఏకత్వం) చేస్తున్నది!

Shakti, in the signless form of the five-element creation, as a Jiva, is making the evolution of the linga into Shiva, a balanced, non-dual existence (the oneness of the balanced intention of state and consciousness).

ఈ విధంగా శక్తి తన శివ లేక స్థితి తత్వాన్ని వివిధ దృశ్య కార్య రూపాలను ధరించి తన సమతుల్య సంకల్ప ప్రయాణం చేస్తున్నది!

In this way, Shakti, taking on various visible, active forms of its Shiva-nature or state-principle, is making its journey of balanced intention.

తత్ అనే చైతన్యం నానా భ్రమణ శబ్ద భావ అర్ధ కల్పనలతో సృష్టి అనే దృశ్య రూపధారణ చేస్తున్నది!

The consciousness called "Tat," with various rotational, sound, feeling, meaning, and imaginative constructs, is taking on the visible form of creation.

... (This detailed commentary continues further. The translation will proceed in the same manner.)

Excellent. Continuing with the translation of the detailed commentary.

కాలం అనే దానికి పైన శబ్దార్థభావదృశ్యరూపకల్పనాశక్తి అస్తిత్వంలో ఉండి సుఖ దుఃఖ త్యాగ భోగాలనే జీవ భ్రాంతిని జాగ్రత్ (విశ్వ) స్వప్న (తైజస) సుషుప్తి (ప్రజ్ఞా) అనే వ్యక్త అవస్థలలో, సమాధిలో లేక తురీయంలో అవ్యక్త స్థితిచైతన్య సమాగమ అస్తిత్వ పరిణామ ప్రయాణం కలుగ చేస్తున్నది!

Above that which is called Time, existing as the power to imagine forms of sound, meaning, feeling, and vision, it causes the Jiva's delusion of happiness, sorrow, renunciation, and enjoyment in the manifest states of waking (Vishva), dream (Taijasa), and deep sleep (Prajna), and in samadhi or the Turiya state, it causes the evolutionary journey of the unmanifest existence where state and consciousness meet.

కనుక శక్తి ద్వారానే శక్తి అనేకానేక అఖండ రూప తత్వ దర్శనం చేయగలుగుతారు!

Therefore, only through Shakti can one have the vision of the principle of Shakti's many, indivisible forms.

శక్తి చేసే ఈ పరిణామ ప్రయాణం సర్గ లేక సృష్టి అనబడుతున్నది!

This evolutionary journey made by Shakti is called Sarga or creation.

నిరంతర సమతుల్య సంకల్ప శరీర ఇంద్రియ మనో ప్రాణ బుద్ధి చేతన లయ యోగ సాధన ద్వారా మాత్రమే స్థితి చైతన్య శక్తి ఏకత్వ అఖండత్వ శివ అస్తిత్వం చేసుకోగలుగుతారు!

Only through the sadhana of the yoga of constant, balanced, intentional dissolution of body, senses, mind, prana, intellect, and consciousness can one attain the oneness, indivisibility, and Shiva-existence of the state-consciousness power.

ప్రాణం గతి మతి శక్తి లాగా హోరా దినం రాత్రి పగలు నెల అయనం సంవత్సరం మన్వ కల్పాంతరం అనే కాలపరిణామ గణనతో ధారణ చేస్తున్నది!

Like Prana, Gati (motion), Mati (thought), and Shakti, it sustains itself with the calculation of time's evolution through hora (hour), day, night, fortnight, month, solstice-period (ayana), year, Manvantara, and Kalpa.

అదే ప్రాణం శక్తిగా మారేటప్పుడు కాళిగా కాలానికి ఉపాధిగా తానే సృష్టించిన దృశ్యాదృశ్య చరాచర జగత్తును సృష్టి విపరీత దిశ లేక సంహార దిశలో లీనం చేసుకొంటున్నది!

When that same Prana becomes Shakti, as Kali, as the limiting adjunct (upadhi) to Time, she dissolves the visible and invisible, moving and unmoving world that she herself created, in the opposite direction of creation, or the direction of destruction.

భిన్న భావనలు క్రియలతో భిన్న వ్యక్తిత్వాలను కలిగి ఉంటుంది!

With different feelings and actions, it possesses different personalities.

విద్య ద్వారా అసంకల్ప అసమతుల్య జీవుడు బల పరాక్రమ శౌర్య ఓజస్సు పౌరుషం మొదలైన వాటిని, ఆ తరువాత ఆత్మతత్వవిదుడై పరమాత్మ లేక సమతుల్య సంకల్ప స్థితి చైతన్య శక్తి తత్వం చేరుకొంటాడు!

Through knowledge (vidya), the unintentional and unbalanced Jiva attains strength, valor, heroism, vitality (ojas), manliness, etc., and after that, becoming a knower of the Self's principle, reaches the principle of the Paramatma or the balanced, intentional, state-consciousness power.

శక్తి సమస్త దేహధారులలో దేహరహితులలో అధికారం నిర్మల శ్రేష్ఠ కర్మనివృత్తి అస్తిత్వమై ఉన్నది!

In all embodied and unembodied beings, Shakti exists as authority, as purity, and as the existence of the cessation of the highest action.

పంచభూతస్థితి శివశరీరంలో దేహేంద్రియసమూహంలో ప్రాణ నాడీ హృదయ భ్రమణంలో, కల్పన విచారణగా సాక్షిగా సమతుల్య సంకల్ప విష్ణు చైతన్యంగా జ్ఞానగ్రహణ అస్తిత్వ బ్రహ్మగా శక్తి ఓతప్రోతమై ఉన్నది!

Shakti is interwoven in the five-elemental state of Shiva's body, in the group of body-senses, in the rotation of prana, nadis, and heart, as imagination and inquiry, as the witness, as the balanced intentional consciousness of Vishnu, and as the knowledge-grasping existence of Brahma.

తృణం నుండి శివుని వరకు అందరికీ అన్నిటికీ పైన కాల కరాళ శక్తిగా సమస్తాన్ని తన వశంలో ఉంచుకొంటున్నది లయం చేస్తున్నది!

From a blade of grass to Shiva, as the formidable power of Time above all and everything, she keeps everything under her control and dissolves it.

కాలంలో అదే శక్తి స్థితి శక్తి అయిన శివంగానూ క్రియాశీల విష్ణువుగానూ మారుతున్నది!

In time, that same Shakti becomes the state-power, Shiva, and the active Vishnu.

కాలంలో సృష్టించబడి సమస్త దృశ్య జగత్తు పోషించబడి తిరిగి కాలంలో లేక కాల శక్తిలో లయం అవుతున్నది!

Created in time, the entire visible world is nourished and again dissolves in time or in the power of time.

శక్తి భూత భవిష్య వర్తమాన కాలమనే పరిణామంలో సమస్త జనన మరణ సంసార జగత్తులో జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తి అవస్థల విశ్వతైజసప్రాజ్ఞ చైతనియంగా కారణం కర్త క్రియ జ్ఞానం అవుతున్నది!

In the evolution called past, future, and present time, in the entire world of the birth-death cycle (Samsara), Shakti becomes the cause, the doer, the action, and the knowledge, as the consciousness of Vishva, Taijasa, and Prajna in the states of waking, dream, and deep sleep.

శక్తి అవ్యక్తంగా తన ఏకత్వ అఖండత్వానికి భంగం లేకుండా శక్తి భిన్న స్థితులలో రూపాలలో వ్యక్తం అవుతున్నది!

Unmanifestly, without disturbing her oneness and indivisibility, Shakti expresses herself in different states and forms.

శక్తి స్థితి చైతన్య శివ శక్తుల సమాగమంగా బుద్ధి ద్వారా చేసే ఆత్మతత్వ విచారణలో మాత్రమే అవగతం అవుతున్నది!

It is understood only in the inquiry into the principle of the Self, done through the intellect, as the meeting of the state-consciousness and Shiva-Shakti powers.

వివిధ అనుభవ భావ అర్ధ జ్ఞానాలతో శక్తి బుద్ధి నానాత్వ భ్రమ లేక మాయకు అంశగా ఉన్నది!

With various experiences, feelings, meanings, and knowledge, Shakti, as the intellect, is a part of the delusion of multiplicity, or Maya.

జీవుని దృశ్యదృశ్య విచారణలో శక్తి స్థితిచైతన్యద్వైతాద్వైత అస్తిత్వాలు అర్ధమై మంత్ర నాద ప్రాణ ధ్యాన లయ యోగ సాధనలో స్థిర సమతుల్య సంకల్ప స్థితిచైతన్య ఏకతత్వమై అనుభవానికి వస్తున్నాయి!

In the Jiva's inquiry into the visible and invisible, the dualistic and non-dualistic existences of Shakti's state-consciousness are understood, and in the sadhana of mantra, nada, prana, dhyana, and laya yoga, they are experienced as the stable, balanced, intentional, single principle of state-consciousness.

అదే విచారణ శరీర పరిమితి లో జరిగి అనుభవమై నేత్రంలో దృశ్యమై మనస్సులో భావమై బుద్ధిలో ప్రపంచ జ్ఞానంగా భ్రమణ మాయాశక్తిగా భావిస్తున్నది!

That same inquiry, happening within the limits of the body, becomes an experience, a vision in the eye, a feeling in the mind, and is conceived in the intellect as world-knowledge, as the rotating power of Maya.

నేత్రం ద్వారా దృశ్యం ఏర్పడి చిత్తంలో సమాహితమై భావ అనుభవ సంగ్రహణ జరుగుతున్నది!

Through the eye, a vision is formed, it is absorbed in the mind-stuff (chitta), and the collection of the experience of feeling occurs.

కనుక జీవుని శరీర ఇంద్రియ మనో బుద్ధి భావ అనుభవ గ్రహణ శక్తి భేదం వలన ద్వైతాద్వైత భ్రమ నానాత్వ అసంకల్ప అసమతుల్య మాయా పరిభ్రమణం జరుగుతున్నది!

Therefore, due to the difference in the Jiva's power of grasping with the body, senses, mind, intellect, and feeling, the dualistic-nondualistic delusion and the unbalanced, unintentional, pluralistic rotation of Maya takes place.

జీవుని దృష్టి మొదలైన ఇంద్రియ అనుభవాలలో కాలస్థితి అవస్థా చక్రంలో పరిభ్రమిస్తూ అదృశ్య అంతరంగ చైతన్య జిజ్ఞాస మొదలవుతుంది!

In the Jiva's sense experiences, beginning with sight, while rotating in the cycle of time-state-condition, the inquiry into the invisible, inner consciousness begins.

తనను సమస్త విశ్వాన్ని నిరంతరం నడిపిస్తున్న అంతర్గత అనంత తత్వం ఏది అన్నదే శక్తి జిజ్ఞాసగా మారుతున్నది!

The question of "What is the internal, infinite principle that constantly drives me and the entire universe?" turns into the inquiry into Shakti.

జీవుని స్థితి నుండి చైతన్యానికి సమతుల్య శివశక్తి సంకల్పానికి చేరుతున్నది!

From the state of the Jiva, it reaches towards consciousness, towards the balanced intention of Shiva-Shakti.

అప్పుడు జీవుడు ఇంద్రియజయ జాగ్రతావస్థలో తన శరీరాన్ని బాహ్యదృశ్య జగత్తును తనకంటే భిన్నంగా చూస్తాడు!

Then the Jiva, in the waking state of having conquered the senses, sees its body and the external visible world as different from itself.

స్వప్నంలో దృశ్యం దృష్ట ఒక్కటేనని అది తానేనని తెలుసుకొంటాడు!

In a dream, it realizes that the seen and the seer are one, and that it is itself that one.

సుషుప్తి లేక సమాధి స్థితిలో బీజరూపంలో దృశ్యాదృశ్య శక్తి స్థితిచైతన్య ఏకత్వ ధారణ చేస్తాడు!

In the state of deep sleep or samadhi, it holds the oneness of the visible-invisible, state-consciousness power in a seed form.

భూత వర్తమాన భవిష్య కాల చక్రంలో విశ్వ తైజస ప్రాజ్ఞ అవ్యక్త అనే నాలుగు అవస్థలలో సృష్టి స్థితి లయలలో తాను అభిన్న శక్తి అస్తిత్వమని వ్యవహరిస్తాడు!

In the time cycle of past, present, and future, in the four states of Vishva, Taijasa, Prajna, and Avyakta, in creation, sustenance, and dissolution, it behaves as the inseparable existence of Shakti.

కాలమనే జ్ఞానం అర క్షణమైనా అభిన్న సమతుల్య సంకల్ప స్థిర శక్తి తత్వం నుండి భిన్న దృశ్యాదృశ్య అసమతుల్య స్థితి చైతన్యంగా ఆభాసకు లోనవుతున్నాడు!

Even for half a moment, the knowledge called Time, from the principle of the inseparable, balanced, intentional, stable Shakti, is subjected to the illusion of being a different, visible-invisible, unbalanced state-consciousness.

స్థిర సంకల్ప శక్తి తత్వం శాశ్వత సమతుల్య స్థితిచైతన్య శక్తి గా ఉండాలంటే నిరంతర సమతుల్య సాధనతో మాత్రమే సాధ్యం అవుతుంది!

For the principle of stable, intentional power to remain as the eternal, balanced, state-consciousness power, it is possible only with constant, balanced sadhana.

ఆ శ్రీ లలితా శక్తి అస్తిత్వం తన సృష్టి లోని దృశ్య భావ అనుభవాలలో నిరంతరం చూస్తూ అభిన్న చైతన్యమై భిన్న స్థితి రూపాలతో అనుభవిస్తూ ఉంటుంది!

The existence of that Sri Lalita Shakti, constantly seeing in the visible, feeling-based experiences of her creation, becomes an inseparable consciousness and experiences through different state-forms.

చైతన్యమై చరాచర స్థితి జగత్తుకు అభిన్నమై అదృశ్య నిరుపాదిగా ఉన్నా స్థితి శక్తి అభిన్న అంగమై పరమాణు శక్తి చేతనమై సూర్యునిలో ప్రకాశంలా, మంచులో శీతల తత్వంలా ఉంటుంది!

Though it is consciousness, inseparable from the moving-unmoving state-world, and is invisible and without adjuncts, the state-power is an inseparable part, the consciousness of atomic energy, and exists like the light in the sun and the principle of cold in ice.

ఇచ్ఛ కామానుసారంగా స్థితిచైతన్య స్థాయిని బట్టి ఇంద్రియ మనో బుద్ధుల ధారణతో శరీర రూప అస్తిత్వం చేసుకొంటుంది!

According to will and desire, based on the level of state-consciousness, it takes on the existence of a body-form by holding the senses, mind, and intellect.

జ్ఞానానికి ఉపాధిగా వృత్తిని క్రియను ధారణ చేస్తున్నది!

As an adjunct to knowledge, it holds function and action.

ఇచ్ఛ అసమతుల్య భిన్నభావంతో ఉత్పత్తి అవుతుంది!

Will is produced from an unbalanced, different feeling.

ఆభిన్నంలో ఇచ్ఛ జ్ఞాన క్రియల అభావం అవుతుంది!

In non-difference, there is an absence of will, knowledge, and action.

దృశ్య జగత్తులో సత్యాసత్య అస్తిత్వ జ్ఞానంగా స్మృతిలో కల్పనలో శక్తి భావిస్తుంది!

In the visible world, Shakti is conceived in memory and imagination as the knowledge of true and false existence.

తురీయాతీతంలో సమతుల్య సంకల్పం కూడా నశించి సృష్టి స్థితి లయలకు ఆవల శ్రీ ని కూడా వదిలి కేవల విశ్వ లలితా పరాశక్తిగా రూపు దిద్దుకొంటుంది!

In the state beyond Turiya (Turyatita), even the balanced intention is destroyed, and leaving behind even Sri (the principle of auspicious creation), beyond creation, sustenance, and dissolution, she takes the form of the absolute, universal Lalita Parashakti.

భిన్న స్థితిలో అభిన్న చైతన్యమై దృశ్యాదృశ్య సృష్టి స్థితి లయలను చేస్తుంది!

In a different state, as an inseparable consciousness, she performs the creation, sustenance, and dissolution of the visible and invisible.

అదే శక్తి తాను సృష్టించిన స్థితిచైతన్య సమతుల్య సంకల్ప స్థాయిని బట్టి జగత్తులో భిన్న అభిన్న భిన్నాభిన్న అస్తిత్వాలలో ఉంటుంది!

That same Shakti, according to the level of the balanced, intentional state-consciousness she has created, exists in the world in different, non-different, and different-and-non-different existences.

అధిష్టాన అహంకార భ్రాంతి తత్వాలతో తత్ అనే ఈశ్వర శక్తి త్వం తత్పదమై శరీర ప్రకృతి కర్మ బంధ భిన్న ఆభాస కలుగుతుంది!

With the principles of a substratum, ego, and delusion, the Ishvara-Shakti called "Tat" becomes the "Tvam-Tat" state, and the different appearance of the bondage of body, nature, and karma arises.

ఇచ్ఛలో జడ లేక స్థితి తత్వంగా జ్ఞానంలో చిత్త తత్వంగా క్రియలో చైతన్య తత్వమై శక్తి భాసిస్తుంది!

In will, Shakti shines as the inert or state-principle; in knowledge, as the mind-principle; and in action, as the consciousness-principle.

శక్తి సమతుల్య పరిణామంలో దృశ్యం అదృశ్యంగా మారుతుంది!

In the balanced evolution of Shakti, the visible becomes invisible.

పంచభూత తత్వాలు, తన్మాత్రలు, జ్ఞాన కర్మేంద్రియాలు అసమతుల్య సమతుల్య పరిణామంలో శక్తి ద్వారా ఉత్పత్తి అయి తిరిగి శక్తిలో లయం అవుతాయి!

The five elemental principles, the subtle elements (tanmatras), and the senses of knowledge and action are produced by Shakti in an unbalanced and balanced evolution and again dissolve into Shakti.

జీవ మానవ అస్తిత్వంలో భిన్నత్వం వారిలోని స్థితిచైతన్య సమతుల్య సంకల్ప స్థాయి భిన్నత్వం ఆధారంగా పరిణామం జరుగుతున్నది!

In the existence of living beings and humans, the difference in their evolution occurs based on the difference in the level of their internal, balanced, intentional state-consciousness.

శరీరం వైపు నడక జడ తత్వం లేక స్థితి తత్వం వైపు నడిపితే బుద్ధి వైపు నడక చైతన్య తత్వం వైపు నడుస్తుంది!

A walk towards the body leads towards the inert principle or state-principle, while a walk towards the intellect leads towards the consciousness-principle.

జడ చైతన్యాలు సమతుల్యంగా నడిస్తే కేవల సంకల్ప శక్తి లేక ఆత్మ పరమాత్మ తత్వం వైపు జీవ అస్తిత్వం నడుస్తుంది!

If the inert and the conscious walk in balance, the living existence moves towards the absolute power of intention or the principle of Atma-Paramatma.

పంచభూత దృష్టి ప్రకృతి వైపు నడిపిస్తే శక్తి దృష్టి కేవల శక్తి వైపు నడిపిస్తుంది!

A five-elemental vision leads towards Prakriti, while a Shakti-vision leads towards the absolute Shakti.

ఈ భేదం వలన జీవజాలం నిరంతరం జనన మరణ చక్ర భ్రమణం చేస్తూ ఉన్నది!

Because of this difference, the world of living beings constantly rotates in the cycle of birth and death.

ఆ సుడిగుండం నుండి బయటికి రావాలంటే బుద్ధిని గురు సాంగత్యం ద్వారా శక్తి యోగాన్ని తెలుసుకొని సాధన చేయాలి!

To get out of that whirlpool, one must understand the yoga of Shakti through the intellect and the company of a Guru and practice it.

జ్ఞానమే లేనప్పుడు సాధన అసంభవం అవుతుంది!

When there is no knowledge, sadhana becomes impossible.

జ్ఞానం భావన నుండి అనుభవం అస్తిత్వంగా మారాలంటే సాధనతో జీవం శివం గా మారాలి!

For knowledge to change from a concept into an experienced existence, through sadhana, the living being (Jiva) must become Shiva.

లేకపోతే సంకల్పం ఆధారం కాకుండా సహజ పరిణామ దిశలో అదృష్టం పై ఆధారపడి ఉంటుంది!

Otherwise, without the basis of intention, it will depend on luck in the direction of natural evolution.

జిజ్ఞాస కలిగినప్పుడు గురు సాంగత్యం తద్వారా జ్ఞాన సాధన చేసి శక్తి దర్శనం చేసి అనుభవం తెచ్చుకోవాలి!

When inquiry arises, one must attain the company of a Guru, thereby practice the sadhana of knowledge, have a vision of Shakti, and gain experience.

జీవునికి బ్రతుకు మీద, నేను దేహాన్ని అనే స్మృతితో ఆశనే కర్మబంధం అవుతున్నది!

For the Jiva, the hope based on the memory of "I am the body" and the desire for life becomes the bondage of karma.

అదే కర్మ బంధం జనన మరణ చక్రబంధం అవుతున్నది!

That same bondage of karma becomes the bondage of the birth and death cycle.

మూలతత్వంలో నేను శక్తిని అనే భావనతో జీవనం శక్తిని నేను శరీరాన్ని అనే భావన పంచభూతమయ శక్తిని చేరుస్తున్నది!

In the root principle, living with the feeling "I am Shakti" leads to Shakti; the feeling "I am the body" leads to the five-elemental power.

శరీర ప్రకృతి ధ్యాస నిరంతరం స్మృతిలో ఉన్నది!

The focus on the body's nature is constantly in memory.

దాన్ని నిరంతర శక్తి ధ్యాస గా మార్చాలి!

That must be changed into a constant focus on Shakti.

సాలె పురుగు తన నాభి నుండి గూడు అల్లినట్లు శక్తి పదార్థాన్ని శరీరాన్ని ఆవహించి తన చుట్టూ కర్మ బంధం అనే సాలెగూడు ఏర్పరుస్తూ ఉన్నది।

Just as a spider weaves a web from its own navel, Shakti pervades matter and the body and forms a spider's web called the bondage of karma around itself.

కీటకం బురదలో పొర్లాడినట్లు జీవుని కర్మబంధంలో పరిణామ ప్రయాణం చేస్తున్నది!

Like an insect wallowing in mud, it makes its evolutionary journey in the Jiva's karmic bondage.

బాహ్య బంధానికి అంతరంగ ముక్తికి కూడా శక్తే సాధనంగా భోగ మోక్షప్రదంగా ఉన్నది!

For both external bondage and internal liberation, Shakti is the means, granting both enjoyment and salvation.

కనుక సమస్త అంగాలను తాబేలు రీతిగా లోపలకు ముడుచుకుని శక్తి బాహ్య బంధ విముక్తుడై బుద్ధిని లోపలికి తిప్పి అంతర స్థిర సమతుల్య సంకల్ప స్థితి చైతన్య శ్రీ లలితా స్వరూపం కావాలి!

Therefore, withdrawing all limbs inward like a tortoise, becoming free from Shakti's external bonds, turning the intellect inward, one must become the form of the inner, stable, balanced, intentional state-consciousness, Sri Lalita.

పూర్వజన్మ ప్రారబ్ధ కర్మ ఈ జన్మలో చేసే చేయబోయే కర్మలు, జ్ఞాన సముపార్జన, సాధన జీవునిలో అంతర ఆత్మ లేక జీవశక్తి కుండలిని పరిణామ స్థాయిని కలుగచేస్తాయి!

The prarabdha karma (karma from past lives), the karmas done and to be done in this life, the acquisition of knowledge, and sadhana cause the evolutionary level of the inner self or the life-force Kundalini in the Jiva.

ఇవే సంస్కారాలుగా భావాలుగా కర్మగా స్వభావంగా పరివర్తన చెంది భిన్న పరిణామ స్థాయిలలో భిన్న శరీర ప్రయాణం వ్యక్తిత్వం కలుగుతున్నది!

These same things, transforming into impressions (samskaras), feelings, karma, and nature, cause different body-journeys and personalities at different evolutionary levels.

శక్తి బ్రహ్మలో ప్రకృతి పంచభూత పదార్థ తత్వమై జీవ శివస్వరూపమై శుద్ధచైతన్యమై ఉన్నది!

Shakti in Brahman is the principle of the five-elemental matter of Prakriti, the form of Jiva-Shiva, and pure consciousness.

స్థితి చైతన్య ద్వైత శక్తి సమాగమమే జీవనం అవుతున్నది।

The meeting of the dual powers of state and consciousness is life.

అందుకే శక్తి బ్రహ్మస్వరూపిణి (దేవ్యధర్వశీర్ష) అని చెప్తున్నారు!

That is why they say Shakti is the form of Brahman (Devi Atharvashirsha).

సూర్యుడు ప్రకాశం లాగా, పాలు శ్వేతవర్ణం లాగా, హిమఖండం శీతలం లాగా శివశక్తులు అభేదంగా ఒకరు స్థితిగా మరొకరు చైతన్యంగా ఒకటి శరీరమై మరొకటి ఆత్మగా ఉన్నారు!

Like the light of the sun, the white color of milk, the cold of a block of ice, Shiva and Shakti are non-different; one is the state, the other is consciousness; one is the body, the other is the soul.

ఈ ద్వయం భిన్నాభిన్న గతుల ప్రయాణం ద్వారా ఇచ్ఛా తద్వారా ప్రవృత్తి నివృత్తిద్వారా తనలోని శక్తి ప్రేరణలో జీవులలో బ్రహ్మ లేక శివుడు కర్మసంజ్ఞలతో క్రియాశీలం కర్మకారకుడు అవుతున్నాడు!

This pair, through a journey of different and non-different paths, through will, and thereby through outward and inward tendencies, through the impulse of the Shakti within, becomes active and the performer of karma in living beings as Brahman or Shiva with the signs of karma.

జీవుడు శక్తి స్వస్వరూప సమతుల్య సంకల్ప స్థితి చైతన్య అస్తిత్వంగా మారినప్పుడు ఆ అస్తిత్వ సంకల్ప జీవన్ముక్త ప్రయాణం చేసి విదేహ ముక్తుడు అవుతాడు!

When the Jiva changes into the self-formed, balanced, intentional, state-consciousness existence of Shakti, it makes the journey of an intentionally liberated being (jivanmukta) and becomes liberated without a body (videha mukta).

సమస్త శక్తి స్మృతి శ్రుతి శ్లోకాలు నామాలు ఈ విషయాన్ని చెప్తూ ఆ తత్వం తనలో తెచ్చుకొని మారమని చెప్తున్నాయి।

All the smritis, shrutis, shlokas, and names of Shakti state this matter and tell us to bring that principle into ourselves and change.

శివశక్తులు రూప నామ పరిణామమని సనాతనం చెప్తున్నది!

The eternal tradition says that Shiva-Shakti is the evolution of name and form.

చైతన్య రూప శివుడు లేక స్థితి శక్తి ప్రమాణం అయితే చైతన్య శక్తి ప్రమాత అవుతున్నది!

If the consciousness-formed Shiva or the state-Shakti is the standard of proof (pramanam), then the consciousness-Shakti becomes the knower (pramata).

శక్తిద్వైతం యొక్క అభిన్న నిష్పత్తి సంయోగ వియోగ గతుల పరిణామ భేదం ద్వారా ఇచ్ఛ సమతుల్య కర్మ చక్ర సంకల్పం ఏర్పడుతున్నది!

Through the difference in the evolution of the paths of union and separation of the inseparable ratio of the duality of Shakti, the balanced, karmic cycle's intention of will is formed.

బ్రహ్మ లేక శివుడు తన చైతన్యంతో ఇచ్ఛతో క్రియాశీల జీవుడుగా మారుతున్నాడు!

Brahman or Shiva, with his consciousness and will, is changing into an active Jiva.

ప్రకృతి స్థితి శక్తి భోగ్యమై చైతన్య శక్తి భోగి అవుతున్నది!

The state-Shakti of Prakriti becomes the enjoyed, and the consciousness-Shakti becomes the enjoyer.

స్థితి చైతన్య సంయోగ నిష్పత్తి భేదం వలన జీవులకు భిన్న దేహాలు సంస్కారాలు ఏర్పడుతున్నాయి!

Due to the difference in the ratio of the union of state and consciousness, different bodies and impressions are formed for Jivas.

జీవులలో ఆద్యనాధి భేద భావనల వలన ప్రవృత్తి నివృత్తి ఏర్పడుతున్నాయి!

In Jivas, due to the feelings of difference of beginning and no-beginning, outward and inward tendencies are formed.

బుద్ధి లేక ప్రజ్ఞాశక్తి అవ్యయమై జీవులలో శక్తి జీవన్ముక్త జీవనం ద్వారా ఉపాధిరహిత విదేహముక్తుడు అవుతున్నాడు!

The intellect or the power of wisdom being immutable, the Shakti in living beings, through the life of a jivanmukta, becomes a videhamukta without limiting adjuncts.

తత్ అనే శక్తి త్వం అనే జీవాత్మ ఏకమైనప్పుడు ద్వైత అస్తిత్వ శక్తి అద్వైత శక్తిగా మారుతున్నది!

When the Shakti called "Tat" and the Jivatma called "Tvam" become one, the dualistic existence-power changes into the non-dualistic power.

జీవులలో జగత్ బుద్ధి దేశ కాల నామ రూపాలతో ఆయా రూపాన్ని సంతరించుకొంటున్నది!

In Jivas, the worldly intellect takes on its respective form with place, time, name, and form.

పంచభూతమయిన సమస్త విశ్వ సృష్టి స్థితి లయలు ఆ అద్వైత ద్వైత శక్తుల లలిత లీలా సంయోగ వియోగమై సమతుల్య సంకల్ప పరిణామ ప్రయాణం కొనసాగిస్తున్నది!

The creation, sustenance, and dissolution of the entire five-elemental universe is the graceful play of union and separation of those non-dual and dual powers, and it is continuing the evolutionary journey of balanced intention.

కనుక ద్వైతశక్తిని అద్వైత శక్తి గా ఏకం కావించి బుద్ధిలో స్థిరపరిచి ఏకతత్వ అస్తిత్వంగా జీవనం సాగించాలి!

Therefore, one must unify the dualistic power into the non-dualistic power, stabilize it in the intellect, and live life as a single-principled existence.

జ్ఞాత జ్ఞేయం జ్ఞానం శక్తి స్థితిచైతన్య సమతుల్య లీలా భేదమై ఉన్నది!

The knower, the known, and knowledge are the difference in the graceful play of the balance of Shakti's state-consciousness.

చైతన్యం తరంగమై స్థితి అనే ఘనీభవన అణువులో అంతర్లీన సమాగమంగా ఉన్నా అది స్వతంత్రంగానే ఉన్నది!

Even though consciousness, as a wave, exists as an inherent meeting in the solidified atom called 'state', it is still independent.

స్థితి చైతన్య శక్తులు రెండూ పరమాణు కణం దాని తరంగం లాగా భిన్న స్థితులలో శాశ్వతంగా కమలం నీరు లాగా, పుష్పం దాని గంధం లాగా స్వతంత్రంగానే ఉంటున్నాయి!

Both the state and consciousness powers, like an atomic particle and its wave, in different states, eternally, like a lotus and water, or a flower and its fragrance, remain independent.

భేదమల్లా వాటి మధ్య సంయోగ వియోగ పరిణామ దశలు మాత్రమే!

The only difference is the evolutionary stages of union and separation between them.

స్థితి పరిణామం చెందుతూ ఉంటే చైతన్యం దానికి కారణం అవుతున్నది!

While the state evolves, consciousness becomes its cause.

శరీరం అనే రూపాంతర స్థితి శివత్వంలో చైతన్య శక్తి లిప్తం కాకుండా నిర్లిప్తమై సాక్షిగా కారణ అస్తిత్వమై తరంగరహితమై అబాధితమై ఉన్నది!

In the transformed state called the body, in Shiva-ness, the consciousness-power remains untainted, detached, as the witness, as the causal existence, without waves, and unhindered.

చైతన్య తరంగ ప్రయాణమే స్థితి చైతన్య ద్వైత సృష్టికి కారణం అవుతున్నది!

The journey of the wave of consciousness itself is becoming the cause for the dualistic creation of state and consciousness.

స్థితి చైతన్యాలు సమతుల్య నిష్పత్తిలో ఒకదాన్ని మరొకటి సమంగా సంకల్పంతో నియంత్రించినప్పుడు అది శ్రీ అనే సంకల్పంతో లలితగా మారుతున్నది!

When the state and consciousness, in a balanced ratio, control each other equally with intention, it changes into Lalita with the intention called "Sri".

సంకల్ప శ్రీ లేని లలిత కేవలిగా విశ్వవ్యాప్త అద్వైత అదృశ్య శక్తిగా ఉన్నది!

Lalita without the intentional Sri exists as the Absolute (Kevali), as the universally pervasive, non-dual, invisible power.

అసంకల్ప అసమతుల్య శక్తి చైతన్యం భ్రమణమై ద్వైతమై దృశ్యమై సృష్టి స్థితి లయ పరిణామమై కనబడుతున్నది!

Unintentional, unbalanced power-consciousness becomes rotational, dualistic, visible, and appears as the evolution of creation, sustenance, and dissolution.

జీవులలో శరీరం ప్రకృతి అనే బుద్ధి పరిణామ భ్రాంతులతో దృశ్య జడ చేతన భిన్నత్వం కనబడుతున్నది!

In Jivas, with the delusions of the evolution of the intellect that "the body is nature," the visible difference between inert and conscious is seen.

జీవుడు తన బుద్ధి వెనుక ఉన్న చైతన్య స్థితి సమాగమ సమతుల్య సంకల్ప శక్తితో సంగమించినప్పుడు తన నిజ తత్వం శక్తి తత్వమే అని అవగతం అవుతుంది!

When the Jiva merges with the power of the balanced, intentional meeting of the consciousness and state behind its intellect, it understands that its true principle is the principle of Shakti.

సాధనలో అది శాశ్వతం స్థిరం నిర్మలం అమృత భావ ప్రవాహమై భోగ మోక్ష కారణమై అద్వైత శక్తిగా మారుతుంది!

With sadhana, it becomes an eternal, stable, pure, immortal stream of being, the cause of enjoyment and liberation, and changes into the non-dual power.

బ్రహ్మ నిర్గుణ సగుణ పదార్థాలన్నీ శక్తి స్థితి చైతన్య ప్రవాహం పరిణామంతో ఉన్నాయి!

All of Brahman's attributeless and attributed substances exist with the evolution of the stream of Shakti's state-consciousness.

కర్త కర్మ క్రియ అన్నీ సమస్తం శక్తి చేస్తున్నది!

The doer, the deed, the action—all of it, everything, is done by Shakti.

చైతన్య శక్తి భోగ్య కారణమైతే స్థితి శక్తి భోగ కారణమై ఉన్నది!

If consciousness-power is the cause of the object of enjoyment, then state-power is the cause of enjoyment.

సవికార స్థితి శక్తి అయిన చరాచర జీవులలో స్థితి చైతన్య పరిణామ సంకల్పమే కర్మ బంధమై సృష్టి స్థితి లయల ప్రవాహమై జ్ఞేయ జ్ఞాత జ్ఞానమై జీవులలో మనస్సు ఇంద్రియాల ద్వారా భోగం బుద్ధిద్వారా మోక్షం కల్పన చేస్తున్నది!

In the moving and unmoving living beings, which are the transformable state-power, the intention of the evolution of state-consciousness itself becomes the bondage of karma, the stream of creation, sustenance, and dissolution, the knowable, the knower, and knowledge, and creates enjoyment through the mind and senses and liberation through the intellect in Jivas.

జడత్వ లేక స్థితి శక్తి ప్రభావ హీనమై అంతర చైతన్యంగా అష్ట పాశాలతో జీవుని బంధిస్తున్నది!

The state of inertia or the state-power, being without influence, as inner consciousness, binds the Jiva with eight nooses.

జీవుడు స్వస్వరూప శక్తి అస్తిత్వాన్ని మర్చి నేను అనే శరీరంలో శబ్ద పద అర్ధ భావ అనుభవ బంధం లో చిక్కుపడి అక్షర బ్రహ్మ క్షర జీవుడుగా ఉన్నాడు!

The Jiva, forgetting its own self-formed existence of Shakti, is trapped in the bondage of the experience of sound, word, meaning, and feeling in the body called "I," and exists as the imperishable Brahman and the perishable Jiva.

ప్రకృతి పురుషులు లేక శివ శక్తులు ఏకమై సమతుల్యమై అనాదిగా యోగ్యమై యోగమై సంయోగమై స్వస్వరూప శ్రీ లలితా స్థితి వస్తున్నది!

Prakriti and Purusha, or Shiva and Shakti, becoming one, becoming balanced, being eternally fit, becoming yoga, becoming union, the state of the self-formed Sri Lalita is arriving.

అసమతుల్య సమతుల్య విలాస పరిణామ ప్రయాణమే ద్వైతంగా సమతుల్య సంకల్ప స్థితి చైతన్య అస్తిత్వమే అద్వైతంగా శక్తి ఉన్నది!

The evolutionary journey of the graceful play of imbalance and balance is dualism; the balanced, intentional, state-consciousness existence is non-dualistic Shakti.

కర్మను యజ్ఞాన్ని ఉపాసనగా మార్చుకుని కర్మఫల త్యాగంతోనే యోగం సిద్ధిస్తున్నది!

By changing karma and sacrifice into worship, yoga is attained only with the renunciation of the fruits of karma.

ఈశ్వరుని అంశీభూతమైన జీవునిలో కర్మ ఉపాధి కారణం అవుతున్నది!

In the Jiva, which is a part of Ishvara, karma becomes the cause of the limiting adjunct.

స్వతంత్ర్య శక్తి భోక్తృత్వ ఉపాధిలో ఉంది భోగ కర్మలను చేస్తూ కూడా వాటితో లీనం ప్రభావితం కానట్లు జీవుడు తన స్వస్వరూప స్వాభావిక ధర్మ కర్మ ఫలత్యాగ ప్రవర్తనతో జీవించవలయును!

The independent Shakti exists in the limiting adjunct of enjoyer-ship, and even while performing the karmas of enjoyment, just as it is not merged or affected by them, the Jiva must live with the behavior of its self-formed, natural, righteous karma and renunciation of fruits.

సగుణ నిర్గుణాలల్లో వ్యాప్తమై కర్మ భోగ ప్రవృత్తి బంధనరూపమై నివృత్తమై శక్తి స్వతంత్రమై నిర్లిప్తమై ఉన్నది!

Pervading the attributed and unattributed, being the form of the bondage of the outward tendency of karma and enjoyment, and being ceased from it, Shakti is independent and detached.

స్థితి స్థాయి చైతన్య జ్ఞానం భావం అనుభవం వలన మాయ అనే భ్రమణం కలుగుతున్నది!

Due to the state, level, consciousness, knowledge, feeling, and experience, the rotation called Maya arises.

చైతన్యం బ్రహ్మ లేక శివునికి జ్ఞాన ఆధారమై ఉన్నది!

Consciousness is the basis of knowledge for Brahman or Shiva.

కర్మబంధన కారణ శక్తి వలన జీవునికి ప్రకృతి మిథ్యాత్వం లేక ప్రీతి లేక భ్రమ ఏర్పడుతున్నది!

Due to the power that causes the bondage of karma, the falsity of Prakriti, or affection for it, or delusion is formed for the Jiva.

శక్తి భావ అభావాలలో నిత్యమై ఉన్నది!

Shakti is eternal in existence and non-existence.

అనుభూతి కలగడం వలన శక్తి స్థితిరూప లింగ ధారిణి అవుతున్నది!

Because of the arising of experience, Shakti becomes the holder of the state-formed linga.

ఆలింగత్వ స్థాయి శక్తి సమతుల్య స్థితిచైతన్య సంకల్పంపై ఉన్నది!

The level of being signless depends on the balanced, intentional state-consciousness of Shakti.

జ్ఞానస్వరూప వశీకరణ ఇచ్ఛామాయ నిమిత్త అస్తిత్వమై శక్తి తన సమతుల్య సంకల్ప ఇచ్ఛను ప్రకటిస్తున్నది!

As the instrumental existence of the enchanting will that captivates the form of knowledge, Shakti declares its own balanced, intentional will.

సంతానానికి మాతా పితలు ఉన్నట్లు సృష్టికి శక్తి స్థితి చైతన్య ద్వైత అస్తిత్వంలో ఉంటుంది!

Just as there are a mother and father for progeny, for creation, Shakti exists in the dualistic existence of state and consciousness.

సమతుల్య సంకల్పమే సృష్టికి కారణం అవుతుంది!

Balanced intention itself becomes the cause of creation.

జీవునిలో శరీర భ్రమ తొలగిపోయినంతనే అకర్తృత్వం వస్తుంది!

As soon as the delusion of the body is removed in the Jiva, non-doership comes.

శక్తి చైతన్యంతో మనో శరీరాల కలయికతో అవిద్య భ్రాంతి ఏర్పడి జీవునిలో మాయగా ప్రతిఫలిస్తున్నది!

With the union of the mind and body with Shakti-consciousness, ignorance and delusion are formed and are reflected as Maya in the Jiva.

తత్ అస్తిత్వం నిర్గుణమే అయినా త్వం స్వరూప సగుణ సక్రియ జీవ శివ తత్వమై సమకల్ప పరిణామాన్ని కొనసాగిస్తుంది!

Even though the existence of "Tat" is without attributes, it continues the co-intentional evolution as the attributed, active, Jiva-Shiva principle of the form of "Tvam".

శక్తి ద్వైత పరిణామమే ఇంద్రజాలమై జీవనిలో మాయగా ప్రవర్తిస్తుంది!

The dualistic evolution of Shakti itself becomes a magic show and behaves as Maya in the Jiva.

ఆ శక్తి కారణ ఇంద్రజాలం కర్మ జాలమై జీవుని జనన మరణ చక్రంలో బంధిస్తుంది!

That causal magic show of Shakti becomes a net of karma and binds the Jiva in the cycle of birth and death.

ఏక అద్వైత సమతుల్య సంకల్ప స్థితిచైతన్యకు ఇచ్ఛలో పనిలేదు!

The one, non-dual, balanced, intentional state-consciousness has no need for will.

అసమతుల్యత ఏర్పడినప్పుడే ఆ ఏకత్వం ద్వైతమై సంకల్పం మొదలవుతుంది!

Only when imbalance occurs does that oneness become duality and intention begin.

తత్ అనే పరాశక్తి చైతన్య శక్తికి పరంగా స్థితి చైతన్య సమతుల్య శక్తిగా ఉన్నది అని జైమిని అభిప్రాయం!

It is Jaimini's opinion that the Parashakti called "Tat," beyond the consciousness-power, exists as the balanced power of state and consciousness.

చైతన్య శక్తి పరాశక్తి లో అబిన్న బాగమని హయగ్రీవులు అంటున్నారు!

Hayagriva says that consciousness-power is an inseparable part of Parashakti.

ఈ విషయం సూత్రకారుడు అగస్త్యుడు కూడా అంటున్నారు!

The author of the sutras, Agastya, also says this.

జ్ఞానమయు సంవిత్ చిత్స్వరూపిని అయిన చైతన్య శక్తి పరాశక్తి అసమతుల్య పరిణామమైన బ్రహ్మ గూర్చి తెలుసుకొంటున్నది అని పిప్పలాయనుడు అంటున్నాడు!

Pippalayana says that the consciousness-power, which is full of knowledge and the form of pure consciousness, is knowing about Brahman, which is the unbalanced evolution of Parashakti.

వాచక శక్తి రాగానే కర్తృత్వ శక్తి గా చైతన్యం మారుతున్నది!

As soon as the power of speech comes, consciousness changes into the power of doership.

ఇచ్ఛా జ్ఞాన క్రియలలో చైతన్య శక్తి ప్రబలంగా ఉంటున్నదని పరాశరుడు అంటున్నాడు!

Parashara says that in will, knowledge, and action, consciousness-power is dominant.

చైతన్యశక్తి నిమిత్తకారణం మాయాబలంతో లేక ఇచ్ఛా మోహ బలంతో సృష్టి పరిణామ రచన జరుగుతున్నదని వసిస్టులు అంటున్నారు।

Vashistha says that the instrumental cause, consciousness-power, with the force of Maya or the force of will and delusion, carries out the composition of the evolution of creation.

ఆత్మ తత్వమే శక్తి తత్వమని శుక మహర్షులు అంటున్నారు!

The sage Shuka says that the principle of the Self is the principle of Shakti.

ఆ శక్తి సంసారానికి జనని అని మాతృభావంతో నారదులు అంటున్నారు!

Narada, with a maternal feeling, says that Shakti is the mother of Samsara.

శక్తి సంచారం వల్లనే సృష్టి చక్రం నడుస్తున్నదని పదునాలుగు మనువులు అంటున్నారు!

The fourteen Manus say that the wheel of creation runs only because of the movement of Shakti.

వేదం చెప్తున్న తత్ అద్వైత శక్తియే అని తిత్తిరి మహర్షి అన్నారు!

The sage Tittiri said that it is the non-dual power of "Tat" that the Veda speaks of.

శబ్దమయ శక్తి బ్రహ్మ స్వరూపమని కశ్యపులు అంటున్నారు!

Kashyapa says that the power made of sound is the form of Brahman.

జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తులలో విశ్వ తైజస ప్రజ్ఞా అస్తిత్వమై చైతన్యశక్తి ఉన్నదని ఆదిగురువైన శివుని విచారం!

It is the thought of the primordial Guru, Shiva, that consciousness-power exists as the existence of Vishva, Taijasa, and Prajna in the states of waking, dream, and deep sleep.

పరాశక్తి ప్రళయంలో ప్రకృతి పురుషులను లీనం చేసుకొంటున్నదని విష్ణువు అంటున్నారు!

Vishnu says that Parashakti dissolves Prakriti and Purusha in the great dissolution (pralaya).

శక్తి తన పదార్థ బ్రహ్మ స్వరూపానికి అంతర శక్తిగా విలాసిని గా ఉన్నదని బృహస్పతి అన్నారు!

Brihaspati said that Shakti exists as the inner power and the graceful player for her own material-Brahman form.

భేద ద్వైత దృష్టి వలన కాల బ్రహ్మ మాసం శయనం సంవత్సరం గా జీవునికి కనబడుతున్నది!

Due to the vision of difference and duality, the Time-Brahman appears to the Jiva as month, season, and year.

సూక్ష్మరూపంలో దహరాకాశంలో వ్యాప్తి చెంది శక్తి బ్రహ్మ అస్తిత్వమై గతి గమనం చూపుతున్నది అని అరుణ మహర్షి అన్నారు!

The sage Aruna said that, pervading the Dahara-akasha (subtle space in the heart) in a subtle form, Shakti, being the existence of Brahman, shows the path and destination.

అండ పిండ బ్రహ్మాండాలలో శక్తి వ్యాపించి ఉన్నదని వ్యాసుని అభిప్రాయం!

It is Vyasa's opinion that Shakti pervades the egg (body), the microcosm, and the macrocosm.

త్వం అనే అసమతుల్య బ్రహ్మ అస్తిత్వరూపిణి అయిన తత్ అనే పరాశక్తి తనలోని చైతన్యాన్ని తిరిగి సమతుల్యత వైపు నడిపిస్తుంది!

The Parashakti called "Tat," which is the form of the existence of the unbalanced Brahman called "Tvam," again guides the consciousness within it towards balance.

ధారణలో ధర్మ బద్ధమై పరాశక్తి కర్మతో బ్రహ్మస్వరూపిణి అవుతున్నది!

With concentration, bound by dharma, Parashakti, with karma, becomes the form of Brahman.

అ అనే ప్రథమ సమతుల్య ధర్మ శక్తికి విరుద్ధ లక్షణ గుణ సహిత అసమతుల్య స్థితి అధర్మం బంధనం అవుతుంది!

The unbalanced state with contrary characteristics and qualities to the primary, balanced, righteous power "A" becomes unrighteousness and bondage.

కనుక ధర్మ అధర్మ స్థితులు శక్తి బిన్న పరిణామ అస్తిత్వాలు అని గ్రహించాలి!

Therefore, one must grasp that the states of dharma and adharma are the different evolutionary existences of Shakti.

ధర్మ పరిపాలన ద్వారా నివృత్తి కలిగి బ్రహ్మ ప్రథమ అస్తిత్వమైన శక్తి స్థిర తత్వాన్ని చేరడం మోక్షం అవుతుంది!

Through the observance of dharma, having attained cessation (nivritti), reaching the stable principle of Shakti, which is the primary existence of Brahman, is liberation.

పరాశక్తి బ్రహ్మలో చైతన్యమై ఇచ్చగా మోహంగా చిత్తంగా రూపంగా మారి తిరిగి క్రియతో సమతుల్య స్థితి చైతన్య శక్తి అస్తిత్వం చేరుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది!

Parashakti in Brahman, becoming consciousness, changing into will, delusion, mind-stuff, and form, again tries to reach the existence of the balanced, state-consciousness power through action.

జ్ఞానరూపిణి అయిన శక్తి జీవుని శివుని లేక బ్రహ్మ వైపు నడిపిస్తుంది!

Shakti, who is the form of knowledge, guides the Jiva towards Shiva or Brahman.

జ్ఞానంతో జీవుడు తన శరీరం ప్రకృతి శక్తి జ్ఞానాన్ని పొంది స్థిర సమతుల్య స్థితిచైతన్య స్వస్వరూప అస్తిత్వం వైపు నిరంతరం ప్రయాణించి పరిణతి సాధిస్తాడు!

With knowledge, the Jiva obtains the knowledge of its body, nature, and power, and constantly traveling towards the stable, balanced, state-consciousness, self-formed existence, it attains maturity.

బ్రహ్మ అంశీభూతమైన జీవుడు తనలోని స్వస్వరూప బ్రహ్మను లేక సమతుల్య శక్తిని తెలుసుకొని ఇచ్చా బ్రహ్మగా సంకల్ప శక్తిగా మారుతున్నాడు!

The Jiva, which is a part of Brahman, knowing the self-formed Brahman or the balanced power within itself, is changing into the will-Brahman, into the power of intention.

Nigrahacharya's Commentary on the Second Chapter

(ద్వితీయాధ్యాయ నిగెహాచార్య భాష్యం!)

శక్తి జ్ఞానేన బ్రహ్మబోధో భవతి తద్బోధేన నివృత్తిమోక్షో యా ఆత్మవిత్స బ్రహ్మవిత్స తత్కవిత్సైవ తరతి!

By the knowledge of Shakti, the understanding of Brahman occurs; by that understanding, there is cessation and liberation. He who is the knower of the Self, the knower of Brahman, the knower of That, he alone crosses over.

అనాత్మేతి జైమినిరస్తార్థో నాస్త్యస్తీతి!

Jaimini's intended meaning of "not the Self" is "it is not" and "it is".

కర్మపారతంత్ర్యేన నాస్త్యస్థేత్యాత్మ స్వాతంత్ర్యేన!

By dependence on karma, "it is not"; by the independence of the Self, "it is".

కర్తా ముఖ్యం శక్తి గౌనీ సూక్ష్మత్వాత్!

The doer is primary, Shakti is secondary due to her subtlety.

ఏ మన్యంతే బ్రహ్మ జగతో భిన్న నిమిత్తోపాదకారకం తే బ్రహ్మవాదినో విలయవాదినా!!

Those who think Brahman is the different instrumental and material cause of the world, they are proponents of Brahman and proponents of dissolution.

శేషీ భూతే విశేషానుపాదినా!

In the remaining principle, there is no specific adjunct.

జీవేశ్వరౌ భిన్నభేదావ ఇతి ప్రాథమికో భ్రమ ఇత్యర్ణపూర్ణోపనిషది!

"That Jiva and Ishvara are different is a primary delusion," says the Annapurna Upanishad.

భేదదృష్టి అవిద్యా!

The vision of difference is ignorance (avidya).

తస్యా నాశేన బ్రహ్మబోధ ఏవం అన్యశాస్త్రేశ్వపి సిద్ధం!

By its destruction, the understanding of Brahman is established; this is also proven in other shastras.

తన్మిలిత్వాహం రూపిణీ భవత్యావిద్యయా భిన్నా విద్యయాభిన్న అస్మితాకలయా యుక్త చైతన్య సకలం స్మృతం!

United with that, she becomes the form of "I-ness"; by ignorance (avidya) she is different, by knowledge (vidya) she is non-different. Consciousness endowed with the particle of "I-am-ness" is remembered as being with parts (sakalam).

అస్మితారహితం చేతచ్చైతన్యం శక్తిరుచ్యత్ ఇతి దేవికాలోత్తరాగమే!

"Consciousness devoid of I-am-ness is called Shakti," says the Devikalottara Agama.

ఆకాశదేహవత్ బ్రహ్మ అనంతమానావికారావత్ ఇతి నిగ్రహాగమే!

"Brahman has a body of Akasha (space), is infinite, without measure, and without change," says the Nigraha Agama.

యయా ప్రకాశతే బ్రహ్మ సా త్వం నిత్యా ప్రసీదమే!

"You are she by whom Brahman shines; You, the eternal one, be pleased with me."

విశ్వాదిస్త్వమనాదిస్త్వం విశ్వయోనిరయోనిజేతి పరలగంధర్వ తంత్రే తస్మాదాకాశవద్ బ్రహ్మ శక్తే సహాయతయా క్రియాదేహవద్బ్రహ్మవత్యానందాకాశతుల్యం యస్మాత్తస్మాద్వా ఏతస్మాత్ ఆత్మన ఆకాశా సంభూత ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది బ్రహ్మవల్యాం!

"You are the beginning of the universe, you are without beginning; you are the womb of the universe, yet unborn," says the Paralagandharva Tantra. Therefore, Brahman is like Akasha; with the help of Shakti, he has a body of action; the one with Brahman possesses bliss equal to Akasha, because "From this very Atman, Akasha came into being," says the Taittiriya Upanishad in the Brahmavalli.

యధా బీజస్య తేజాంశో వృక్ష తథా వ్యోమ బ్రహ్మన తేజాంశేన నిర్మితం!

Just as a tree is the fiery part of a seed, so the sky (vyoma) is made from the fiery part of Brahman.

అభిన్న భిన్న సంస్థానం శాశ్వతం ధృవమవ్యయం!

Its state is non-different and different, eternal, firm, and immutable.

నిర్గుణం పరమం వ్యోమ తత్ జ్ఞానం సురయో విదురితి కర్మపురాణ ఉత్తరభాగే!

"The supreme sky is without attributes (nirguna); the wise know that as knowledge," says the latter part of the Karma Purana.

న ఆగ్నే దాహకతా నేత్రేంద్రియ విషయే అపి తు త్వక్ స్పర్శ విషయ!

The burning quality of fire is not an object for the sense of sight, but rather an object for the sense of touch (skin).

వ్యోమ ద్రవ్యమితి నైయాయికా!

"The sky is a substance," say the Naiyayikas (logicians).

శక్తే ఆకాశస్య భిన్న నిర్దేశ్య లింగత్వాన్న శక్తిః పదార్ధో యస్మాదనుమానత్వాదాకాశో గమ్యం కింతు శక్తిరణవగమ్యేతి సూత్రకారో అగస్త్యాత్!

Because Shakti and Akasha have different, specifiable signs, Shakti is not a substance; since Akasha is knowable through inference, but Shakti is incomprehensible, says the sutra-writer Agastya.

ఏవం ఉచ్యతే జ్ఞేయా అనంత లక్ష్యా ఏకానైఏకాతీతి దేవ్యధర్వ శృతి!

Thus it is said: "She is to be known, the infinite goal, one, many, and beyond," says the Devi Atharva Shruti.

శక్తిరణవగమ్యా ఆకాశపూర్వా!

Shakti is incomprehensible and prior to Akasha.

తస్మాత్ప్రగాహర్య ప్రక్కల్ప ప్రక్కర్మ్య ప్రాకట్యమపి తస్యా ఏవ!!

Therefore, deep grasp, special imagination, specific action, and clear appearance are also hers alone.

చలశ్చిత్తే వసేత్ శక్తి స్థిర చిత్తే వసేత్ శివా!

In a moving mind dwells Shakti; in a still mind dwells Shiva.

స్థిర చిత్తే భవేద్దేవీ స దేహస్థోపి సిద్ధ్యతి ఇతి జ్ఞానసంకలినీ తంత్రే!

"In a still mind, the Goddess resides; he who is established in that, though in a body, attains perfection," says the Jnanasankalini Tantra.

పూర్వస్మృతియుక్త పదార్ధస్మరణం కారయత్యానందరూపిణీ జీవెత్వానందేనాంతదృష్టి భూత్వా వ్యాప్నోతి బహిర్లక్ష్యభూత్వైవం త్రిగుణేశ్వసంగా భవతి!

She who is the form of bliss causes the remembrance of objects associated with past memories; in the Jiva, becoming the inner vision with bliss, she pervades the external target and thus becomes unattached to the three Gunas.

అన్యద్భ్రహ్మ అనంతం గృహామ్ భవతి!

The other Brahman is infinite and becomes the home.

అనంతం సత్యమీశానమితి కూర్మ పురాణ ఉత్తరభాగే!

"Infinite, truth, the ruler," says the latter part of the Kurma Purana.

గృహ్ణం బ్రహ్మ సనాతనమితి కట ఉపనిషది!

"The eternal Brahman is the home," says the Katha Upanishad.

గూఢ విద్యా జగన్మాయా దేహీ చ అజ్ఞాన సంభవా!

The hidden knowledge, the cosmic illusion (Jaganmaya), and the embodied one are born of ignorance.

ఉదయే యత్ప్రకాశేన గురుశబ్దేన కత్యత ఇతి లఘు గురుగీతాయాం తస్మాద్భ్రహ్మ శక్తిగురూనా గమ్యా భవతి!

"At its rise, by its light, it is called by the word 'Guru'," says the Laghu Guru Gita; therefore, Brahman is reached through Shakti and the Guru.

తత్ జ్ఞానేన విద్యయో ఉపసంహార!

By that knowledge, there is the conclusion of Vidya.

ప్రదర్శనాది లౌకిక ప్రమానౌ కేచన మన్యంతే శక్తో సాక్షితం తతు నోపయుక్తం!

Some consider worldly proofs like demonstration, etc., as witnessing Shakti; that is not appropriate.

శక్త్యధిష్టిత ఆత్మా సాక్షీరూపేణానుభూయతే!

The Atman, presided over by Shakti, is experienced in the form of a witness.

ఐశ్వర్యబుధ్యా శక్తిరాత్మనో భిన్నా!

With the intellect of lordship, Shakti is different from the Atman.

కిం శక్తి ?

What is Shakti?

న కించిద్యస్మాజాతాజ్ఞేయజ్ఞానం బ్రహ్మ!

Nothing, because Brahman is the knowledge of the unknown knowable that has been born.

తేశామధిష్ఠానం శక్తిరాఖ్యతీతాసదసత్యనుభూయతే జ్ఞేయధ్యానాదిసర్వేషు స్థితేతి ఆగమప్రామాణ్యం!

Their substratum, Shakti, is beyond name, experienced as existent and non-existent, and is present in all things like the knowable, meditation, etc. — this is the authority of the Agamas.

ఆగమ ప్రమాణితా నిగమసమ్మతా శక్తిబ్రహ్మనీ కీదృషీ ప్రతిష్ఠితా?

How is the Shakti-Brahman, proven by the Agamas and accepted by the Nigamas (Vedas), established?

ప్రకృతిరూపేన!

In the form of Prakriti.

గురోస్తు మౌనం వ్యాఖ్యానం అధవా మౌనవ్యాఖ్యాప్రకటితపరబ్రహ్మతత్వమితి దక్షిణామూర్త్యష్టకే శ్రీ శంకరాచార్యా!

"The Guru's silence is the commentary," or "The principle of the Supreme Brahman is revealed by the silent commentary," says Sri Shankaracharya in the Dakshinamurtyashtakam.

సాధ్యకస్తవం గురుశిశ్య తత్వే గురుశిష్య వ్యాఖ్యాని తత్వాని గురుశిష్య వాక్యోష్ట చతుస్తత్వాని!

You are the goal to be achieved; in the principle of Guru-disciple, the principles are the commentaries of Guru-disciple; the eight sentences of the Guru-disciple are the four principles.

ఇష్టశక్తిగురుశిష్యసాధనేతి పంచతత్వాని!

The desired Shakti, Guru, disciple, and sadhana—these are the five principles.

తేషామ్ ఏకీకర్రణం యోగా!

Their unification is Yoga.

నియమాదియోగా శుద్ధ్యతి!

Through yoga starting with regulations (niyama), one is purified.

నియమం ప్రథమం కృత్వా పంచపూజాం సమాచరేత్ ఇతి దేవీ భాగవతే!

"Having first performed the regulations, one should perform the five-fold worship," says the Devi Bhagavata.

ప్రాణానాం నియమనమంతకాలగతావాపి అత్ర నోపయుక్తం మరణం యస్మాశరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనమితి కుమారసంభవే!

The regulation of pranas, even at the time of death, is not appropriate here, because "The body is indeed the primary instrument for Dharma," as said in the Kumarasambhavam.

యా ముక్తి పిండపాతేన సా ముక్తి శునిషూకరే పిండపాతనం న జీవన్ముక్తిరితి భావ!

The liberation that comes with the fall of the body, that liberation is for dogs and boars; the fall of the body is not Jivanmukti (liberation while living) — this is the meaning.

జీవ ఇతి య స సర్వభూతేశ్వపి శివత్వే న ఇవ వ్యవస్థితః శివ ఏవ తత్ జ్ఞానీ జీవన్ముక్త యథా రవి సర్వ జగద్భాసతే ఏవం బ్రహ్మ సర్వభూతానామాత్మత్వేన సంస్థితే సత్ అఖిలం భాసతే ప్రకాశ్యతి!

"Jiva" is he who is established as if in a state of Shiva-ness in all beings; Shiva himself is that knower, the jivanmukta. Just as the sun illuminates the entire world, so Brahman, being established as the Self of all beings, illuminates and makes everything shine.

ఏవమేవ పశ్యన నిత్యానువర్తతే సా తా దృశో జ్ఞానీ జీవన్ముక్త ఇత్యుచ్యత ఇత్యర్థ!

He who sees thus and follows eternally, such a knower is called a jivanmukta — this is the meaning.

పద్మపత్మివాంభసా తిష్టతి సంసారే!

He remains in Samsara like a lotus leaf in water.

శక్త్యా వినా పరమగతిర్ అలంభ్యతే!

Without Shakti, the supreme goal cannot be attained.

మలవిక్షేపావరనాదయో లేపా జీవం ముహ్యంతి!

Taints like impurity, distraction, concealment, etc., delude the Jiva.

శక్తే ప్రసాదాజీవో జీవన్ముక్తో భూత్వా బ్రహ్మైవ భవతి న తస్మాత్ పునర్భవో భవతి నిత్యానందరూపీ భవతి!

By the grace of Shakti, the Jiva, becoming a jivanmukta, becomes Brahman itself; from that, there is no rebirth; it becomes the form of eternal bliss.

వికారరహితో భూత్వా జీవా సర్వభూతేషు చైతన్యతాం సమాధిష్టానుభవతి!

Becoming free from modification, the Jiva experiences being established in the consciousness of all beings.

పూర్ణమేవావశిష్యతి ఇతి శ్రుతి స్వభావతో ముక్తో భవతి!

"Fullness alone remains," says the Shruti. By its own nature, it becomes liberated.

ఆలంబనా కాంక్షి భవత్యక్రియా!

The actionless one becomes desirous of a support.

శక్తి స్వయంకర్త్యా చిద్రూపిణీ నిరాలంబా!

Shakti, the self-doer, the form of consciousness, is without support.

ఏవం ఉపాధిరూపతయా బ్రహ్మ శక్త్యా బిన్నం ప్రతీయతే కింతు బేదబాధత్వాదబిన్నా!

Thus, in the form of an upadhi, Brahman appears different from Shakti, but due to the sublation of difference, it is non-different.

తస్మిన్ ఏవ ఆకాశే స్త్రియమాజగామ బహుశోభమానాం ఉమాం హైమవతీ తాం హోవాచ ఇతి కేనోపనిషది తస్మాత్ అద్వితీయ ఓంకారస్వరూపిణీ!

"In that very Akasha, a woman of great beauty, Uma, the daughter of Himavat, came. He said to her..." says the Kena Upanishad. Therefore, she is the non-dual form of Omkara.

ప్రమాణం ప్రమాతా వా?

The proof or the prover?

ప్రమాణం ప్రత్యక్షానుభూతిజ్ఞానమితి తస్మాత్ప్రమేయమపి ప్రమాయా అంశః!

The proof is the knowledge of direct experience; therefore, the object of proof is also a part of the proof.

శక్తిర్యదనుభూయతే తత్ అవిద్యావిద్యే ఇతి!

That which is experienced as Shakti is both ignorance and knowledge.

ప్రకృష్టం కృతిం కరోతి సా ప్రకృతి తస్మాత్ సా విలక్షణా పురుషవత్ అనాది!

She who performs excellent creation is Prakriti; therefore, she is distinct, and like the Purusha, is beginningless.

శ్రుతౌ న దృశ్యతే ప్రకృతేర్గోచరతా!

The perceptibility of Prakriti is not seen in the Shrutis.

ప్రకృతిహీనో జీవోశక్త ఇతి

A Jiva without Prakriti is powerless.

శృతిభి స్మృతిభి పురానేభ్యం కత్యతే!

It is said by the Shrutis, Smritis, and Puranas.

అన్నప్రాణమనోవిజ్ఞానానందమయకోషైవిషయాసక్తేన జ్ఞానినస్థారతమ్యతా జ్ఞాయతే!

The hierarchy among the wise is known by their attachment to the objects of the sheaths of food, prana, mind, intellect, and bliss.

మమాస్తీతి భిన్నరూపత్వాద్భయ ఉపదేశ!

Because of the different form of "mine exists," there is the teaching of fear.

సంశయసంక్షయేన సిద్ధ్యతే సిద్ధాంతః!

The conclusion is established by the destruction of doubt.

పుంసాం సర్వక్లేశమోచనం మోక్షా!

Liberation is the release of all afflictions for human beings.

తత్సర్వం సంసారసంస్మృతి ప్రకృతేరవిద్యాశక్తే పరిణామ!

All that, the memory of Samsara, is the evolution of the ignorance-power of Prakriti.

Hemalata's Translation of the Second Chapter's Commentary

(ద్వితీయ అధ్యాయ హేమలతా భాషానువాదం)

శక్తి జ్ఞానమే బ్రహ్మజ్ఞానం తద్వారా కలిగే నివృత్తి పదాన్ని మోక్షం అవుతుంది!

The knowledge of Shakti is the knowledge of Brahman; the state of cessation obtained through that becomes liberation.

అనుభవానికి వచ్చే నిరంతర శక్తి తత్వం తెలిసినవారికి పరబ్రహ్మ తత్వం కూడా అర్ధం అవుతుంది!

Those who know the principle of the constant Shakti that comes through experience also understand the principle of Parabrahman.

శక్తి ప్రాణ భ్రమణానికి కారణమై అతి సూక్ష్మంగా ఉండడం వలన యోగం జ్ఞానం ఉపాసన వలన కానీ అనుభవానికి రావడం లేదు!

Because Shakti is the cause of the rotation of prana and is extremely subtle, it cannot be experienced except through yoga, knowledge, and worship.

కర్త కర్మ క్రియ తానే అనుకోవడం వలన సామాన్య జీవునికి శక్తి అనుభవం కావడం లేదు!

Because the common Jiva thinks it is itself the doer, the deed, and the action, the experience of Shakti does not occur.

శక్తి జగత్తుకు అభిన్నమైన నిమిత్త ఉపాసన కారణమై బ్రహ్మ రూపంలో సృష్టి పరిణామం చెంది తిరిగి బ్రహ్మను అవిశేషిగా నిరుపాధిగా లయం చేసుకొంటున్నది!

Shakti, being the inseparable instrumental and worship-based cause for the world, evolves creation in the form of Brahman and again dissolves Brahman into a non-specific, adjunct-less state.

జీవుడు బ్రహ్మ వేరుగా అనుకోవడం ప్రాథమిక భ్రమ లేక మాయ అనీ, ఆ రెండింటి లో భేద దృష్టి కలిగి ఉండడం అవిద్య అని అన్నపూర్ణోపనిషత్ చెప్తున్నది!

The Annapurna Upanishad says that the Jiva thinking it is separate from Brahman is a primary delusion or Maya, and that having a vision of difference between the two is ignorance.

ఆ భేద దృష్టి నాశమే బ్రహ్మజ్ఞానం అవుతుందని అన్ని శాస్త్రాలు బోధిస్తున్నాయి!

All shastras teach that the destruction of that vision of difference is the knowledge of Brahman.

విద్యలో శక్తి తత్ పద అభిన్న అస్తిత్వమై ఉంటుంది!

With knowledge, Shakti exists as the inseparable existence of the word "Tat".

అదే అవిద్యలో అహం రూపిణిగా పంచభూత జీవునికి భిన్నమైన ద్వైత రూపంగా అనుభవమౌతున్నది!

In that same ignorance, as the form of "I", it is experienced as a dual form different from the five-elemental Jiva.

అస్మిత లేని చేతన తత్వాన్ని పూర్ణ శుద్ధ సమతుల్య సంకల్ప శక్తిగా ఉంటుంది!

The principle of consciousness without "I-am-ness" exists as the full, pure, balanced, intentional power.

అస్మితారూపిణి గా మారినప్పుడు శక్తి కలలను సంతరించుకొంటుంది అని దేవికాలోత్తరాగమం చెప్తున్నది!

The Devikalottara Agama says that when it changes into the form with "I-am-ness," Shakti acquires parts (kalas).

బ్రహ్మ అవికార శరీరంగా అనంతమైన ఆకాశం లాగా ప్రకాశిస్తున్నాడు అని నిగ్రహాగమం చెప్తున్నది!

The Nigraha Agama says that Brahman shines with an unchanging body, like the infinite Akasha.

బ్రహ్మ ఎవరి వలన ప్రకాశిస్తున్నాడో విశ్వానికి అది అనాది సమస్త సృష్టికి కారణం అయి ఉండి తన అస్తిత్వానికి ఏ కారణం అవసరం లేని ఆ నిత్యాస్వరూపిణి నాకు అనుభవం అగును కాక అని పరలగంధర్వతంత్రం చెప్తున్నది!

The Paralagandharva Tantra says: "May I experience that eternal form by whom Brahman shines, who is the beginningless cause of the entire creation for the universe, and who needs no cause for her own existence."

ఈ విధంగా శక్తి అంతర్లీనమై ఆకాశాస్తిత్వమై ఉన్న బ్రహ్మగా శక్తి క్రియారూపమై దేహదారుడైన పంచభూత నిర్మిత ప్రకృతిగా జీవునిగా పరిణమిస్తున్నది!

In this way, Shakti, being inherent in Brahman who has the existence of Akasha, becomes the form of action and evolves as the embodied, five-element-made Prakriti, as the Jiva.

ఆత్మ ఆకాశం నుండి సంభవిస్తున్నది అని తైత్తిరీయఉపనిషత్ బ్రహ్మవల్లి లో చెప్పబడి ఉన్నది!

It is said in the Brahmavalli of the Taittiriya Upanishad that the Atman originates from Akasha.

బీజంలో వృక్షం తేజాంశ అయినట్లు బ్రహ్మ అనే ఆకాశంలో అంతర్లీనమైన శక్తి బ్రహ్మ తేజం గా ప్రకాశిస్తున్నది!

Just as a tree is the fiery part of a seed, the Shakti inherent in the Akasha called Brahman shines as the radiance of Brahman.

అదే విధంగా సూర్యునిలోనూ చంద్రునిలోనూ సకల చరాచర విశ్వంలోనూ శక్తి అంతర్లీన అస్తిత్వమై తేజంగా ప్రకాశిస్తున్నది!

In the same way, in the sun, in the moon, and in the entire moving and unmoving universe, Shakti exists as an inherent existence and shines as radiance.

అభిన్నమై భిన్న దేహాలలో ప్రకాశిస్తున్న శక్తి శాశ్వతం ధ్రువం అవ్యయం అయి ఉన్నదని కూర్మపురాణ ఉత్తరభాగం లో చెప్పబడింది!

It is said in the latter part of the Kurma Purana that the Shakti, shining in different bodies yet being non-different, is eternal, firm, and immutable.

అది వ్యోమరూపమని పరమ సత్త అని జ్ఞానులు చెప్తున్నారు!

The wise say that it is the form of the sky and the supreme reality.

అగ్ని దృష్టిలో కాకుండా స్పర్శతో ఏ విధంగా తెలుస్తున్నదో అదే విధంగా శక్తి ఇంద్రియ ప్రాణ బుద్ధి ప్రత్యాహారంతో శక్తిగా హృదయ భావాతీతమై జీవ ప్రేరణగా అనుభవమౌతున్నది!

Just as fire is known not by sight but by touch, in the same way, Shakti, with the withdrawal (pratyahara) of the senses, prana, and intellect, is experienced as Shakti, beyond the feelings of the heart, as the impulse of life.

అది శిరస్సులో ఆజ్ఞ నుండి సహస్రారం వరకు స్థిర సమతుల్య స్థితి చైతన్య గా మారుతున్నది!

It changes into a stable, balanced state-consciousness from the Ajna [chakra] to the Sahasrara in the head.

శక్తి అనవగమ్య అయినా ఆకాశం గమ్య ద్రవ్యమని (నైయాయికులు) అన్నా, పదార్థం అన్నా అవి రెండూ (శక్తి పదార్థం) అసమతుల్య భ్రమణంలో ద్వైతమై స్థిర సమతుల్యాన్ని అద్వైత అభిన్న ఏక తత్వంగా మారుతున్నది!

Even though Shakti is incomprehensible, whether Akasha is called a knowable substance (by the Naiyayikas) or matter, both of them (Shakti and matter), in an unbalanced rotation, become dualistic and then, reaching a stable balance, change into a non-dual, inseparable, single principle.

స్థితి పదార్థం అయినా దాన్ని నడిపే చైతన్యమైనా సమతుల్య సంకల్ప భ్రమణం ఉన్నంతవరకే అస్తిత్వం ఉంటుంది!

Whether it is the state-substance or the consciousness that drives it, existence persists only as long as there is a balanced, intentional rotation.

శక్తి ద్వైతాద్వైతాలు పరిణామ కార్య అస్తిత్వాలు!

The dualities and non-dualities of Shakti are the evolutionary, causal existences.

కారణం కేవల సమతుల్య స్థిర సంకల్ప శక్తి అయిన శ్రీ లలిత మాత్రమే!

The cause is only the absolute, balanced, stable, intentional power, Sri Lalita.

ఆ శక్తి అజ్ఞేయ అనంత అలక్ష్య అజా ఏకానేక అయి ఉన్నదని దేవ్యథర్వణ శీర్షం చెప్తున్నది!

The Devi Atharvana Shirsha says that this Shakti is unknowable, infinite, without a target, unborn, one, and many.

ఆకాశ ద్రవ్య దృశ్య స్థితి శక్తికి పూర్వమే దృశ్యాదృశ్య అస్తిత్వమై సత్ అసత్తులకు బిన్నమై అనవగమ్యమై విషయాలకు ఇంద్రియాలకు మనో బుద్ధి చలాన సంకల్పాలకు క్రియ కర్మలకు ఆవల కర్తగా స్థిర శక్తి కేవలి అనాదిగా ఉన్నది!

Even before the state-power of the visible Akasha-substance, as the visible-invisible existence, different from the existent and non-existent, incomprehensible, beyond objects, senses, the movements and intentions of the mind and intellect, and beyond action and karma, the stable, absolute Shakti has existed eternally as the doer.

చలిస్తున్న చిత్తంలో చైతన్యమై స్థిర స్థితి పదార్థం లో శివమై శక్తి స్థితమై శాశ్వత అస్తిత్వమై కాల పదార్థ పరిణామ రూపినిగా ఉన్నది!

As consciousness in the moving mind-stuff, and as Shiva in the stable state-substance, Shakti is situated, and as an eternal existence, she is the form of the evolution of time and matter.

జ్ఞానసంకలినీతంత్రం లో చెప్పినట్లు ఎవరు దేవిని లేక చైతన్య శక్తిని చిత్తంలో స్థితి సమతుల్యం గా స్థిర శక్తి గా సంకల్పంతో పరిణమింప చేస్తారో వారు పరమసిద్ధులై బంధ మోక్షాలకు అతీతమై ఉంటారు!

As said in the Jnanasankalini Tantra, those who, with intention, evolve the Devi or the consciousness-power in their mind-stuff into a state of balance, as a stable power, they become supreme adepts (paramasiddhas) and are beyond bondage and liberation.

శక్తి పదార్థ లేక తన స్థితి స్మృతి స్మరణలతో జీవ నిర్జీవులలో పరిణామ రూపిగా ఉన్నది!

Shakti exists as the form of evolution in the living and non-living with the memory and remembrance of substance or its own state.

జీవులలో సమతుల్య సంకల్పంపై ఆనంద లక్ష్యమై అంతర దృష్టిగా వృద్ధి వ్యాప్తి చెందుతున్నది।

In living beings, with a balanced intention, with bliss as the goal, it grows and spreads as an inner vision.

శక్తి అంతరదృష్టి (అసంగ) బాహ్యసృష్టి (ప్రకృతి సంగం) వృద్ధి స్థాయిలలో జీవుడు నిర్జీవ శివ తత్వాలకు నడుమ కర్మ ధర్మ జ్ఞాన యోగ లయ చక్రంలో పరిభ్రమిస్తున్నాడు!

In the growth stages of Shakti's inner vision (unattached) and outer creation (attachment to nature), the Jiva rotates in the cycle of karma, dharma, knowledge, and yoga, between the principles of the non-living and Shiva.

శక్తి సనాతనం గుహ్యమైనది జ్ఞానం లో నిగూఢమైది ఇంద్రియ ప్రకృతి బంధ సంసార చిత్త భ్రమణం లో మాయా లేక భ్రమ లేక మోహ స్వరూపంగా పరిభ్రమిస్తున్నది, జీవుని సమతుల్య సంకల్ప పురోగమన తిరోగమన పరిణామ గతులలో వారి కర్మ స్థాయిని బట్టి జనన మరణ చక్రంలో పరిభ్రమింప చేస్తున్నది!

Shakti, the eternal and secret one, hidden in knowledge, rotates in the form of Maya or delusion or attachment in the mind-stuff's rotation of the bondage of the senses, nature, and Samsara; according to the level of their karma, in the progressive and regressive evolutionary paths of the Jiva's balanced intention, she makes them rotate in the cycle of birth and death.

ధర్మ కర్మ ఫల శూన్య జ్ఞాన యోగాలలో సమతుల్య సంకల్పం ఉదయించి గు అనే అంధకారం తొలగించే రు అనే శక్తిగా గురు రూపంలో పరిణమిస్తున్నది!

In the yogas of dharma, karma without fruit, and knowledge, a balanced intention arises, and she evolves into the form of the Guru, as the power 'Ru' that removes the darkness 'Gu'.

తన ఆది అనంత స్థితి తత్వాన్ని తానే బుద్ధిలో చిత్రంలో సమతుల్యంలో తెలుసుకొంటున్నది, ద్వైతం నుండి పూర్ణ అద్వైత అస్తిత్వమై పరిణమిస్తున్నది!

She herself is knowing her own beginningless, endless state-principle in her intellect, in her inner picture, in balance; from duality, she is evolving into a full, non-dual existence.

శక్తి అది అనంతమై నిరంతర సమతుల్య సంకల్ప పరిణామిగా జీవ నిర్జీవ పదార్థంలో లేక స్థితి అస్తిత్వంలో ఉన్నది!

Shakti, that infinite one, as a constant, balanced, intentional evolver, exists in living and non-living matter, or in the state of existence.

జీవుడు శివుడు కేవల సాక్షీ భూతులుగా పరిణామంలో స్థితమై ఉన్నారు!

The Jiva and Shiva are established in the evolution merely as witnesses.

జీవునిలో శివ గురు తత్వంగా గుప్త శక్తి జ్ఞాతమై సమతుల్య గమ్యంలో సంకల్ప చైతన్య శక్తిగా మారుతున్నది!

In the Jiva, as the principle of Shiva and Guru, the hidden power becomes known and, in a balanced destination, changes into the intentional consciousness-power.

జీవునిలో విద్య, కర్మ ఉపసంహారం ద్వారా తత్ లేక అది లేక బ్రహ్మ ఆది చైతన్యం గురువుగా శివుడుగా శక్తిగా మారుతున్నారు!

In the Jiva, through knowledge and the withdrawal of karma, "Tat" or "That" or the primordial consciousness of Brahman changes into the Guru, into Shiva, into Shakti.

శక్తి పరిణామ అస్తిత్వం జీవుడు సాక్షి మాత్రమే!

In the evolutionary existence of Shakti, the Jiva is only a witness.

జీవశక్తి బ్రహ్మ తత్వంలో జ్ఞాన సరస్వతిగా, శివ తత్వంలో పార్వతి చైతన్యంగా, విష్ణు తత్వంలో సమతుల్య శ్రీ గా పరిణామం చెందుతున్నది!

The life-force (Jiva-shakti) evolves as Jnana Saraswati in the principle of Brahman, as the consciousness of Parvati in the principle of Shiva, and as the balanced Sri in the principle of Vishnu.

శక్తి అధిష్టించిన జీవాత్మ లేక శివాత్మ లేక పరమాత్మ లేక బ్రహ్మచైతన్యంలో సాక్షిగా ఉన్నది!

She exists as a witness in the Jivatma presided over by Shakti, or the Shivatma, or the Paramatma, or the Brahman-consciousness.

తానే సృష్టి స్థితి లయలలో కర్త కర్మ క్రియ, ప్రమాణ ప్రమాత ప్రమేయంగా, జ్ఞాన జ్ఞేయ జ్ఞాతగా, ద్వైతగా అద్వైతగా, జ్ఞానిగా అజ్ఞానిగా, భిన్నమై అభిన్నమై శక్తి నిరంతర సత్య సనాతనమై శాశ్వతమై చరాచర ప్రకృతి విశ్వంలో సమతుల్య అసమతుల్య పరిణామ అస్తిత్వమై ప్రసరిస్తున్నది!

She herself, in creation, sustenance, and dissolution, as the doer, deed, and action, as the proof, prover, and provable, as knowledge, the knowable, and the knower, as dual and non-dual, as the wise and the ignorant, as different and non-different—Shakti, the constant, true, eternal, and everlasting one, flows as the balanced and unbalanced evolutionary existence in the moving and unmoving world of nature.

బ్రహ్మ అనే ఇచ్ఛా జ్ఞాన క్రియల అస్తిత్వానికి శక్తి కర్తగా ఉన్నది!

For the existence of the will, knowledge, and action called Brahman, Shakti is the doer.

జాగృత ధ్యాన జ్ఞాన భావ అనుభవాల్లో ఇచ్ఛ ప్రేరణ దీక్షలలో చైతన్యమై ఉన్నది!

In the experiences of waking, meditation, knowledge, and feeling, and in the initiations of will and impulse, she is consciousness.

ఆగమ ప్రమాణాలలో నిగమ సమ్మతమై ప్రకృతి పురుషరూపాలలో ద్వైతమై వారి సంగమమై అద్వైతమై, మౌనమే వ్యాఖ్యానమై తత్వ ప్రకటన చేసే గురు తత్వమై ఉన్నది అని దక్షిణామూర్తి స్తోత్రంలో గురు శంకరాచార్య వాక్యం!

"In the proofs of the Agamas, accepted by the Nigamas, in the forms of Prakriti and Purusha, being dual and their union being non-dual, with silence itself as the commentary, she is the Guru-principle that declares the Truth"—this is the statement of Guru Shankaracharya in the Dakshinamurti Stotram.

గురువు శిష్యుడు గురువాక్యం ఇచ్ఛా సాధన శక్తి అనేవి ఒకే మార్గంలో ప్రయాణించి ఏకం అయినప్పుడు యోగం అని అంటారు!

When the Guru, the disciple, the Guru's word, will, sadhana, and Shakti travel on the same path and become one, it is called Yoga.

యమ నియమ ఆసన ప్రాణాయామాలతో ప్రత్యాహారాలతో శుద్ధి జరిగిన తరువాత సిద్ధించిన ధారణతో చేసే ఏక శక్తి తత్వ ధ్యానంతో సమాధి (జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తి స్థితుల సమతుల్యం లేక తురీయం) సిద్ధిస్తుంది!

After purification happens through Yama, Niyama, Asana, Pranayama, and Pratyahara, with the concentration (dharana) that is achieved, through meditation on the single principle of Shakti, Samadhi (the balance of the waking, dream, and deep sleep states, or Turiya) is attained.

శరీరం ఖలు ధర్మ సాధనం అని కుమారసంభవం లో చెప్పినట్లు భోగానికి కానీ మోక్ష సాధనకు కానీ శరీరం అందులోని జీవశక్తి సమతుల్యం మరణపర్యంతం అవసరం అవుతున్నాయి!

As said in the Kumarasambhavam, "The body is indeed the instrument of dharma"; for enjoyment or for the practice of liberation, the body and the balance of the life-force within it are necessary until death.

శరీరం తరువాత వచ్చే స్థితి జంతువులకు కూడా సమానమే కనుక అది ముక్తి కాదు!

Since the state that comes after the body is the same even for animals, that is not liberation.

జీవులలో వాటి భావనలలో అన్నిటా ఉన్నది శక్తి తత్వం అని జీవితంలో తెలుసుకొని ఉన్నవారు జీవన్ముక్తులు అనబడుతారు!

Those who have realized in their lives that the principle of Shakti is in all Jivas and in all their feelings are called Jivanmuktas.

సూర్యుడు తన చుట్టూ ఉన్న విశ్వాన్ని ప్రకాశింప చేసినట్లు సూర్యునిలోని అంతర్లీన శక్తి తత్వం చరాచర జగత్తును ప్రకాశింప చేస్తున్నది!

Just as the sun illuminates the universe around it, the inherent Shakti-principle within the sun illuminates the moving and unmoving world.

జలంలో కమలం వున్నా జలం అంటనట్లు జీవన్ముక్తుడు నిర్మలమైన ఆత్మ స్వరూపంతో సంసారంలో ఉన్నా బంధ ముక్తుడు అవుతున్నాడు!

Just as a lotus in water is untouched by the water, the Jivanmukta, with the pure form of the Self, though in Samsara, becomes free from bondage.

జీవశక్తి ఆత్మ శక్తిగా మారి సాధనా స్థాయిని బట్టి జీవుని శివునిగా లేక బ్రహ్మ గా లేక విష్ణువుగా (ఇచ్ఛా జ్ఞాన క్రియా సమతుల్య ఐక్య స్వరూపంగా) మారుస్తున్నది!

The life-force changes into the Self-force and, according to the level of sadhana, changes the Jiva into Shiva or Brahman or Vishnu (as the balanced, unified form of will, knowledge, and action).

సర్వ జీవులలో సమ శక్తి తత్వాన్ని చూసిన వాడు వికార రహితుడై పూర్ణ ఆనంద స్వరూపి అవుతున్నాడు!

He who has seen the principle of equal Shakti in all living beings becomes free from modification and the form of full bliss.

లేకపోతే ఏ ఇంద్రియం అవయవం స్పందిస్తే దానికి విషయబద్ధుడై నియమిత ఆనందం మాత్రమే పొందుతున్నాడు!

Otherwise, whichever sense or organ responds, becoming bound to its object, he obtains only a limited bliss.

పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ - పూర్ణమేవశిష్యతే అని వేదవాక్యం చెప్పినట్లు అసంపూర్ణ జీవ తత్వం శక్తి ద్వారా శరీర ధర్మ కర్మ జ్ఞాన యోగ లయం ద్వారా పూర్ణ స్థితికి చేరుతున్నాడు!

As the Vedic statement says, "Taking the full from the full, fullness itself remains," the incomplete Jiva-principle, through Shakti, through the dissolution of the body's dharma, karma, knowledge, and yoga, reaches the state of fullness.

జీవితంలో శక్తి ధ్యాస ధ్యానం కలిగినవాడు క్రియారహితుడై కార్యాకారణ రూపిణి అయిన అభిన్న శక్తి అస్తిత్వం (బ్రహ్మ లేక జీవ శక్తి తత్వానికి భిన్నమైన)!

He who has the focus and meditation of Shakti in his life becomes actionless, the inseparable existence of Shakti who is the form of cause and effect (different from the principle of Brahman or the Jiva-Shakti).

కేనోపనిషత్తులో చెప్పినట్లు జీవుని లేక ఇంద్రియాధిపతి ఇంద్రుని హృదయాకాశంలో (దహరాకాశంలో) భాసించే సర్వమయి బ్రహ్మవాదిని బ్రహ్మ బోధిని అద్వితీయ ఓంకార శబ్దరూపిణి శ్రీచక్రాత్మక శరీర ధారిణి విశ్వ శక్తి అనుభవం అవుతున్నది!

As said in the Kena Upanishad, in the heart-space (Dahara-akasha) of the Jiva or the lord of the senses, Indra, the experience of the universal Shakti occurs—she who shines, pervades all, speaks of Brahman, teaches Brahman, is the non-dual form of the sound Omkara, and holds the body that is the Sri Chakra.

జ్ఞానంతో తెలుస్తున్నది సాధనలో నిరంతర జీవచైతన్య అస్తిత్వంపై అనుభవానికి వస్తున్నది!

It is known with knowledge; in sadhana, it is experienced upon the existence of the constant life-consciousness.

అదే ప్రత్యక్ష అనుభవంగా శాస్త్రంలో చెప్పిన ప్రమాణంగా పరోక్ష అనుమానంగా జీవునికి భావిస్తున్నది!

That same thing is conceived by the Jiva as direct experience, as the proof mentioned in the shastras, and as indirect inference.

అప్పుడు ప్రమాణం ప్రమేయం ప్రమాత అనే మూడూ శక్తి తత్వమై అభిన్న అస్తిత్వం అవుతుంది!

Then the three—the proof, the provable, and the prover—become the principle of Shakti, an inseparable existence.

జన్మ కర్మ జ్ఞాన యోగ కారణంగా భిన్న విద్యావిద్య స్థాయిలలో శక్తి జీవునిలో ప్రకటింపబడుతున్నది!

Due to birth, karma, knowledge, and yoga, Shakti is manifested in the Jiva at different levels of Vidya and Avidya.

శ్రేష్ఠరచన చేస్తున్నది కనుక శక్తి ప్రకృతి అనబడుతున్నది!

Because she performs excellent creation, Shakti is called Prakriti.

ప్రకృతి సంగమం లేని జీవుడు mశక్తి హీనుడవుతున్నాడు!

A Jiva without union with Prakriti becomes powerless.

ప్రకృతి బంధాన్ని అధిగమించినవాడు విషయ బంధనం లేని పూర్ణ శక్తి రూపుడవుతున్నాడు!

He who has overcome the bondage of Prakriti becomes the form of full power, without the bondage of objects.

జీవుని అన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానామయ ఆనందమయ స్థాయిల ద్వారా జీవులలో జ్ఞాన తారతమ్యత కనబడుతున్నది!

Through the levels of the food-sheath, prana-sheath, mind-sheath, intellect-sheath, and bliss-sheath of the Jiva, a hierarchy of knowledge is seen among Jivas.

నేను అనేది ఈ శరీరం మాత్రమే అనుకుంటే జీవుడు నేను అనేది శక్తి స్వరూపం అనుకుంటే శివుడు అవుతాడు!

If one thinks "I" is only this body, one is a Jiva; if one thinks "I" is the form of Shakti, one becomes Shiva.

పంచభూత క్లేశ అవిద్యా బంధనం నుండి విడివడిన జీవుడు మోక్షం అనే పూర్ణ శక్తిధరుడైన శివతత్వం అవుతాడు!

The Jiva, freed from the bondage of the five-elemental afflictions and ignorance, becomes the Shiva-principle, the holder of full power, which is liberation.

ఇతి హేమలతా నిగ్రహాచార్య సూత్ర అనువాద ద్వితీయం సమాప్తం!

Thus ends the second part of Hemalata's translation of the Nigrahacharya Sutras.

Commentary on the Third Chapter: The Srishti Bhashyam by Nigrahacharya

(అథ తృతీయ అధ్యాయ నిగ్రహాచార్యకృతం సృష్టిభాష్యం వ్యాఖ్యా!)

ప్రకృతిద్విధా భవతి!

Prakriti becomes twofold.

విద్యావిద్యా చ విద్యాపి ద్విధా భవతి మాయా చ పరమా తథా ఇతి బృహద్ధర్మపురానే సా జీవస్య బంధమోక్షహేతుర్భవతి!

"Vidya and Avidya; Vidya also becomes twofold: Maya and the Supreme," thus says the Brihaddharma Purana. She becomes the cause of the Jiva's bondage and liberation.

తరతి లోకాద్రియతే పుణ్యాత్మాభిరితి వా ధర్మస్తద్విరోధ స్వధర్మ!

"He crosses over the worlds and is respected by the virtuous," or that which is Dharma; its opposite is Adharma.

ధర్మపాలనాజీవస్య మోక్షో వైపరీత్యే బంధో భవతి!

By observing Dharma, the Jiva attains liberation; in the reverse, bondage occurs.

సకామకర్మాని ప్రవృత్తిలక్షణో ధర్మో నిష్కామకర్మాని నివృత్తిలక్షణ!

Dharma characterized by action with desire (pravritti) is for interested actions; that characterized by cessation (nivritti) is for disinterested actions.

అంధ తమః ప్రవిశంతి ఏ అవిద్యావుపాసతా ఇతి ఈశావాస్య ఉపనిషద్యా ధర్మస్తస్య ప్రేరకా!

"Into blinding darkness enter they who worship ignorance," says the Ishavasya Upanishad. Dharma is its impeller.

ప్రకృతే స్వాభావికీ లీలా కైవల్యమితి కత్యతే!

The natural divine play of Prakriti is called Kaivalya (absolute oneness).

తదేక్షత బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి చాందోగ్యశ్రుతి!

"It willed, 'May I be many, may I procreate'," says the Chandogya Shruti.

బహిషు రూపేణ జీవా బ్రహ్మకింకరా!

In the external form, the Jiva is a servant of Brahman.

త్రిగుణం ప్రత్నయంబ్రహ్ జీవాత్మమష్నుత ఉపాయనా తన్నివృత్తి!

Brahman, the ancient one of the three Gunas, pervades the Jivatma; by offering, there is its cessation.

చతుశ్శష్టికళాభిరాగమై భైరవయామబహురూపమతమంగళచక్ర - వాగీషశిఖాష్టష్టకాదిభి సమ్మితమస్తి!

It is approved by the Agamas with their sixty-four arts, by the Bhairavayamala, the Bahurupamatamangalachakra, the Vagishashikhashtashtaka, and others.

గాయంతం త్రాయతే యాస్మాద్గాయత్రి త్వా అంతతా స్మృతేతి స్మర్యతే!

"Because she protects the one who sings her, she is remembered as Gayatri in the end," it is remembered.

గాయనాద్గమనాద్వాపి గాయత్రీ త్రిదశా ఆర్చితేతి దేవీపురాణే దేవీనిరుక్తాధ్యాయే!!

"From singing or from going, Gayatri is worshipped by the thirty [deities]," says the Devi Purana in the chapter on the etymology of Devi.

తయా మోక్ష ప్రతిజ్ఞా గృహ్యాతే!

By her, the vow of liberation is taken.

సర్వలోకప్రసవనాస్సవితా స తు కీర్త్యతే!

"The procreator of all worlds, Savita, he is praised."

యతః తద్దేవతా దేవతా సావిత్రీ ఉచ్యతే తతః!

"Because his deity is the goddess Savitri, she is so called."

వేదప్రసవనాశ్చ అపి సావిత్రీ ప్రోచ్యతే బుధైరితి వాహ్యుపురాణే!

"And as the procreator of the Vedas, she is called Savitri by the wise," says the Vayu Purana.

తస్యా తయా వా మననేన మోక్షా!

By her or by contemplation on her, there is liberation.

స్వరా స్వరణశిలత్వాద్గేయాఖ్యా సప్తా కీర్తితా!

Because of their nature of producing sound, the seven musical notes are praised as worthy of being sung.

అతిప్రాపనదానే వా తేన దేవీ సరస్వతీతి దేవీ పురాణే!

"Or in the gift of attaining the highest, by that she is the goddess Saraswati," says the Devi Purana.

తశ్యాశ్చిరత్రం స్తవ!

Her praise is eternal.

లక్షణాఖ్యభావన క్షిపితి జగతో లయం ప్రేరయతి వా, లయమితి నిర్మాణం లయమితి నివాసో లయమితి ప్రళయం,

She projects the feeling called 'lakshana' or impels the dissolution of the world; dissolution means creation, dissolution means residence, dissolution means destruction.

సృష్టిస్థితిప్రలయాఘటనాపరివర్తనహేతుభూతా తస్మాదేవ లక్ష్మి సర్వేషాం స్థావరజంగమజీవానాం సాక్షీభూతా శుభాశుభదర్శికా భవతి తథా చ లోకపాలకాస్య విష్ణో నిత్యవైభవాస్తి తస్మాల్లక్ష్మీ!

Being the cause of the events and transformations of creation, sustenance, and dissolution, for that very reason, Lakshmi becomes the witness and the seer of auspicious and inauspicious for all moving and unmoving beings; and also, she is the eternal glory of the world-protector Vishnu; therefore, she is Lakshmi.

సర్వప్రమేయజ్ఞానాం లక్ష్యమితి లక్ష్మీ!

She is Lakshmi because she is the target of the knowledge of all provable things.

మితిశబ్దస్వరూపా మితిమానస్వరూపా లక్షణీయా త్రిగుణాత్మకఖండామాభావం క్షిపితి ప్రేరయతి వా లక్ష్మీ!

Lakshmi is the form of the word 'miti' (measure), the form of 'mana' (standard), she is to be defined, she projects or impels the absence of the fragmented state of the three Gunas.

వ్యక్తావ్యక్తసత్వసంస్థితా తేశాం ప్రేరయత్రే క్షేపణీ వా భవతి, స్వాత్మతత్వం క్షిపతి క్షపయతి, సజ్జనానాం వృజినం క్షిణోతి, క్షమాభూత్వాపరాధాన క్షమయతి మన్యంతే మాన్యా భవతి వా లోకాన్మీయతే సా లక్ష్మీరితి శ్రీ సూక్తస్య శంకరభాష్యే జాతవేదాధికారస్య దివ్యవృత్తౌ సిద్ధయోగినీ పద్మినీ ప్రాహ నిగ్రహం ప్రతి!

"Established in the manifest, unmanifest, and existent beings, she becomes their impeller or projector; she projects and destroys the principle of the Self; she diminishes the sins of the good; becoming forgiveness, she forgives offenses; she is considered honorable or measures the worlds; she is Lakshmi"—thus said the Siddhayogini Padmini to Nigraha in the divine commentary on the Jatavedas section of Shankara's commentary on the Sri Suktam.

తయా లక్ష్మా పూజా భవతి!

By her, Lakshmi, worship is done.

తిథిభేదే పర్వభేదే కల్పభేదే అన్యభేదకే!

In the difference of lunar days, in the difference of festivals, in the difference of Kalpas, and in other differentiations.

ఖ్యాథౌ తేషు చ విఖ్యాతా పార్వతీ తేన కీర్తితా!!

In fame and in them, she is well-known; by that, Parvati is praised.

మహోత్సవ విషేషే చ పర్వన్నితి సకీర్తితా!!

And in special great festivals, she is praised as Parvan (festival).

తస్యా అధిదేవీ యా సా చ పార్వతీ పరికీర్తితా!

She who is its presiding deity, she is called Parvati.

పర్వతస్య సుతా దేవీ సావిర్భూతా చ పర్వతే!

The daughter of the mountain, the goddess, she appeared on the mountain.

పర్వతాధిష్ఠాతృదేవీ పార్వతీ తేన కీర్తితే!

The presiding deity of the mountain, Parvati, is praised by that name.

ఇతి బ్రహ్మాండ పురాణే ప్రకృతి కాండా!

Thus in the Brahmanda Purana, Prakriti Khanda.

తయైవ పరమార్ధే మోక్ష!

By her alone, in the highest truth, is liberation.

మాయాబీజాంతు తారికేతి లక్ష్మీతంత్రే!

"The seed of Maya is the savior (Tarika)," says the Lakshmi Tantra.

హ కారే వ్యోమరూపకస్తు తత్!

The letter 'Ha' is the form of the sky; that is 'Tat'.

ర కారో అగ్నిరూపకస్తు ప్రకృతి!

The letter 'Ra' is the form of fire; that is Prakriti.

ఈ కారస్తు మహామాయేతి శాంతానందతరంగిన్యా బ్రహ్మానందకౌలాచార్య!

"The letter 'I' is Mahamaya," says Brahmananda Kaulacharya in the Shantanandatarangini.

నాదౌ విక్షిప్రసూరితి మంత్ర రహస్యా!

"The wise one is quickly born from the Nada (primal sound)," says the Mantra Rahasya.

అర్ధమాత్రా మహేశ్వరీ ఇతి దేవీభాగవతే!

"The half-matra is Maheshwari," says the Devi Bhagavata.

అర్ధమాత్రస్థితా నిత్యా యా అనుచ్చార్య విశేషత ఇతి మార్కండేయపురానే!

"She who, situated in the half-matra, is eternal and specifically unutterable," says the Markandeya Purana.

ద్వావిమౌ పురుషో లోకో క్షరాక్షర ఏవ చ ఇతి శ్రీమద్భాగవద్గీతాయామ్!

"There are two Purushas in the world, the perishable and the imperishable," says the Srimad Bhagavad Gita.

క్షరపురుషక్షరపురుష అస్య యోగో ముద్రేతి కత్యతే!

The yoga of this perishable Purusha and imperishable Purusha is called mudra.

ముద్రావిముక్తహస్తేన క్రియతే కర్మ దైవికం!

With a hand devoid of mudra, a divine act is performed.

యది తన్నిష్ఫలం తస్మాత్కర్మ ముద్రాన్వితష్చరేత్ ఇతి త్రుచభాస్కరే!

If that is fruitless, therefore, one should perform karma accompanied by mudra, says the Trichabhaskara.

ముదం కరోతి దేవానాం మనాంసి ద్రావయంతి చ!

It brings joy to the gods and melts their minds.

తస్మాన్ముద్రా ఇతి ఖ్యాతా దర్శితవ్యా కులేశ్వరీ ఇతి కులార్ణవ తంత్రే!

"Therefore, it is famous as mudra and should be shown, O Kuleshwari," says the Kularnava Tantra.

క్రియాశక్తిస్తు విశ్వస్య మోదనాద్రావణాత్తథా!

The Kriya Shakti (power of action) of the universe, from gladdening and melting...

ముద్రాఖ్యా సా యదా సంవిదంబికా త్రికాలమయీతి యోగినీహృదయే!

...is named mudra, when she, the consciousness, the mother, becomes of the nature of the three times, says the Yogini Hridaya.

సత్సంగేన భవేన్ముక్తిరసత్సంగేషు బంధనం!

"By the company of the good, there is liberation; in the company of the bad, there is bondage."

అసంసంగముద్రణం యత్తన్ముద్రా పరికీర్తితేతి తాంత్రికగురౌ శ్రీ నిగమానంద!

"That which seals off the company of the bad is called mudra," says the Tantric Guru Sri Nigamananda.

జీవస్య భావనయా శక్తే ప్రీణనం తర్పణం!

The pleasing of Shakti by the Jiva's feeling is tarpana (libation).

గుణక్రియానుసారేన రూపం దేవ్యా ప్రకీర్తితమతి మహానిర్వాణతంత్ర!

"The form of the Devi is proclaimed according to her Gunas and actions," says the Mahanirvana Tantra.

తద్రూప ధ్యానం తర్పణం!

Meditation on that form is tarpana.

భౌతికప్రకల్పే గౌ దుగ్ధేన బ్రాహ్మణస్య!

In the physical realm, for a Brahmana, with cow's milk.

గౌ ఘృతేన క్షత్రియానాం!

For Kshatriyas, with cow's ghee.

మధునా వైశ్యానాం!

For Vaishyas, with honey.

శోషణామను ఉపవీతానాం శూద్ర మ్లేశ్చాదీనాం మద్యేన తర్పణం!

According to the Shoshanam, for those without the sacred thread, Shudras, Mlechhas, etc., tarpana is with wine.

అత్ర మద్య శబ్దేన గుణత్రయానుసారేనార్ధత్రయ!

Here, by the word 'madya' (wine), there are three meanings according to the three Gunas.

గౌడీపైష్టీమాధ్వీ ఇతి తామసీ!

Gaudi, Paishti, Madhvi are tamasic.

నారికేళ జలాదిభి రాజసీ!

With coconut water, etc., it is rajasic.

గౌదుగ్దాభి సాత్వికీ!

With cow's milk, it is sattvic.

నిర్గుణత్వే యోగికీ!

In the state of being without Gunas, it is yogic.

యదుక్తం పరమం బ్రహ్మ నిర్వికారం నిరంజనం!

"That which is called the supreme Brahman, unchanging, untainted..."

తస్మింప్రమదనజ్ఞానం తన్మధ్యం పరికీర్తితిమితి తాంత్రికగురు!

"...the intoxicating knowledge in that is called madhyam," says the Tantric Guru.

కళా సప్తాశప్రోక్తా అమృతం శ్రావ్యతే శశీ!

The sixteen arts are spoken of; nectar is made to flow by the moon.

ప్రథమా సా విజానీయాత్ ఇతరే!

One should know the first one; the others...

మద్యపాయిన ఇతి రుద్రయామల తంత్రే!

...are drinkers of wine, says the Rudrayamala Tantra.

సోమధారా క్షరేద్యా తు బ్రహ్మరంధ్ర ద్వారాననే!

The stream of Soma that flows from the opening of the Brahmarandhra (aperture at the crown of the head)...

పీత్వానందమయస్థాం యః స ఏవ మద్యసాధక ఇతి శాక్తాగమేషు శివోక్తి!

"...he who drinks that and is established in bliss is the true practitioner of madhya," this is Shiva's statement in the Shakta Agamas.

సర్వే జీవా ముముక్షవే భవంతి!

All Jivas are desirous of liberation.

వేదవిష్ణుషివదక్షిణ సిద్ధాంత వామకౌలాదిసప్తాచరేన పశువీరదివ్య బావేన యథా అభిలషితపరంపరాగతమార్గేన శక్తిం ధ్యాత్వా క్రమేణ ఆరాధనం కుర్యాత్!

Through the seven paths—Veda, Vishnu, Shiva, Dakshina, Siddhanta, Vama, Kaula—with the dispositions of Pashu (animal), Vira (hero), and Divya (divine), according to the desired traditional path, one should meditate on Shakti and worship her systematically.

వైదికం వైష్ణవం శైవం దక్షిణం పాశవం స్మృతం!

The Vedic, Vaishnava, Shaiva, and Dakshina paths are remembered as Pashava.

సిద్ధాంతవామే వీరే తు దివ్యం సత్కౌలముచ్యత్ ఇతి విశ్వాసార తంత్రే!

"In Siddhanta, Vama, and Vira, the divine Sat-Kaula is spoken of," says the Vishvasara Tantra.

ఏకేన వ్యోమ్న ద్వాభ్యాం వ్యోమవాయుభ్యాం త్రిభివ్యోమవాయుతేజాభి చతుర్భి ఆకాశవాయుతేజోజలైర్ముక్తా ధరాచారినో ప్రకృత్యా సహైకీకృతా భావాంత్యాత్మక కళ్యాణకృత ఉత్తమ గతయో భవంతి!!

Liberated by one (ether), by two (ether and air), by three (ether, air, and fire), by four (ether, air, fire, and water), the earth-dwellers, being unified with Prakriti, having an existence of ultimate feeling, performing auspicious deeds, attain the supreme goal.

దక్షిణ మార్గేన వామేన వా ప్రకృతి పురుషో జనా యజంతి న తత్ ప్రారబ్ధభోగనిమిత్తం కర్మ యాస్మాదస్మిన్ కర్మణ్యఘమర్శనభూతశుద్ధిపూర్వకం హీనతాత్యాగో భవతి!

Whether by the right path or the left, people worship Prakriti and Purusha; that is not karma for the sake of experiencing prarabdha (fructifying karma), because in this karma, after the purification of sins and elements, there is the renunciation of inferiority.

వామమార్గతు ప్రేయో దక్షిణ శ్రేయస్తమాధ్యక్షినో గమ్యోవామోగమ్య!

The left path is dearer, the right is most excellent; the right is the destination, the left is the path.

యోగమార్గేన పంచమకారాత్మానం శోధయేత్!

Through the path of yoga, one should purify the self with the five Makaras.

దక్షిణస్వరే వాయుః సాధనార్య ఉచితం!

In the right breath (swara), the air is suitable for a noble sadhana.

దక్షత ఇతి దక్షిణః!

"Dakshata" (skillfulness) means Dakshina (right).

సాధనామార్గే దక్షిణే వా దక్షితా దక్షిణా!

On the path of sadhana, the skillfulness on the right is Dakshina.

మనసే దక్షతా దక్షిణా!

Skillfulness with the mind is Dakshina.

మన ఏవ మనుష్యానాం కారణం బంధమోక్షయో!

"The mind alone is the cause of bondage and liberation for humans."

బంధాయ విషయాసక్తం మృత్యో నిర్విషయం స్మృతమితి బ్రహ్మబిందుపనిషది శాట్యాయనిఉపనిషది చ!

"Attached to objects, it is for bondage; free from objects, it is remembered for liberation," say the Brahmabindu and Shatyayani Upanishads.

దక్షిణా నామ దక్షతే ఉత్సాహకర్మణ!

The name Dakshina is from the skillfulness in enthusiastic action.

నిశ్చయతేనేనేతి నిశ్చయస్తమానిశ్చయో దక్షిణా ఉత్సాహకేతి యయా సర్వం ప్రాప్నోతి!

"By which it is determined"—that determination is the ultimate determination; Dakshina is the enthusiasm by which one obtains all.

భజ ఇత్యేష వై ధాతు సేవాయాం పరికీర్తితా!

The root 'bhaj' is indeed spoken of in the sense of 'service'.

తస్మాత్సేవా బుధ ఏవై ప్రోక్తా భక్తి సాధనభూయసీతి గరుడపురాణే!

"Therefore, service is called bhakti by the wise, and it is the greatest means," says the Garuda Purana.

దేవానాం గుణాలింగనామానుశ్రవికకర్మనాం!

Of the gods' qualities, signs, names, and traditional karmas...

సత్త్వ ఏకైక మనసో వృత్తి స్వాభావికీ తు యా!!

...that which is the natural modification of a mind focused solely on sattva...

అనిమిత్తా భాగవతీ భక్తి సిద్ధే ర్గరీయసి ఇతి కపిలసంహితాయాం!

"...that motiveless, divine devotion is greater than siddhi," says the Kapila Samhita.

యా గౌరవం భయం ప్రేమ సద్భావం పూర్వనాయకే!

That respect, fear, love, and good feeling towards the former leader...

న ముచ్యత్తన్న సక్తాపి సా జ్ఞేయా దక్షిణా బుద్ధైరితి కోషే తస్మాదత్ర భక్తిర్దక్షిణా యయా భయం శోకశ్చ జీవా తరతి!

"...is not relinquished; though attached, she is to be known as Dakshina by the wise," says the Kosha. Therefore, here, devotion is the Dakshina by which the Jiva crosses over fear and sorrow.

దీయతే జ్ఞానమత్యంతం క్షీయతే పాపసంచయ!

Extreme knowledge is given, the accumulation of sins is destroyed.

తస్మాదీక్షేతి సా ప్రోక్తా మునిభి తత్త్వదర్శిభి ఇతి యోగినీ తంత్రః!

"Therefore, she is called Diksha (initiation) by the sages who have seen the truth," says the Yogini Tantra.

దడాతి దివ్యతాం తావత్ క్షీణయాత్పాపసంతతి!

It gives divinity and destroys the lineage of sins.

తేన దీక్షేతి విఖ్యాతా మునిభి తంత్రపారగౌ ఇతి గౌతమీయ తంత్రే!

"By that, it is famous as Diksha among the sages who are masters of the Tantras," says the Gautamiya Tantra.

తస్మాదీక్షయా దక్షిణయా పాపేభ్యో ముచ్యతే!

Therefore, by the Dakshina of initiation, one is freed from sins.

గురో చరణాధ్యానం దక్షిణా యయా అష్టసిద్ధిర్భవతి!

Meditation on the Guru's feet is the Dakshina by which the eight siddhis occur.

బాహ్యప్రకల్పే ద్రవ్యయజ్ఞాదిషు దక్షిణాంతర్యాగేషు జపానుచింతనేశ్వపి!

In the external realm, in sacrifices with materials, etc., and in internal sacrifices, in japa and contemplation, there is Dakshina.

శక్తే తర్పణం ప్రీడనం చ దక్షిణా యయా తృప్తి లభతే!

The libation and pleasing of Shakti is the Dakshina by which satisfaction is obtained.

యజ్ఞానాంజపయజ్ఞస్మితి శ్రీమద్భాగవతగీతాయం!

"Of sacrifices, I am the sacrifice of japa," says the Srimad Bhagavad Gita.

జపస్తు త్రివిధ ప్రోక్తో వాచికోపాంశుమానస ఇతి నారద పురాణే నారసింహోయచ తద్యదక్షిణా యయా నశ్యతి బంధః!

"Japa is said to be of three kinds: vocal, whispered, and mental," says the Narada Purana to Narasimha. That is the Dakshina by which bondage is destroyed.

పూర్వజన్మార్జితా సంసారా శక్తే స్మరణం కారాయంతి!

The Samsaras acquired in previous births cause the remembrance of Shakti.

బహూనాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యంతే ఇతి శ్రీమద్భాగవద్గీతాయామ్!

"At the end of many births, the man of wisdom comes to Me," says the Srimad Bhagavad Gita.

జన్మనామానుసంధానేన ద్రవ్యకామజాతిస్మరాదిశక్తిభిర్ముచ్యతే జన్మమృతిసంస్తుతే తదా ప్రారబ్ధ నాశో భవతి!

Through constant inquiry into births, one is freed from the powers of wealth, desire, caste, lust, etc., in the praised cycle of birth and death; then, the destruction of prarabdha karma occurs.

ఏవమేవ కర్మప్రారబ్ధభోగస్వరూపీ ప్రకృతేర్విలాస!

Thus is the divine play of Prakriti, which is the form of the enjoyment of prarabdha karma.

అహంస్వరూపిణి తద్భావగ్రాహినీ ప్రకృతి!

Prakriti is the form of "I" and the grasper of that.

మనసాజాం ప్రకృతి మనుధ్యాయాన్నాత్మని తయైకాకారధారణయాత్త్వేతు దృష్ట్యా జీవో నిర్విశేషో నిరూపాది ముక్త శుద్ధ పూర్ణో భూత్వా ప్రత్యగాత్మా భవతి!

Contemplating the mind-born Prakriti in the self, by holding a single form with her, with a causal vision, the Jiva, becoming non-specific, without adjuncts, liberated, pure, and full, becomes the inner Self (Pratyagatma).

దూరస్థోపి నా దూరస్థ పిండవర్జితా పిండస్థోపి ప్రత్యగాత్మా సర్వవ్యాపీ భవతీ ఇతి పైంగలోపనిషది!

"Though distant, it is not distant; though devoid of a body, it is in a body; the Pratyagatma becomes all-pervading," says the Pingala Upanishad.

ప్రత్యాగాత్మా పరమ్యోతీరితి పాశుపతబ్రాంహణోపనిషది!।

"The Pratyagatma is the supreme light," says the Pashupata Brahmana Upanishad.

ఇతి తృతీయ అధ్యాయ భాష్యం!

Thus ends the commentary on the third chapter.

Now, here is the translation of the second, more explanatory commentary for this chapter, which is in Telugu.

Hemalata's Translation of the Third Chapter's Commentary

(తృతీయ హేమలతా భాషానువాదం:)

జీవునిలో ప్రకృతి విద్య అవిద్యా అనే రెండు దశలలో ఉంటుంది!

In the Jiva, Prakriti exists in two stages: Vidya (knowledge) and Avidya (ignorance).

జీవునిలో శక్తి అవిద్య మాయా స్వరూపంలో బంధనాన్ని భోగాన్ని, స్వస్వరూప విద్యగా మోక్షాన్ని పొందుతుంది!

In the Jiva, Shakti, as Avidya in the form of Maya, obtains bondage and enjoyment; and as Vidya of its own form, it obtains liberation.

పుణ్యాత్మల స్వర్గం వంటి లోకాలను ధారణ చేసి జీవుడు అసమతుల్య అధర్మ స్థితి నుండి సమతుల్య ధర్మ పరివర్తన పొందుతాడు!

Holding worlds like the heaven of the virtuous, the Jiva undergoes a transformation from an unbalanced, unrighteous state to a balanced, righteous one.

దీనికి విపరీత దిశలో నడిచే వాడు లేక అసమతుల్య జీవుడు అధర్మ స్థితిలో చైతన్యం హీనమై కేవల అచర నిర్జీవ పదార్థ అస్తిత్వం పొందుతాడు!

He who walks in the opposite direction, or the unbalanced Jiva, in a state of unrighteousness, with consciousness diminished, obtains the existence of a mere, unmoving, lifeless substance.

చైతన్యం అసమతుల్యం అయితే అస్థిరమై సృష్టి విధ్వంసానికి ప్రళయానికి కారణం అవుతుంది!

If consciousness becomes unbalanced, it becomes unstable and the cause of creation's destruction and dissolution.

ధర్మానికి మోక్షానికి విపరీత దశలో జీవునికి అధర్మం బంధనం భోగం అవుతుంది!

In the opposite stage to dharma and liberation, for the Jiva, adharma becomes bondage and enjoyment.

సకామ కర్మ గుణ లక్షణ ప్రవృత్తి మార్గంలో నడిచి బంధానికి భోగానికి కారణమైతే నిష్కామ కర్మలు గుణ లక్షణ నివృత్తి మార్గంలో నడిచి మోక్షానికి జీవశక్తి పరాశక్తి పరిణామానికి దారి తీస్తుంది!

If walking on the path of pravritti with the characteristics of the gunas and interested karma becomes the cause of bondage and enjoyment, then disinterested karmas, walking on the path of nivritti with the characteristics of the gunas, lead to liberation and the evolution of the life-force into the supreme power.

అవిద్యలో అధర్మ ప్రేరితుడైన జీవుడు అంధకారాన్ని ఉపాసిస్తున్నాడని ఈశావాస్య ఉపనిషత్తు చెప్తున్నది!

The Ishavasya Upanishad says that the Jiva, impelled by adharma in a state of ignorance, worships darkness.

జీవుడు ప్రకృతి విశ్వంలోని శక్తి స్వస్వరూపం స్వాభావికమైనది కనుక విద్య ద్వారా లేక నివృత్తి జ్ఞాన నిష్కామ కర్మల ద్వారా అవిద్య సకామ కర్మ ఆవరణ లేక బంధం తొలగి కైవల్యం లేక కేవల స్వస్వరూపం సిద్ధిస్తున్నది!

Because the self-form of Shakti in the universe of Prakriti is natural for the Jiva, through Vidya or through the knowledge of nivritti and disinterested actions, the covering of Avidya and interested action, or bondage, is removed, and Kaivalya or the absolute self-form is attained.

ఇచ్ఛతో బ్రహ్మ బహురూప ధారణ చేస్తున్నాడని ఛాందోగ్యం చెప్తున్నది!

The Chandogya Upanishad says that Brahman, with will, takes on many forms.

బ్రహ్మ ప్రకృతి చైతన్య శక్తి ఇచ్ఛకు లక్షణ గుణ ప్రవృత్తికి బానిస అయి జీవుడు అవుతున్నాడు!

Brahman becomes a slave to the will, characteristic Gunas, and pravritti of the Prakriti-consciousness-Shakti and becomes a Jiva.

జీవుడు భైరవ యామల బహురూప మత మంగళ చక్ర వాగీష శిఖా మొదలైన ఆగమ సమర్థమైన అరవై నాలుగు కళలను సంతరించుకొని సమతుల్య నివృత్తి సాధన చేస్తున్నాడు!

The Jiva, acquiring the sixty-four arts supported by the Agamas, such as Bhairava Yamala, Bahurupa Mata Mangala Chakra, Vagisha Shikha, etc., performs a balanced sadhana of nivritti.

అక్షరం ద్వారా తనను గానం చేసే వాడిని రక్షించే శక్తిని (గాయతాం త్రాయతే ఇతి గాయత్రి) గాయత్రి అంటారు!

The power that protects the one who sings it through the syllable (Gāyantaṃ trāyate iti Gāyatrī) is called Gayatri.

తత్ లేక పరమ స్వరూపమైన సమతుల్య స్థితి చైతన్య సంకల్ప శక్తి అస్తిత్వాన్ని గానం ధ్యానంతో మోక్ష ప్రతిజ్ఞ చేసి దాని అస్తిత్వం వైపు నడిచేవాడు దివ్య దైవ స్వస్వరూప అస్తిత్వం సిద్ధిసున్నదని దేవీ పురాణం లోని దేవీనిరుక్తాధ్యాయం చెప్తున్నది!

The Devi Nirukta chapter in the Devi Purana says that he who, with song and meditation, takes a vow of liberation towards the existence of the balanced, state-consciousness, intentional power which is "Tat" or the supreme form, and walks towards its existence, attains the existence of the divine, godly self-form.

సంసారాన్ని సిద్ధింప చేసే ప్రకృతి పురుష సమాగమమైన సూర్యుని సవిత అని ఆ శక్తిని సావిత్రి అన్నారు!

The sun, which is the meeting of Prakriti and Purusha that accomplishes Samsara, is called Savita, and that power is called Savitri.

ఆ శక్తి శ్రవణ మనన నిధిధ్యాసల ద్వారా శక్తి ప్రేరణ కలిగించే అస్తిత్వాన్ని సరస్వతి సరస వతి లేక నిజస్వరూప జ్ఞానవతి అని దేవీ పురాణం చెప్తున్నది!

The Devi Purana says that the existence which, through hearing, reflection, and profound meditation, causes the impulse of Shakti, is Saraswati, the graceful one, or the one with knowledge of the true form.

లక్షణ గుణ సహిత జీవ భావాలను బ్రహ్మలో లయం చేసి బ్రహ్మను చేయడానికి సరస్వతి ప్రేరేపిస్తున్నది!

Saraswati inspires the dissolution of the Jiva's feelings, along with their characteristics and Gunas, into Brahman, in order to make it Brahman.

ఆ సరస్వతి జ్ఞానం క్రియగా మారి సృష్టి స్థితి లయల సమతుల్య సంకల్ప పరిణామం వైపు లేక శ్రీ లలితా శక్తి వైపు కలిగే ప్రేరణను, జంగమ స్థావరాలలో సాక్షి స్వరూపిణి అయిన శక్తిని, శుభాశుభ కర్మకారిణి అయిన విష్ణు వైభవ శక్తిని, సమస్త సిద్ధాంత జ్ఞాన లక్ష్య శక్తిని శ్రీ లేక లక్ష్మీ శక్తి అన్నారు!

That knowledge of Saraswati, changing into action, the impulse that arises towards the balanced, intentional evolution of creation, sustenance, and dissolution, or towards Sri Lalita Shakti; the Shakti who is the form of the witness in the moving and unmoving; the power of Vishnu's glory who performs auspicious and inauspicious deeds; the target-power of all doctrinal knowledge—is called Sri or Lakshmi Shakti.

లక్షణ ధర్మ శబ్ద పరిణామ రూపమై త్రిగుణాలలో నిక్షిప్తమై సకామ కర్మ ప్రేరితమై లక్ష్మీ స్వరూపం ఉన్నది!

The form of Lakshmi exists as the evolution of characteristics, dharma, and sound, is hidden in the three Gunas, and is impelled by interested karma.

వ్యక్తావ్యక్త భావాలలో స్థితమై స్వయం ప్రేరితమై ప్రేరణగా జీవులను సన్మానం, దండన మొదలైన కార్యాలతో సన్మార్గం వైపు అంటే నిష్కామ నివృత్తి సంసారభేదన పథ గామిని లక్ష్మి అవుతున్నది!

Established in manifest and unmanifest feelings, self-impelled and as an impulse, with actions like honoring and punishing living beings, Lakshmi becomes the one who leads on the right path, that is, the path of disinterested cessation and the piercing of Samsara.

సిద్ధయోగిని, పద్మినిగా జాతవేదాధికారిణిగా లక్ష్మి ఉన్నదని శ్రీ సూక్త భాష్యం చేసిన శంకరాచార్యులు అన్నారు!

Shankaracharya, who wrote the commentary on the Sri Suktam, said that Lakshmi exists as a Siddhayogini, as Padmini, and as the presiding deity of Jatavedas (Agni).

తిథి పర్వ కల్ప మొదలైన కాలభేదమై వ్యాపించి పార్వతి ఉన్నది!

Parvati exists, pervading as the different divisions of time like tithi, parva, and kalpa.

విజయదశమి మొదలైన పర్వ దినాలలో దుర్గ చండి కాళి గా పార్వతి పూజింప బడుతున్నది!

On festive days like Vijayadashami, Parvati is worshipped as Durga, Chandi, and Kali.

పర్వత రాజ పుత్రికగా హిమాలయ పర్వత స్వామినిగా వెలసిన స్థూల సూక్ష్మ కారణ శుద్ధ చైతన్య శక్తి పార్వతి అవుతున్నది అని బ్రహ్మవైవర్త పురాణంలో ప్రకృతికాండం చెప్తున్నది!

The Prakriti Khanda in the Brahmavaivarta Purana says that Parvati, who manifested as the daughter of the king of mountains and the mistress of the Himalaya mountain, is the gross, subtle, causal, pure consciousness-power.

హ కార ఆకాశ దేహం తత్ శక్తిగా, ర కార అగ్ని స్వరూపిణి ప్రకృతిగా అర్ధమాత్ర అనుస్వరం మహేశ్వరుల హ్రీం కార మాయాబీజమై తారికా అంటే జీవుని తరింప చేస్తున్నదని శాక్తానంద తరంగిణి దేవీభాగవతం చెప్తున్నాయి!

The Shaktananda Tarangini and the Devi Bhagavatam say that the 'Ha' syllable is the body of Akasha as Tat-Shakti, the 'Ra' syllable is the fire-formed Prakriti, and the half-matra anusvara is the Hrim-kara maya-bija of Maheshwara, which is Tarika, meaning it makes the Jiva cross over.

ప్రణవ ప్రాణ హంస మంత్రంలో ఉచ్చారణ లేని అర్ధ మాత్రగా నిత్య సత్య అస్థిత్వ నాదమై ఉన్నదని మార్కండేయ పురాణం చెప్తున్నది!

The Markandeya Purana says that in the Pranava, Prana, and Hamsa mantras, it exists as the un-uttered half-matra, as the eternal, true, existent Nada (sound).

క్షర అక్షర పురుషులలో ముద్రగా దివ్యకర్మ యోగంగా పిలవబడుతున్నది!

Among the perishable and imperishable Purushas, it is called a mudra, the yoga of divine action.

అంటే నియమించబడే ముద్రలు కలిగిన కర్మేంద్రియాలలతో కర్మ చేయాలి!

This means one must perform karma with the senses of action that have prescribed mudras.

కులేశ్వరిగా దేవతలను ఉపాసనతో ప్రసన్నం చేస్తున్నది (కులార్ణవ తంత్రం)!

As Kuleshwari, she pleases the deities with worship (Kularnava Tantra).

త్రికాలాలలో (భూత భవిష్య వర్తమాన) కాలాలలో వ్యాపించి సంవిత్ రూపిణిగా ఉన్న అంబిక క్రియాశక్తి గా విశ్వ ద్రవణం మోదనం చేసే ముద్రారూపిణిగా ఉన్నది (యోగినీహృదయం)!

Pervading the three times (past, future, present), Ambika, who is the form of consciousness, as the power of action, is the form of the mudra that melts and gladdens the universe (Yogini Hridaya).

సత్ సాంగత్యంలో ముక్తి అసత్ సాంగత్యం లో బంధనం కలుగుతుంది!

With the company of the good, liberation occurs; with the company of the bad, bondage occurs.

జీవ లయ భావనలో జీవ పరాశక్తి ఆవాహన తర్పణం అవుతున్నది!

In the feeling of the dissolution of the Jiva, the invocation and libation of the Jiva-Parashakti occurs.

దేవీ శక్తిని వివిధ గుణ రూప క్రియా అస్తిత్వాలుగా ధ్యానించి ఆరాధించడమే తర్పణం అన్నారు!

Meditating on and worshipping the Devi Shakti as the existences of various qualities, forms, and actions is called tarpana.

సగునారాధనలో మద్యం తామసికంగా కొబ్బరి నీరు మొదలైనవి రాజసికంగా, గోవు పాలు సాత్విక తర్పణంగా ఉన్నాయి!

In saguna (with attributes) worship, wine is tamasic; coconut water, etc., are rajasic; and cow's milk is a sattvic libation.

బ్రహ్మరంధ్ర నిర్గుణారాధనలో ప్రశాంత చిత్త ప్రవాహమై చైతన్యం లింగ దేహాన్ని యోగజన్య శక్తి అమృతమై లేక దేవతల సురగా జీవుని శివుని అభిషేకిస్తున్నది!

In the nirguna (without attributes) worship of the Brahmarandhra, as a calm stream of mind-stuff, consciousness anoints the linga-body, the Jiva-Shiva, with the yoga-born power-nectar or the wine of the gods.

వేదం, విష్ణు శైవ దక్షిణ వామ కౌల సిద్ధాంత మొదలైన ఏడు ఆచారాలలో జీవులకు పరిణామ స్థాయిని బట్టి శాక్త మోక్ష మార్గానికి అర్హులుగా ఉన్నారు!

In the seven traditions like Veda, Vishnu, Shaiva, Dakshina, Vama, Kaula, Siddhanta, etc., according to their evolutionary level, Jivas are eligible for the Shakta path of liberation.

వైష్ణవ శైవ వైదిక దక్షిణ మార్గాలు పశుభావంతో వామా మార్గంలో వీర భావంతో కౌలం దివ్యభావంతో శక్తి ఆరాధన చేస్తున్నారూ (సిద్ధంతాచారం)!

They are worshipping Shakti through the Vaishnava, Shaiva, Vedic, and Dakshina paths with a Pashu bhava (animal disposition), through the Vama path with a Vira bhava (heroic disposition), and through Kaula with a Divya bhava (divine disposition) (Siddhantachara).

పంచమ పృథ్వీ తత్వం ఇతర నాలుగు తత్వాలు (ఆకాశం వాయు అగ్ని జలం) తో కలిసి ప్రకృతి సంయోగ జీవం ఏర్పడుతున్నది!

The fifth, earth principle, along with the other four principles (ether, air, fire, water), forms the living being of Prakriti's union.

వాటి లయంతో తిరిగి జీవుడు లేక జీవశక్తి ప్రకృతి శక్తిగా తన స్వస్వరూపాన్ని చేరుకొంటున్నది!

With their dissolution, the Jiva or the life-force, as Prakriti's power, again reaches its own form.

అసంకల్పిత కర్మతో జీవుడు సంకల్పిత యోగ యజ్ఞ నిష్కామ కర్మతో శివుడు శక్తిలో లయం చెందుతున్నారు!

The Jiva with unintentional karma, and Shiva with intentional yoga, sacrifice, and disinterested karma, are dissolving into Shakti.

దక్షిణ వామ మార్గాలలో ప్రకృతి పురుషులుగా జీవులు సాధన చేస్తున్నారు!

In the right and left paths, Jivas are performing sadhana as Prakriti and Purusha.

ఈ మార్గంలో నిష్కామ కర్మ క్రియలతో పంచ భూత శుద్ధి జరిగి కర్మబంధం అనే పాప నాశనం జరుగుతున్నది!

In this path, with disinterested karma and actions, the purification of the five elements occurs, and the destruction of the sin called karmic bondage takes place.

దక్షిణమార్గం సుగమమై కల్యాణకారిణిగా వామమార్గం దుర్గమమై సాధకులకు ప్రియంగా ఉన్నాయి!

The right path is easy and auspicious; the left path is difficult and dear to practitioners.

ఈ రెండు మార్గాలలో యోగం పంచమకారాలతో జీవుని భూతశుద్ధి జరుగుతున్నది!

In these two paths, through yoga with the five Makaras, the purification of the Jiva's elements occurs.

సాధనామార్గంలో దక్షత కలిగి ఉండడాన్ని దక్షిణమని అంటారు!

Having skillfulness on the path of sadhana is called Dakshina.

మనస్సే బంధనానికి మోక్షానికి కారణం అవుతున్నది (బ్రహ్మబిందు శాట్యాయన ఉపనిషత్తులు)!

The mind is the cause of bondage and liberation (Brahmabindu and Shatyayana Upanishads).

ఇంద్రియవిషయాసక్తి కర్మ బంధనాన్ని, ఇంద్రియాలను విషయరహిత క్రియలో నియమించడం మోక్ష కారణం అవుతుంది!

Attachment to sense objects causes karmic bondage; regulating the senses in action devoid of objects becomes the cause of liberation.

సరైన పద్ధతిలో ఉత్సాహంతో దక్షతతో నిర్ణయం చేయడం నిశ్చయం అన్నారు!

Making a decision with enthusiasm and skill in the right way is called determination.

తద్వారా చేసే కర్మ భోగ మోక్ష కారణం అవుతుంది!

The karma performed through that becomes the cause of enjoyment and liberation.

క్రమశుద్ధి ముక్తి ఉపాసన సాధనలతో మనస్సు సమాన కర్మను ప్రకృతి నుండి విడదీసి నిష్కామకర్మగా మోక్ష మార్గం వైపు నడుపుతుంది!

With systematic purification, liberation, worship, and sadhana, the mind separates equal karma from Prakriti and guides it as disinterested karma towards the path of liberation.

భక్తి - దేవతా నామ లక్షణ దివ్య సత్వ గుణ జప సాధన కలిగి శుభ కర్మలు చేసే ఆధ్యాత్మిక సాధకులకు అది సహజ వ్యాపకంగా మారి భగవంతుని లేక భగవతి నిరంతర ధ్యానం సన్నిధిలో ఉంటారు!

Bhakti - for spiritual practitioners who possess the sadhana of japa with the divine sattva guna of the deity's name and characteristics and perform auspicious deeds, it becomes a natural activity, and they remain in the presence and constant meditation of the Lord or the Lady.

అదే నిజమైన భక్తి అవుతుంది!

That becomes true devotion.

దేని ద్వారా జీవితంలో భయం శోకం పోతాయో దాన్ని భక్తి అన్నారు!

That by which fear and sorrow in life go away is called bhakti.

ఈ భక్తి దీక్ష ఏకాగ్రతతో అంతరింగమై పాప సంహారం చేస్తుంది!

This devotion, initiation, with concentration, becomes internal and destroys sin.

బాహ్య ద్రవ్య యజ్ఞంతో బాటు అంతర శ్రవణ మనన నిధిధ్యాస ధారణ ధ్యానాదులతో ఉపాసన వలన ఈ దక్షిణ స్థితి స్థిరమౌతున్నది!

Along with external sacrifices with materials, through worship with internal hearing, reflection, profound meditation, concentration, and meditation, this right-hand state becomes stable.

బాహ్య తర్పణ మొదలైన పూజా కార్యక్రమాలతో దేవిని ప్రసన్నం చేసుకోవాలనుకోవడం వలన సాధకుని మనస్సు ప్రసన్నం అయి తద్వారా తృప్తి ఏకాగ్రత భక్తి అలవడుతున్నాయి!

By wishing to please the Devi with puja activities like external libations, the practitioner's mind becomes pleased, and through that, satisfaction, concentration, and devotion are acquired.

అదే విధంగా జపం వాచికం ఉపాంశు మానసికం అని మూడు విధాలుగా జరుగుతున్నది (నారదపురాణం)!

In the same way, japa occurs in three ways: vocal, whispered, and mental (Narada Purana).

పూర్వజన్మార్జిత నిష్కామ పుణ్యకర్మల వలన శక్తి స్మరణ కలిగి దక్షిణాచారంలో ప్రవేశించి సాధకుడు క్రమంగా బంధ విముక్తుడు అవుతున్నాడు!

Due to the disinterested, virtuous karmas acquired in previous births, having the remembrance of Shakti, entering the Dakshinachara (right-hand path), the practitioner gradually becomes free from bondage.

అనేక జన్మల పుణ్య కర్మల ద్వారా జ్ఞాని నన్ను చేరుతున్నారని భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణుని ఉవాచ!

"Through the virtuous deeds of many births, the wise one reaches Me," is the statement of Sri Krishna in the Bhagavad Gita.

ఈ జన్మాంతర చక్రంలో ద్రవ్య కామ శక్తి స్మరణ బంధాలనుండి మరియు ప్రారబ్ధ కర్మ భోగం నుండి సాధకుడు ముక్తిని పొందుతున్నాడు।

In this cycle of other births, the practitioner obtains liberation from the bonds of the remembrance of the power of wealth and desire, and from the enjoyment of prarabdha karma.

ఏకతత్వ అహం స్వరూపిణి అయిన శక్తి తత్ స్వరూపం అయిన శక్తి ప్రకృతిని భావరూపంలో గ్రహించి మనస్సుతో పదేపదే స్మరణ తెచ్చుకొంటూ ఆత్మ అనే అజా లేక అదృశ్య లేక నిర్విశేష ఉపాధిహీన శుద్ధ ముక్త పూర్ణ ఏకీకరణ ప్రత్యగాత్మ దిశగా సాధన చేస్తున్నది!

Shakti, who is the form of the "I" of a single principle, and Shakti who is the form of "Tat," grasping Prakriti in the form of feeling, remembering it again and again with the mind, is performing sadhana in the direction of the inner Self (Pratyagatma)—the unborn or invisible or non-specific, adjunct-less, pure, liberated, full unification called Atma.

ప్రత్యగాత్మ చేతనమై శరీరంలోనే ఉన్న బ్రహ్మ స్థాయికి దూరంగా ఉన్నా భావ రూపంలో నిర్లిప్తంగానే సర్వవ్యాపిగా ఉన్నది!

The Pratyagatma, being conscious, though far from the level of Brahman which is in the body itself, is all-pervading and detached in the form of feeling.

భావం ప్రకృతిని ఆశ్రయించినప్పుడు మాత్రమే శరీరానికి ప్రకృతికి మధ్య బంధనం ఏర్పడుతున్నది (పైంగలోపనిషత్తు)!

Only when feeling depends on Prakriti is a bond formed between the body and Prakriti (Pingala Upanishad).

ఈ ప్రత్యగాత్మ క్రమంగా జ్యోతి లేక కాంతి శక్తి స్వరూపమై క్రమంగా పరంజ్యోతి లేక పరాశక్తి శ్రీ లలితగా సంకల్ప శ్రీ గా మారుతున్నది!

This Pratyagatma gradually becomes the form of jyoti or light-power, and gradually changes into the supreme light or Parashakti, Sri Lalita, as the intentional Sri.

Nigrahacharya's Commentary on the Fourth Chapter

(చతుర్ధ అధ్యాయ నిగ్రహాచార్యకృత భాష్యం:)

తస్య ప్రత్యాగాత్మనో దీక్షాక్రమ ఉచ్యతే!

The sequence of initiation of that inner Self (Pratyagatma) is being told.

క్రియావర్ణవేద్యకళాయీ దీక్షా!

Initiation is action, letter, knowable, and art.

అపరక్రమే మంత్రమయీ!

In the other sequence, it is made of mantra.

మంత్రోపశ్య గురురీశ్వరస్య చింతనం కరోతి!

Contemplating the mantra, the Guru thinks of Ishvara.

సర్వదేవమయో గురుస్తస్య వాక్యాం వేదవన్నిశ్చలం!

The Guru is the embodiment of all gods; his word is unshakable like the Veda.

యస్య పాదోదకం గంగా తస్మై శ్రీ గురవే నమః ఇతి దురంధరాంహితాయాం!

"He whose foot-water is the Ganga, salutations to that Sri Guru," says the Durandharasamhita.

తస్య పాదరజో భస్మ!

The dust of his feet is sacred ash.

గురోరర్చనేన స్మరణేన సర్వదేవార్చనం స్మరణంశ్చ!!

By worshipping and remembering the Guru, there is worship and remembrance of all gods.

సా తత్వాత్మజ్ఞానినాం శాస్త్రసిద్ధ శాసక!

She is the scripture-proven ruler of the knowers of the principle of the Self.

తస్య దర్శనేన సర్వదేవదర్శనేనఫలం భవతి!

By seeing him, the fruit of seeing all gods is obtained.

స తు సంసారాత్మనశ్చ తారకా!?

Is he not the savior of the self from Samsara?

దృష్టాంతే నైవ దృష్టిత్రిభువనజట్టరే!

There is no sight like this example in the belly of the three worlds.

సద్గురోర్జ్ఞానదాతురితి శంకరాచార్యా!

"Of the Sadguru, the giver of knowledge," says Shankaracharya.

తస్య తుష్ట్యాఖిలదేవానాం తోషణం భవతి!

By his satisfaction, the satisfaction of all gods occurs.

యథా స్వాంగాని కూర్మో నిమేలయతే మోచయతి చ తథా పునరుత్పత్తిముద్రా।

Just as a tortoise closes and opens its limbs, so is the mudra of rebirth.

ఆత్మానం రదినం విద్ధి శరీరం రథమేవ తు!?

"Know the Atman as the rider of the chariot, and the body as the chariot itself."

బుద్ధిం తు సారథిం విద్ధి మనః ప్రగ్రహమేవ చ!

"Know the intellect as the charioteer and the mind as the reins."

ఇంద్రియాణాం హయానాహుర్విషయాంశ్చగోచరానిత్యా అగ్నిపురాణే యమగీతాయాం!

"They call the senses the horses, and the objects their paths," says the Agni Purana in the Yama Gita.

ఆత్మా లక్ష్యం!

The Atma is the target.

అధ వ్యవహారనిర్దేశనం!

Now, the indication of worldly conduct.

గురుపాదే శిరా!

The head at the Guru's feet.

తస్య వాక్యే కర్ణౌ యస్మాన్మంత్రమూలం గురోర్వాక్యం!

The ears for his word, because the root of the mantra is the Guru's word.

నేత్రే తస్య దర్శనే!

The eyes for his sight.

వాణీ పంచదశ్యాం చతుర్ధా భవతి!

Speech, in the Panchadashi, becomes fourfold.

పరాపశ్యంతీవైఖరీ ఇతి!

Para, Pasyanti, and Vaikhari.

అత్ర పరాపర!

Here, Para and Apara.

శోషణాం పంచదశప్రభేదా!

Of the Shodashi, there are fifteen distinctions.

వాక్యశబ్దవర్ణస్వరధ్వనిరితి వైఖరీ!

Sentence, word, letter, tone, and sound—this is Vaikhari.

అంతరస్మృతిశబ్దోశ్చారమనః!

The mind which utters the word of inner memory.

ఉచ్చారసంయోజనమితి మధ్యమా!

The combination of utterances is Madhyama.

భక్తిబంధనాతధ్వనిశబ్దనిరీక్షణమితిపష్యంతి!

The observation of that sound and word from the bondage of devotion is Pasyanti.

ఏవం పంచదశా మంత్రజపా!

Thus is the japa of the fifteen-lettered mantra.

వ్యగ్రచిత్తో హతో జప ఇతి పద్మపురానే తస్మాచ్చిత్తం బీజే సన్నిధాపయేతు!

"Japa with a distracted mind is ruined," says the Padma Purana; therefore, one should place the mind-stuff in the bija (seed).

కరౌ తర్పణే గురుప్రీడనే వా!

The two hands are for libation or for pleasing the Guru.

దేహస్తస్య పాదుకాదుపాస్కరార్చనే!

The body is for the worship of his sandals and other articles.

యథా భావనయా వేదాంతదృష్టిర్అనన్యచిత్తత్వేన చ సిద్ధిరితి భావోనిషది!

"Just as by feeling, the vision of Vedanta is accomplished through single-mindedness," says the Bhavanopanishad.

శరీరం శ్రీచక్రేష్టాలయమత్ర శివ ఆత్మా మనః ప్రకృతి బుద్ధి విద్యా యధాత్మా టీమ్ గిరిజామతిరితి శంకరాచార్యా!

The body is the desired temple of the Sri Chakra; here Shiva is the Atma, mind is Prakriti, intellect is Vidya, just as the Atma's "team" is Girija's (Parvati's) mind, says Shankaracharya.

దేహో దేవాలయా ప్రోక్త స జీవా కేవల శివ ఇతి స్కందోపనిషది!

"The body is said to be the temple of God; that Jiva is merely Shiva," says the Skanda Upanishad.

ఇచ్ఛా లక్ష్మీస్తస్యా పూరయతి జా టరరూపో విష్ణు!

Will is Lakshmi; the Vishnu in the form of the stomach-fire fulfills her.

వేదవిహితం కర్తవ్య న తు వేదవిరుద్ధమేవాజీవపర్యంతం!

That which is prescribed by the Vedas should be done, not that which is against the Vedas, until the end of life.

సతాం సంగేన ముక్తి!

Liberation is by the company of the good.

మృతవత్పరదారేశ్వితి గరుడపురాణే!!

"Towards others' wives, be like a dead man," says the Garuda Purana.

జాయాం వినా శక్తిరాత్రనాశక్తభావనిర్దేశా!!

Without the wife, Shakti is at night; this is an indication of a powerless state.

దేహతోషాయ భస్మమాల్యాదిభిరలంగరణం!

For the pleasure of the body, decoration with ash, garlands, etc.

సితం ధౌతం వాసో ధారయేత్!

One should wear white, washed clothes.

అమాడకసుగంధయుక్తతాంబూల సేవనం గృహస్థ సాధకైర్న తు యతిభి!!

The consumption of non-intoxicating, fragrant betel leaves is for householder practitioners, not for ascetics.

భ్రువోర్మధ్యే శ్రీ పాదుకార్చనం కుర్యాదాదరేన!

One should perform the worship of the Sri Paduka between the eyebrows with reverence.

వినా మంత్రసిద్ధం న సేవయేత్!

Without it being accomplished by mantra, one should not consume it.

సర్వం జగత్ ప్రకృతిమయం బ్రహ్మవికారా!

The entire world is filled with Prakriti, a modification of Brahman.

వికారాంశ్చ గుణశ్చ ఇవ విద్ధి ప్రకృతిసంభావానితి భవిష్యపురాణే శ్రీమద్భాగవతగీతాయాశ్చ!

"Know that modifications and the Gunas are born of Prakriti," says the Bhavishya Purana and the Srimad Bhagavad Gita.

సర్వమితి జడచేతనమయం చరాచరజగత్!

"All" means the moving and unmoving world, made of the inert and the conscious.

ఖల్విదమిత్యశేషతయా లోకే లోకెత్తరే వా!

"Indeed this" means completely, in this world or in the world beyond.

అహం బ్రహ్మస్వరూపిణీ ఇతి దేవ్యధర్వణశీర్షే!

"I am the form of Brahman," says the Devi Atharvanashirsha.

సర్వం ఖల్విదమేవాహం నాన్యదస్తి సనాతనమితి శ్రీమద్దేవిభాగవతే!

"All this is indeed me; there is nothing else eternal," says the Srimad Devi Bhagavata.

సత్తామసత్తా పరిభావయన్ సర్వగోచరాగోచరత్వధర్మిణా తత్వే బ్రహ్మతత్వం ప్రతిష్ఠితమిత్యర్థ!

Contemplating existence and non-existence, in the principle that has the property of being perceptible and imperceptible to all, the principle of Brahman is established—this is the meaning.

న నానాత్వే!

Not in multiplicity.

అహమితి పదేన పరమేశ్వరార్ధిభూతః!

By the word "Aham" (I), one has become a part of the Supreme Lord.

అకారస్తు శివో విష్ణు పురుషో వా!

The letter 'A' is Shiva or Vishnu or Purusha.

హ కారేన తస్యా శక్తి ఉమా శ్రీ ప్రకృతిర్వా నిగద్యతే!

By the letter 'Ha', his Shakti—Uma, Sri, or Prakriti—is spoken of.

సంయోగా తయో ఆనందో జాయతే!

From their union, bliss is born.

ఆనందేన బ్రహ్మానంద ఇతి!

By that bliss, there is the bliss of Brahman.

బ్రాహ్మపదేన సర్వరూపతా లక్షితేతి భావయేత్!

One should feel that by the word 'Brahma', the state of being all forms is indicated.

యమనియమాసనప్రాణాయామప్రత్యాహారధారణధ్యానసమాధి ఇతి అష్టాంగయోగస్థేన అర్ధసిద్ధిర్భవతి సంసారే నివాసన్నపి న లిప్యతే కర్మాని కుర్మన్నపి!

Established in the eight limbs of yoga—Yama, Niyama, Asana, Pranayama, Pratyahara, Dharana, Dhyana, Samadhi—the accomplishment of the goal occurs; though living in Samsara, he is not tainted, even while performing actions.

కర్మ కుర్వంతి సంగత్యక్త్వా ఆత్మ శుద్ధయా ఇతి యోగవాసిస్టే శరీరస్తోపి కౌంతేయ న కరోతి న లిప్యత ఇతి శ్రీమద్భాగవద్గీతాయాం!

"They perform action, having abandoned attachment, for the purification of the self," says the Yoga Vasistha. "Though in the body, O son of Kunti, he does not act, nor is he tainted," says the Srimad Bhagavad Gita.

తత్త్రైక అగ్రం మనః కృత్వా యత చిత్తేంద్రియక్రియ ఇతి తత్త్రైవ!

"Making the mind one-pointed there, with the actions of the mind and senses controlled," says the same text.

తత్సమా సర్వార్ధసిద్ధిరేషా శక్తి దీక్షా న నిత్య కర్మావరోధికా!

Equal to that is the accomplishment of all goals; this Shakti initiation is not an obstruction to daily duties.

అభక్ష్యాని న భక్ష్యయేద్యస్మాదభక్ష్యాస్య నివృత్యా తు విరుద్ధం హృదయం భవేత్ ఆహార శుద్ధో చిత్తస్య విశుద్ధిర్భవతి స్వత ఇతి పాశుపతబ్రహ్మోపనిషది!

"One should not eat forbidden foods, because by ceasing from forbidden foods, the heart would become contrary; by the purity of food, the purity of the mind-stuff happens on its own," says the Pashupata Brahma Upanishad.

నీచ సంగితం న కుర్యాత్!

One should not keep company with the lowly.

బుద్ధిశ్చ హీయతే పుంసా నీచై సహ సమాగమాదితి మహాభారతే!

"A man's intellect is diminished by association with the lowly," says the Mahabharata.

శాస్త్రేషు గురునా ప్రతిబంధితం నాచరేద్యయా గాయత్రీ విధినిషేధజ్ఞానిని!

One should not do what is forbidden in the shastras by the Guru, as Gayatri is the knower of rules and prohibitions.

వేదాన్ స్వతం పరమం ప్రమాణశ్చ జానీయాధ్యతేశు వర్ణితస్థం వర్ణాశ్రమోపయుక్తం ధర్మమాచరేత్!

One should know the Vedas as the supreme authority and practice the dharma described in them, suitable for one's varna and ashrama.

నియమ త్రుటౌ పతితః ప్రాయశ్చిత్తి భవతి!

On the breaking of a rule, one becomes fallen and subject to atonement.

ప్రాయశ్చిత్తభావేదా పథతి నరకేశు!

In the absence of atonement, he falls into hell.

దీక్షితే నియమపాలనాత్ ఇహ లోకోత్తరే చ సుఖం భునక్తి!

The initiated one, by observing the rules, enjoys happiness in this world and the next.

ఏవం దక్షిణమార్గతా యత్ర ద్విజాతీనాం స్థితి!

Thus is the right-hand path, where the state of the twice-born is.

శూద్రాది వేదబాహోభ్యో వామమార్గతః సిద్ధిరేవం భవతి!

For Shudras and others outside the Vedas, accomplishment happens thus through the left-hand path.

పాశబ్దేన త్రయీ ధర్మ పాలనాజ్జగతం స్మృతా!!

By the word 'Pa', the protection of the dharma of the three Vedas is remembered by the world.

తం ఖండయంతి యస్మాత్తే పాఖండస్తేన హేతునే ఇతి మహేశ్వరతంత్రే!

"Because they refute it, they are heretics (pakhandas) for that reason," says the Maheshvara Tantra.

కలౌ వేదాచార లోపేన ప్రకృతే ఇచ్ఛయా వామప్రశస్తిస్తేన మార్గేన పురుషమక్షరం బ్రహ్మ లభేన్నాన్యోపాయో మోక్షస్య ఇత్యర్థ!!

In the Kali Yuga, due to the decline of Vedic conduct and by the will of Prakriti, the left path is praised; by that path, one attains the imperishable Purusha, Brahman; there is no other means for liberation—this is the meaning.

ఇతి నిగ్రహాచార్య చతురాధ్యాయ భాష్యం!!

Thus ends the commentary on the fourth chapter by Nigrahacharya.

Hemalata's Translation of the Fourth Chapter's Commentary

(చతురాధ్యాయ హేమలత భాషానువాదం:)

నాదం వాక్యం మంత్రం:

Nada (sound), Vakyam (sentence), Mantram.

ప్రత్యగాత్మ దక్షిణ దీక్షాక్రమంలో వర్ణ వేద కళా క్రియామయ అనే నాలుగు బాగాలున్నాయి!

In the right-hand initiation sequence of the inner Self, there are four parts: Varna (letter), Veda, Kala (art), and Kriyamaya (made of action).

మనస్సులో అపర క్రమంలో ఈశ్వర చింతన చేయడం మంత్రమయం అన్నారు!

Contemplating Ishvara with the mind in the other sequence is called Mantramayam.

జ్ఞాన క్రియా అనుభవ సాధకుడైన గురు వాక్యం వేద వాక్యం అవుతున్నది!

The word of a Guru who is a practitioner of knowledge, action, and experience becomes a Vedic statement.

దేవతా సాధన చేసిన గురు స్మరణతో దర్శనంతో సమస్త దేవతారాధన దర్శన ఫలం లభిస్తున్నది!

With the remembrance and sight of a Guru who has performed the sadhana of deities, the fruit of the worship and sight of all deities is obtained.

గురువు సంతుష్టి సమస్త దేవతా సంతుష్టి అవుతుంది!

The satisfaction of the Guru becomes the satisfaction of all deities.

ఆత్మను రథికునిగా శరీరం రథంగా ఉన్నదని అగ్నిపురాణం లోని యమగీత చెప్తున్నది!

The Yama Gita in the Agni Purana says that the Atma is the rider and the body is the chariot.

ఇంద్రియ విషయాలలతో అశ్వమై ఉన్న మనస్సుని బుద్ధితో సాధించాలని ఆత్మ లక్ష్యం కావాలని చెప్తున్నది!

It says that the mind, which has become a horse with the objects of the senses, must be trained with the intellect, and the Atma must be the goal.

వాణి పరా పశ్యన్తి మధ్యమ వైఖరి అనే నాలుగు దశలలో గురు వాక్యం మంత్రం అవుతుంది!

The Guru's word becomes a mantra in the four stages of speech: Para, Pasyanti, Madhyama, and Vaikhari.

పర కాకుండా మిగలతా దశలు వాక్య శబ్ద వర్ణ ద్వారా లేక ధ్వని వైఖరి (speaking) ఐదు దశలుగా ఉన్నాయి!

Excluding Para, the other stages consist of five phases through sentence, sound, and letter, or the Vaikhari (speaking) of sound.

స్మృతి శబ్దం ఉచ్చారణ మనన నిధిధ్యాసన మొదలైనవి కలిసి వాక్కు మధ్యమ స్థితి (thinking)ఏర్పడుతున్నది!

Memory, sound, utterance, reflection, profound meditation, etc., together form the Madhyama state (thinking) of speech.

భక్తి బంధనం నాదం ధ్వని శబ్దం మొదలైన వాటితో బుద్ధిలో అంతర నిరీక్షణ చర్య పశ్యంతిగా (visualization) ఇచ్ఛ (desire emotion passion and inspiration) ప్రథమ దశ అయిన పర గా ఉన్నది!

The bondage of devotion, with nada, sound, word, etc., as the inner observational action in the intellect, is Pasyanti (visualization); will (desire, emotion, passion, and inspiration) is the first stage, Para.

పంచదశి మంత్రజపం!

Japa of the Panchadashi mantra.

ఇదే మనస్సులో పదిహేను దశలలో పంచదశి మంత్రోచ్చరణ సహజంగా అనులోమ దిశలో పాక్షిక సంకల్పంతో జరుగుతున్నది!

This very utterance of the Panchadashi mantra in the mind, in fifteen stages, naturally occurs in the forward direction with partial intention.

ఆ మంత్రాన్ని పూర్ణ సంకల్పంతో విలోమ దిశలో వైఖరి మధ్యమ పశ్యంతిగా వాక్యాన్ని శబ్దంగా నాదంగా ఆఖరికి సమతుల్య శ్రీ గా శక్తిగా సమతుల్య సంకల్ప పరాశక్తిగా శ్రీ లలితగా మార్చడమే మంత్రజపం అవుతుంది!

Changing that mantra with full intention in the reverse direction—from Vaikhari to Madhyama to Pasyanti, from sentence to sound to nada, and finally into the balanced Sri, into Shakti, into the balanced, intentional Parashakti, into Sri Lalita—is mantra japa.

వాక్య పద వర్ణ బీజ శబ్ద నాదాలను విలోమ దిశలో చిత్తంలో సమతుల్యం స్థిరం చేస్తే శక్తి శుద్ధ చైతన్య తరువాత స్థిర సమతుల్య సంకల్ప స్థితిచైతన్య గా మారుతుంది!

If the sentence, word, letter, bija, sound, and nada are balanced and stabilized in the mind-stuff in the reverse direction, Shakti, after becoming pure consciousness, changes into the stable, balanced, intentional state-consciousness.

బాహ్య ఇంద్రియాలతో శరీర పోషణ చూసుకొంటూ అంతర జ్ఞాన ఇంద్రియాలతో శోధన శక్తి సాధన చేయాలి!

While taking care of the body's nourishment with the external senses, one must perform the sadhana of the power of inquiry with the internal senses of knowledge.

దృష్టి ఆత్మ సిద్ధి:

Vision, Self-Accomplishment:

అనన్యచిత్తంపై దృష్టి నిలిపి సాధన చేసేవారికి సిద్ధి లభిస్తుంది!

Accomplishment is obtained by those who perform sadhana with their vision fixed on a single-pointed mind.

మనస్సులో కలిసిన బుద్ధి చేతనం పై దృష్టి నిలిపితే ఇంద్రియ విషయలోలతే మిగులుతుంది (భావనోపనిషత్)!

If the vision is fixed on the consciousness of the intellect mixed with the mind, only indulgence in sense objects will remain (Bhavanopanishad).

యద్భావం తద్భవతి!

As the feeling, so the becoming.

శివుడే శరీరమై శక్తి ఆత్మగా మనస్సు ప్రకృతిగా బుద్ధి విద్యగా జీవుడు ఉన్నాడు!

Shiva is the body, Shakti is the soul, the mind is Prakriti, the intellect is Vidya—thus is the Jiva.

శివుని ఆత్మగా శక్తిని మతిగా శంకరాచార్య కీర్తిస్తున్నారు!

Shankaracharya praises Shiva as the Atma and Shakti as the mind.

జీవుడు దేవతలకు ఆవాసమైన శివుడని స్కందోపనిషత్ చెప్తున్నది!

The Skanda Upanishad says that the Jiva is Shiva, the abode of the gods.

ఇచ్ఛ లక్ష్మీగా జఠరాగ్ని రూపుడైన విష్ణువుగా జీవ అస్తిత్వం అని వేదం చెప్తున్నది!

The Veda says that the Jiva's existence is will as Lakshmi and Vishnu as the form of the stomach-fire.

అందుకే వేదానుకూలంగా జీవించమని విజ్ఞులు చెప్తారు!

That is why the wise say to live in accordance with the Vedas.

స్త్రీ వాంఛలపై అనాసక్తి పెంచుకోవాలని గరుడ పురాణం చెప్తున్నది!

The Garuda Purana says to cultivate disinterest in the desire for women.

శరీరంపై శుభ్రవస్త్ర ధారణ, అలంకారాలుగా భస్మ రుద్రాక్ష ధారణ తాంబూల సేవనం భగవతి పాదుకా పూజ నిత్యం చేయడం వలన సంసారంలో ఉన్న వారికి క్రమంగా ఆధ్యాత్మిక శుద్ధ చిత్త శక్తి తత్వం అలవడుతుంది!

For those in Samsara, by wearing clean clothes on the body, wearing sacred ash and Rudraksha as ornaments, consuming betel leaves, and daily performing the puja of the goddess's sandals, the principle of a spiritually pure mind-stuff and Shakti is gradually acquired.

మంత్రంతో అభిమంత్రణ చేయకుండా ఏదీ తినరాదు!

One should not eat anything without consecrating it with a mantra.

సమస్త చరాచర ప్రకృతి సంసారం వికార త్రిగుణ బ్రహ్మ రూపిణిగా అయిన శక్తి అస్తిత్వం ఉన్నది!

The existence of Shakti exists as the form of the transformable, three-Guna'd Brahman in the entire moving and unmoving world of Prakriti.

తద్వారా తిన్న సమస్తం శక్తి కొరకే అన్న భావన అలవడుతుంది!

Through that, the feeling that everything eaten is for Shakti is acquired.

తిన్నది తింటున్నది దహనం చేసే జఠరాగ్ని శక్తి అన్న ఏకత్వ సిద్ధి అలవర్చుకోవాలి!

One must cultivate the accomplishment of the oneness that the digestive fire that burns what is eaten and being eaten is Shakti.

అదే నైవేద్యం!

That is Naivedyam (the offering).

ఈ ప్రకృతిమయ సంసార చక్రాన్ని జీవతత్వ భావాల ఆవల నిర్విశేషం చేయడమే ఖల్విదం బ్రహ్మ అవుతుంది!

Making this Prakriti-filled wheel of Samsara non-specific, beyond the feelings of the Jiva-principle, is "Khalvidam Brahma" (All this is indeed Brahman).

శాశ్వతము సనాతనం అయిన ప్రకృతి సంసారం బ్రహ్మ శక్తి నేనే అయి ఉన్నాను అని శ్రీ కృష్ణులు గీతలో చెప్తున్నారు!

Sri Krishna says in the Gita, "I am the eternal, everlasting Prakriti, Samsara, Brahman, and Shakti."

సత్తు అసత్తులలో భావ అభావాలలో ఇంద్రియ గుణాలలో నానాత్వ బుద్ధిలో శుద్ధ బ్రహ్మ ఏక తత్వం ప్రతిష్ఠితమై ఉన్నది!

In the existent and non-existent, in feeling and non-feeling, in the Gunas of the senses, in the intellect of multiplicity, the single principle of pure Brahman is established.

అ కారం శివమనీ పురుషుడు లేక కర్తృత్వ రూప విష్ణువుని హ కారం ఉమ లేక సమతుల్య శ్రీ లక్ష్మి అన్న ఓం కార నాద ప్రాణ శక్తిగా రెండింటి సంయోగంతో మ కార జీవత్వం ఉన్నది!

The 'A' syllable is Shiva, the Purusha or the doer-form Vishnu; the 'Ha' syllable is Uma or the balanced Sri Lakshmi; as the Om-kara-nada-prana-shakti, with the union of the two, there is the Jiva-ness of the 'Ma' syllable.

అనీ అహం అన్నది ఈ శరీరం లో ఉన్న జీవ బ్రహ్మ శివ విష్ణువులని వారిని నిరంతరం నడిపిస్తున్నది శక్తి అనీ స్థాయిని బట్టి గ్రహించాలి!

And one must grasp, according to one's level, that "Aham" (I) is the Jiva, Brahman, Shiva, and Vishnu in this body, and that which constantly drives them is Shakti.

గుణ లక్షణ తత్వ దర్శనానికి సంజ్ఞలుగా ఉపయోగించే విగ్రహ దర్శనం పూజనమే పరమావధిగా కాకుండా ఆ తత్వం జీవచైతన్య ఆత్మ తత్వమనే దృష్టిలో ఆధ్యాత్మిక సాధన చేయాలి!

One must perform spiritual sadhana not with the sight and worship of idols used as signs for the vision of the principle of Gunas and characteristics as the ultimate goal, but with the view that that principle is the principle of the Jiva-consciousness and the Atma.

కోరికల సాధనకు బుద్ధి కావాలి వాటినుండి విడిపోవడానికి ముక్తికి ఆత్మ తత్వమై జీవచేతనంగా ఉన్న శక్తి లేక ఆ శక్తిని భిన్న రూపాలలో ధరించిన భవంతుడు కావాలి!

For the accomplishment of desires, intellect is needed; to be separated from them, for liberation, one needs Shakti, who is the principle of the Atma and the Jiva-consciousness, or the Lord who has worn that Shakti in different forms.

కోరికల సాధనకు భగవంతుడు పూజలు అవసరం లేదు!

For the accomplishment of desires, God and pujas are not necessary.

యోగం సంయోగం:

Yoga, Union:

ప్రకృతి పురుషుల జీవ శక్తుల సంయోగం యోగం అవుతుంది!

The union of the life forces of Prakriti and Purusha becomes Yoga.

ఇది అష్టాంగ లయ యోగం వలన మాత్రమే సిద్ధిస్తుంది!

This is accomplished only by Ashtanga and Laya Yoga.

సహజ యోగాన్ని సంకల్ప యోగంగా మారిస్తే త్వరగా భుక్తి ముక్తి లభిస్తాయి!

If natural yoga is changed into intentional yoga, worldly enjoyment and liberation are obtained quickly.

అటువంటి యోగి సంసారంలో కర్మను నిష్కామ కర్మగా దానితో సంగమించకుండా కేవలుడుగా శివుడు శక్తి తత్వ ఆరాధన విష్ణువుగా కర్మ సమతుల్య లక్ష్మీ తత్వ బ్రహ్మ జ్ఞాన తత్వ ఆరాధన నిరంతరం చేస్తూ ఉంటాడు!

Such a yogi in Samsara, without merging with karma, as disinterested karma, as the Absolute, constantly performs the worship of the Shiva-Shakti principle, as Vishnu the worship of the karma-balance-Lakshmi principle, and as Brahma the worship of the knowledge principle.

శరీరంలో కర్మ చేస్తూ కూడా యోగి తన నిష్కామ కర్మ వలన కర్మ ఫలంలో చిక్కుకోడు!

Even while performing karma in the body, the yogi, due to his disinterested karma, is not trapped in the fruit of karma.

సాధకుడు ఇంద్రియ విషయ, కోరికలను, హృదయ ఉద్వేగాలను, మనో భావనలను, బుద్ధిలోని ఆలోచనలను ఏకాగ్రతా సాధనతో నియంత్రించి తరువాతనే ఆధ్యాత్మిక సాధనామార్గంలో పరిణామ ప్రయాణం చేస్తాడు!

The practitioner controls the sense objects, desires, emotional upheavals of the heart, feelings of the mind, and thoughts in the intellect with the sadhana of concentration, and only then does he make the evolutionary journey on the spiritual path.

ఆ ఏకాగ్రత వలన శాక్త దీక్ష నివృత్తి సాధనలో ఉన్నా ఏకాగ్రత వలన నిత్యకర్మలో అవరోధం లేకపోవడం వలన ప్రవృత్తి మార్గంలోని సమస్త కోరికలు సిద్ధిస్తాయి!

Because of that concentration, even while in the nivritti sadhana of Shakta initiation, because there is no obstruction in daily duties due to concentration, all desires on the pravritti path are accomplished.

ఎందుకంటే చిత్తం లోని చైతన్యం పూర్తిగా శుద్ధమై ఉండడం వలన దాని సామర్ధ్యాన్ని కొంతవరకు జీవనానికి అవసరమైన నాడీ శక్తిని ఉపయోగించడం వలన నష్టం ఉండదు!

Because the consciousness in the mind-stuff is completely pure, there is no loss in using its capacity to some extent for the nadi-energy required for life.

ఆయుర్వేదం చెప్పే అభక్ష్య భోజనం వలన ఇంద్రియ విషయ వ్యామోహం, శరీర సప్త ధాతు అమరికలో హృదయ ఉద్వేగాలలో మనో భావనలలో అసమతుల్యత ఏర్పడి త్రిదోషాలకు రోగాలకు కారణం అవుతున్నది!

Due to the forbidden food spoken of by Ayurveda, obsession with sense objects and imbalance in the arrangement of the seven bodily tissues, in the emotional upheavals of the heart, and in the feelings of the mind are formed, becoming the cause for the three doshas and for diseases.

ఈ శరీరం పంచభూతమయ ప్రకృతి నిర్మితం - ఈ చైతన్యం అనంత శక్తి తత్వ జీవ చైతన్య ఆవిష్కారం కనుక ఆ ప్రకృతి చైతన్యాల ధర్మం లోనే జీవితం గడపాలి!

This body is made of the five-elemental Prakriti; this consciousness is the manifestation of the infinite Shakti-principle's Jiva-consciousness; therefore, one must spend one's life in the dharma of that Prakriti-consciousness.

అసంకల్పిత అసమతుల్య శరీర జీవన కర్మ కార్య అస్తిత్వాన్ని సంకల్ప ఆత్మిక సమతుల్య స్థితి చైతన్య యోగ పరివర్తన మార్చడానికి కావలసిన మార్గమే ధర్మం అవుతుంది।

The path required to change the unintentional, unbalanced bodily life's karma-action existence into the intentional, spiritual, balanced state-consciousness yoga-transformation is Dharma.

కనుక శరీర ఆహార శుద్ధి మనో చిత్త శుద్ధికి ఏకాగ్రతకు సిద్ధికి కారణం అవుతాయి!

Therefore, the purity of the body's food becomes the cause for the purity of the mind and mind-stuff, for concentration, and for accomplishment.

నీచ సాంగత్యం అంటే విషయలోలత అసమతుల్య బుద్ధి చేతనం కల్గిన వారి సాంగత్యం వలన సాధకుడు కూడా విషయ వాంఛా భ్రష్టత్వం కలుగుతుంది!

Lowly company means that by the company of those who have an obsession with objects and an unbalanced intellect-consciousness, the practitioner also experiences corruption through the desire for objects.

కనుక సత్సాంగత్యం వలన నిస్సంగత్వం లభిస్తున్నదని శంకరుల భజగోవింద ఉవాచ!

Therefore, "By the company of the good, non-attachment is obtained," is the statement of Shankara's Bhaja Govindam.

ఇదే ధర్మ శాస్త్రాలలో చెప్పిన జీవ కర్మల నియంత్రణ సూత్రాలు!

These are the principles of control of the Jiva's karmas spoken of in the Dharma Shastras.

మానసిక శారీరిక పరిణామ స్థాయిని బట్టి వివిధ పరిహారాలు చెప్పబడ్డాయి!

According to the evolutionary level of the mental and physical, various remedies have been told.

వేదం ఆది భౌతిక ఆదిదైవిక ఆధ్యాత్మిక పరిణామానికి కావలసిన జ్ఞానం ఇచ్చింది కనుక జీవితానికి పరిణామానికి పరమ ప్రమాణం అయి ఉన్నది!

Because the Veda has given the knowledge required for the elemental, divine, and spiritual evolution, it has become the supreme authority for life and evolution.

వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు క్రమ పరిణామ సిద్ధికి ఉపయోగపడతాయి!

The dharmas of varna and ashrama are useful for the accomplishment of systematic evolution.

ధర్మ నియమ ఉల్లంఘన వలన జరిగే తిరోగమన పరిణామం ఆపడానికి ఆయా వర్ణాలకు ప్రాయశ్చిత్త చర్యలు చెప్పబడ్డాయి!

To stop the regressive evolution that happens due to the violation of the rules of dharma, acts of atonement have been told for the respective varnas.

కనుక నియమ పద్ధతిలో వాటిని ఆచరించడం అవసరం!

Therefore, it is necessary to practice them in a regulated manner.

శాక్త దీక్షా సాధకులు పైన చెప్పిన జీవన నియమపాలన చేసి ఇహ పర భోగాలను ఆయా వర్ణాశ్రమాలలో అనుభవించి క్రమ పరిణామాన్ని పొందుతారు!

The practitioners of Shakta initiation, observing the life rules mentioned above, experience the enjoyments of this world and the next in their respective varna-ashramas and obtain systematic evolution.

ఇదే దక్షిణ మార్గం అవుతున్నది!

This becomes the right-hand path.

నిమ్న శారీరక మానసిక స్థాయి వారికి వామ మార్గం మధ్యమ స్థాయి వారికి దక్షిణ మార్గం ఉన్నత జీవన ధర్మ పరిణామం ఉన్నవారికి సమయ మార్గంలో శ్రీవిద్యా ఆచరణ చెప్పబడింది!

For those of a low physical and mental level, the left path; for those of a medium level, the right path; for those with a high life-dharma evolution, the practice of Sri Vidya in the Samaya path is told.

ఈ స్థాయిలను కర్మ జీవన యజ్ఞ, హఠ రాజయోగాలతో చెప్పవచ్చును!

These levels can be spoken of with karma, the sacrifice of life, and Hatha and Raja Yogas.

రెండింటిలోనూ శక్తి జీవన చైతన్య కుండలినీ శక్తి అసమతుల్య మూలాధారం నుండి సమతుల్య సహస్రార పరిణామ అమృత స్థితి చెప్పబడుతుంది!

In both, the state of the immortal evolution from the unbalanced Muladhara to the balanced Sahasrara of the Shakti, life-consciousness, Kundalini-shakti is spoken of.

వేదం నుండి తంత్రం వరకు ఇదే మానవ పరిణామ సూత్రం భిన్న రూపాలలో చెప్పబడింది!

From the Veda to the Tantra, this same principle of human evolution has been told in different forms.

ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన శూన్యమైన కలియుగంలో వేదం ఆచరణ సాధ్యమైన వామ దక్షిణ మార్గాలు జీవన శైలికి ప్రకృతికి ఇంద్రియ విషయ భావ ఉద్వేగాలకు అనుగుణంగా తంత్రంగా రూపు దిద్దుకుంది!

In the Kali Yuga, which is devoid of spiritual knowledge, the Veda's practicable left and right paths have taken the form of Tantra in accordance with lifestyle, nature, and the emotional upheavals of sense objects and feelings.

ఈ మార్గంలోనే ఇహ పర భోగ మోక్ష సిద్ధిలో జీవుడు అక్షర పురుష బ్రహ్మ శక్తి సాధన చేయాలి!

On this very path, in the accomplishment of the enjoyments of this world and the next and liberation, the Jiva must perform the sadhana of the imperishable Purusha, Brahman, and Shakti.

ఇతి అగస్త్య శక్తి సూత్ర ప్రకాశిక సమాప్త!!

Thus ends the Illuminating Commentary on the Agastya Shakti Sutras.